

2020. AASTA KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE

OÜ Utilitas

Konsolideeritud majandusaasta aruanne 2020

Aadress

Maakri 19/1
10145 Tallinn
Harjumaa
Eesti Vabariik

Registrikood

12205523

Telefon

+372 642 4071

Põhitegevusala

Elektri- ja soojusenergia tootmine ja müük

Audiitor

AS PricewaterhouseCoopers

Aruandeaasta algus ja lõpp

01.01.2020 – 31.12.2020

SISUKORD

TEGEVUSARUANNE

UTILITAS4

Utilitas arvudes ja faktides6

Tegevuskeskkond 12

Ühiskondlikud trendid 12

Energiapoliitika lähtepunktid ja eesmärgid 16

Ühiskondlik vastutus..... 20

Ettevõtte struktuur ja juhtimine24

2020. AASTA TEGEVUSARUANNE26

Äritulemuste ülevaade28

Finantstulemused 30

Investeeringud..... 31

TEENUSEGA SEOTUD VASTUTUS.....34

Kvaliteet ja toimepidevus.....36

Kliendi vaade..... 41

KESKKONNAMÕJU 44

Keskkonnamõjud ja keskkonnajuhtimise põhimõtted 46

Biomassi kasutamine48

Taastuvenergia tootmine52

Kliimamõju vähendamine ja süsinikuneutraalsus54

Efektiivsuse tõstmine 60

Veekasutuse vähendamine62

Õhuheitmed.....62

Klientide keskkonnateadlikkuse suurendamine.....63

TÖÖTAJAD.....64

Personali ülevaade ja töösuhted.....66

Tööohutus ja tervishoid68

Töötajate kaasamine.....70

Mitmekesisus ja võrdne kohtlemine70

Koolitus ja areng 71

ÜHISKONDLIK ROLL72

Suhted elanikega.....74

Kogukonnasuhted ja toetustegevus.....75

Panus sektori arengusse.....76

Koostöö haridusasutustega.....77

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

Konsolideeritud bilanss 80

Konsolideeritud kasumiaruanne 81

Konsolideeritud rahavoogude aruanne82

Omakapitali muutuste aruanne.....83

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad84

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE106

TEGEVJUHTKONNA ALLKIRJAD 2020. A

KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE.....109

UTILITAS

■ Utilitas on suurim taastuvenergia tootja ja kaugkütteteenuse pakkuja Eestis

2020. aasta tulemused

1807 GWh

klientide tarbitud soojust

(2019: 1899 GWh)

792 MWh

klientide tarbitud jahutust

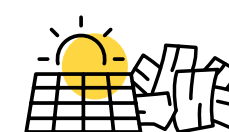
1728 GWh

toodetud soojust
(2019: 1816 GWh)

394 GWh

toodetud elektrit
(2019: 344 GWh)

1584 GWh

toodetud taastuvenergiat
(2019: 1400 GWh)

75%

taastuvenergia osakaal tootmisportfellis
(2019: 65%)

17,6% Utilitase osakaal kogu Eesti taastuvelektri toodangus (2019: 16%)

■ Kõik Utilitase kaugkütte ja -jahutussüsteemid on tõhusad Euroopa Liidu energiatõhususe direktiivi 2012/27/EL mõistes

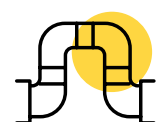
UTILITAS ARVUDES JA FAKTIDES

Energiakontserni Utilitas põhitegevused on soojuse ja elektri tootmine ning kaugkütte- ja -jahutusteenuse osutamine. Pakume üle Eesti klientidele ja keskkonnale sobivaid lahendusi, toodame ja jaotame energiat võimalikult efektiivselt ning kasutame võimalikult palju taastuvaid ja kohalikke energiaallikaid.

Kontserni kuuluvad 31.12.2020 seisuga emaettevõtte OÜ Utilitas, kaugkütte- ja -jahutusteenust pakkuvad AS Utilitas Tallinn ja AS Utilitas Eesti ning Tallinnas elektrit ja soojust tootev OÜ Utilitas Tallinna Elektriijaam. OÜ-I Utilitas on nendes ettevõtetes 100% osalus.

■ Utilitas tegutseb kaheksas linnas: Tallinnas, Maardus, Keilas, Raplas, Haapsalus, Kärddlas, Jõgeval, Valgas

547 km

hallatavaid
soojusvõrke
(2019: üle 530 km)

26 km

2020. aastal reno-
veeritud ja ehitatud
kaugküttetorustikke
(2019: 20)

59-95%

uue või
rekonstrueeritud
võrgu osakaal
(2019: 54-95%)

3

koostootmisjaama
(2019: 3)

26

katlamaja
(2019: 27)

9

päikeseparki

58 MW

elektrilist
nimivõimsust
(2019: 57)

1200 MW

soojuslikku
koguvõimsust
(2019: 1200)

■ Utilitase kaugkütteteenuse kliendid on korteriühistud, riigi- ja munitsipaalasutused ning eraettevõtted

4970

kõetavat hoonet
(2019: 4931)

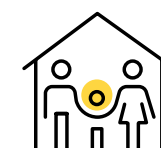
84

uut liitunud hoonet
2020. aastal
(2019: 114)

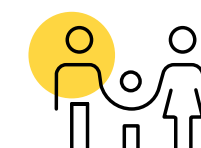
5 400 000 m²

kõetavat äri- ja
üldkasutatavate
hoonete netopinda

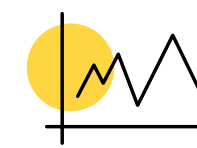
174 000

kõetavat
kodumajapidamist
(2019: 170 000)

360 000

linnaelaniku
varustamine
keskkonnahoidliku
kaugküttega

Toodetud
elekter müüakse
Põhjamaade
elektribörsil Nord
Pool

■ Ärifilosoofia

Missioon

Puhtam tulevik.
Vähendame
energiatarbimise
keskkonnamõju,
võimaldades kasutada
jätkusuutlikult toodetud
energiat mugavalt ja
taskukohaselt.

Visioon

**Olla energiavaldkonna
eestvedaja.**
Luu parimat
praktikat ja otsida uusi
lahendusi jõudmaks
keskkonnahoidliku
ja kliimaneutraalse
ühiskonnani.

Väärtused

- jätkusuutlik
- uuendusmeelne
- mugav kasutada
- konkurentsivõimeline

■ Organisatsioon

257

töötajad

(2019: 249)

0

tööõnnetust

(2019: 1)

15

aasta pikkune
keskmine tööstaaž

■ Finantsnäitajad

127 miljonit eurot

äritulu

(2019: 135)

22 miljonit eurot

puhaskasumit

(2019: 22)

30 miljonit eurot

investeeringuid

(2019: 40)

386 miljonit eurot

varade mahtu

(2019: 352)

■ Liikmesus organisatsioonides

EESTI JÕUJAAMADE
JA KAUGKÜTTE ÜHING

Rohetiiger

Vastutustundliku
Ettevõtluse Foorum

TEGEVUSKESKKOND

ÜHISKONDLIKUD TRENDID

Trend 1: globaalne soojenemine Eestis ja mujal maailmas

Kliimamuutus on eurooplaste ja kogu maailma jaoks suur mure. 2017. aasta septembris avaldatud uuringu kohaselt peab 92% ELi kodanikest kliimamuutust märkimisväärseks probleemiks.

Viimase sajandi jooksul on meie planeedi keskmine õhutemperatuur tõusnud umbes ühe kraadi võrra. Soojenemine on olnud eriti kiire viimase 40 aasta jooksul. Viimase 20 aasta sisse on mahtunud 18 kõige soojemat aastat alates

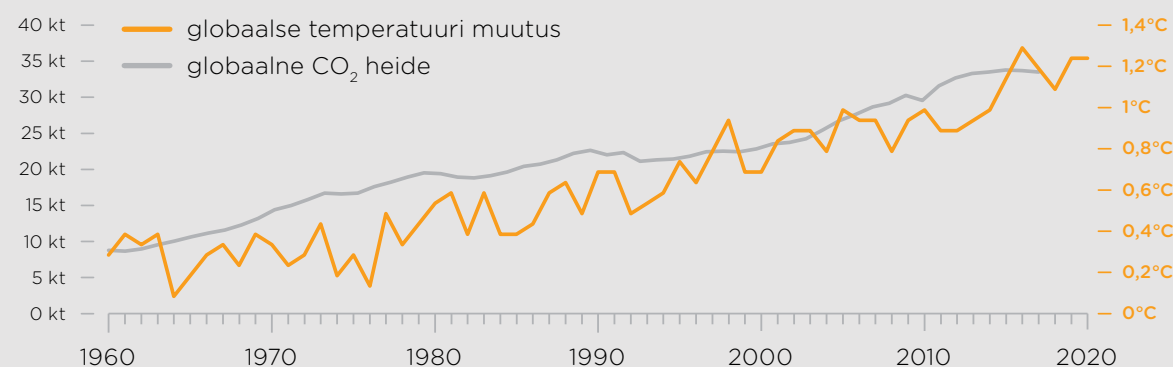
1880. aastast, mil globaalset temperatuuri selliselt mõõdetakse. Sagenenud ja tugevnenud on äärmuslikud ilmastikunähtused. Sama suundumus on ka Eestis, kus 2019. ja 2020. aasta on olnud mõõtmisajaloos kõige soojemad. Eesti asub põhjapoolkeral, kus on soojenemine veel kiirem kui maailmas keskmiselt.

Euroopas on sellel olnud näiteks järgmised tagajärjed:

- äärmuslikud kuumalained viimasest viiest aastast neljal;
- tugev põud mitmel pool Euroopas;
- üleujutused eelkõige Kesk- ja Ida-Euroopas.

Kliimaga seotud äärmuslikud tagajärjed (nt metsatulekahjud, äkktulvad, taifuunid ja orkaanid) põhjustavad massilist hävingut ja surma ning majanduskahju. Näiteks 2017. aastal oli ilmastikuga seotud katastroofide põhjustatud majanduskahju kogu maailmas 283 miljardit eurot.

Enamjaolt on see tingitud inimtegevuse tulemusena atmosfääri paisatud kasvuhoo- negaaside hulga suurenemisest. 2015. aasta detsembris peetud Pariisi kliimakonverentsil võtsid 195 riigi esindajad vastu üleilmse õiguslikult siduva kokkuleppe kliima soojenemise pidurdamiseks. Kokkuleppe järgi on pikaajaline eesmärk hoida globaalne keskmine temperatuuri tõus tunduvalt alla 2 °C (tegelik vajadus isegi alla 1,5 °C) võrreldes tööstusrevolutsioonieelse ajaga.

Joonis 1. Temperatuuri muutus Celsiuse kraadides võrreldes 1850.-1900. a keskmisega ning globaalne CO₂ heide, kt

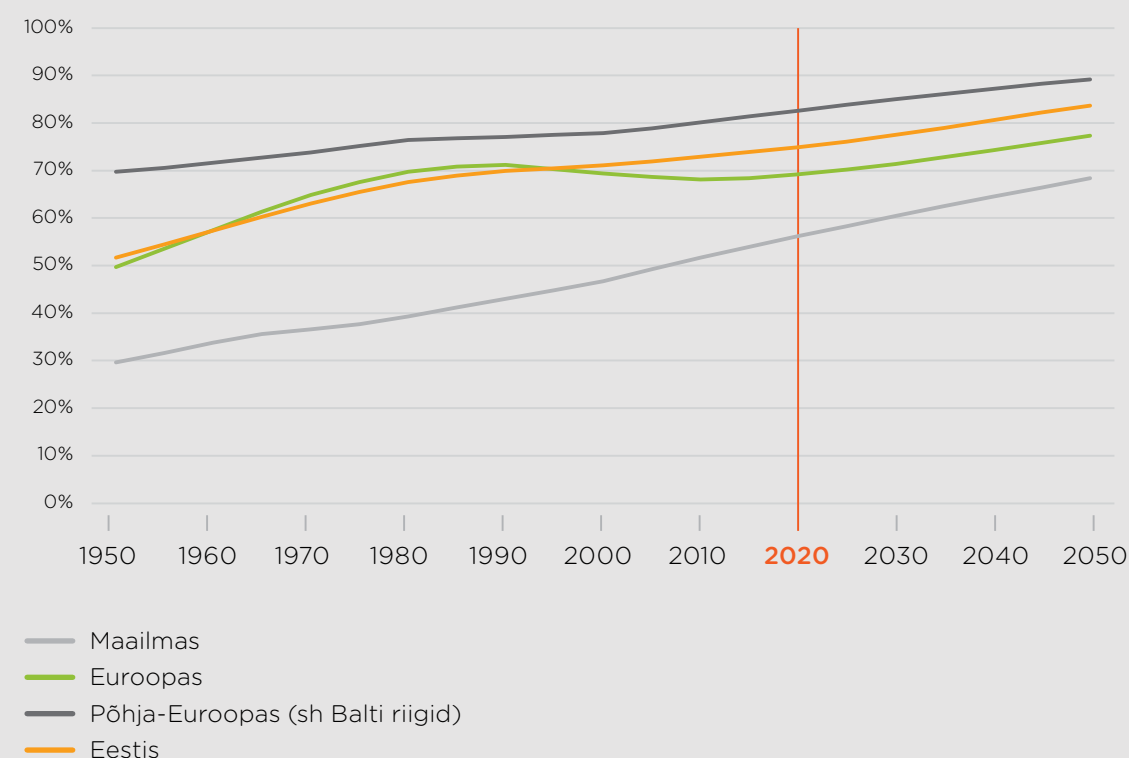
Trend 2: linnastumine

Jätkuv linnastumine on üks tugevamaid üleilmseid trende ja prognooside kohaselt elab 2050. aastal linnades üle 2/3 planeedi rahvastikust. Eestis on linnaelanike osakaal väiksem kui Euroopa Liidus keskmiselt. Eestis elas 2019. aasta seisuga linnalistes ja väikelinnalistes asustuspiirkondades 69% rahvastikust. Prognooside järgi võib Eesti linnaelanike osakaal kasvada 2050. aastaks ligi 80%ni.

Tallinna elanike arv on viimase 10 aastaga (2011-2020) suurenenud 30 000 elaniku võrra. Kui praegu elab Harju- ja Tartumaal veidi üle poole Eesti elanikest, siis 2040. aastaks on see näitaja prognoosi kohaselt kasvanud vähemalt 65%ni.

Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmetel kulus juba 2013. aastal linnades enamik kogu maailmas kasutatud primaarenergiast (64%) ja emiteeriti suurem osa energeetikaga seotud süsinikuemissioonist (70%). Soojus on suurima osakaaluga energialiik nii Eesti kui ka kogu Euroopa Liidu energiabilansis – just seetõttu on maailma kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamiseks hädavajalik lahendada linnade energia- varustus kestlikult.

Joonis 2. Linnaliste piirkondade elanike osakaal kogu rahvastikust – muutus viimase poole sajandi jooksul ja prognoos aastani 2050 (www.ourworldindata.org/urbanization)

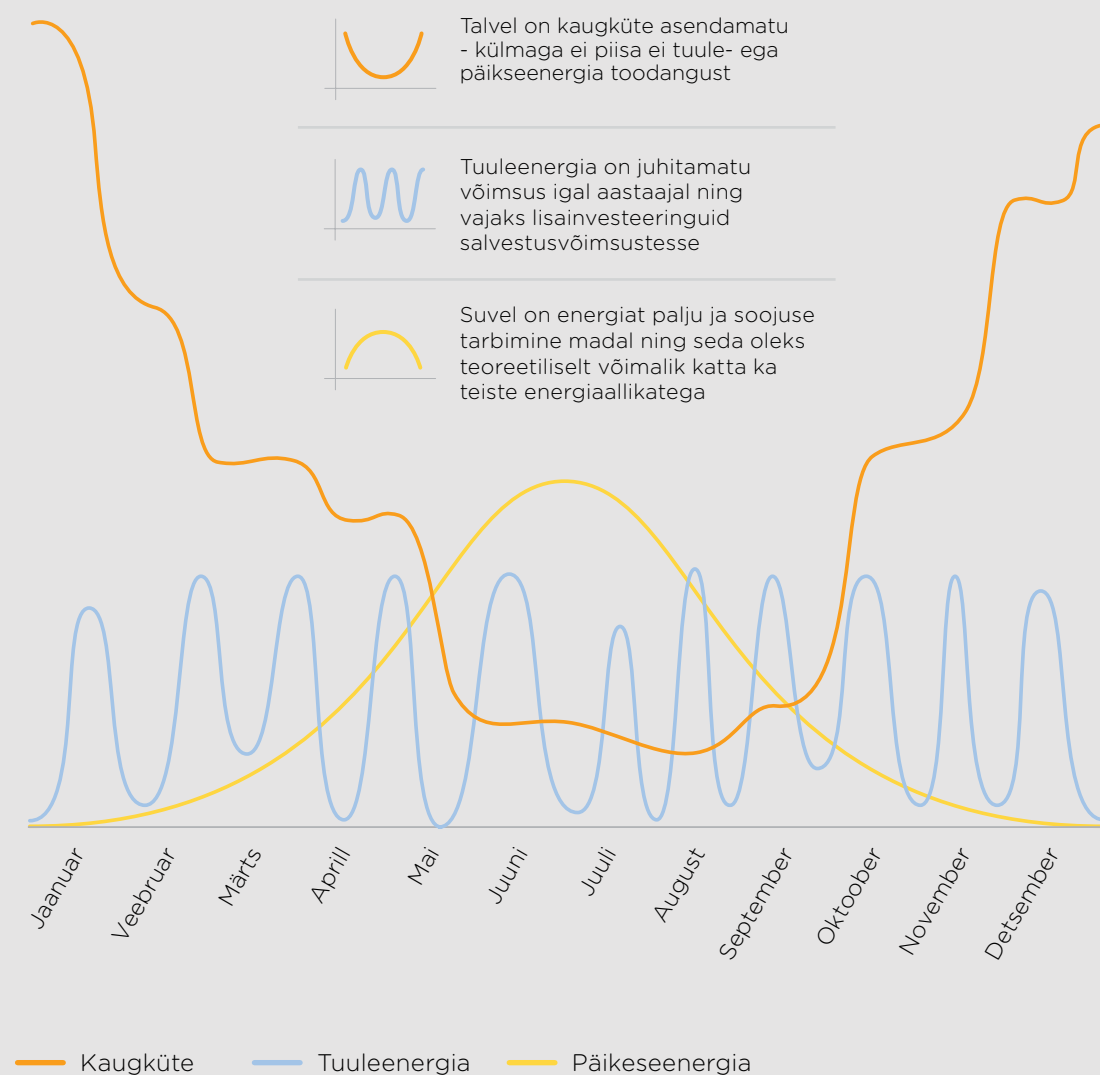
¹ <https://ourworldindata.org/urbanization>

■ Trend 3: mittejuhitavate energiatootmisvõimsuste kasv

Seoses taastuvate energiaallikate kasutuselevõttuga suureneb mittejuhitavate tootmisvõimsuste (päikesepargid, tuulegeneraatorid jne) osakaal elektri ja soojuse tootmises. Seetõttu on järjest olulisem, et energiasüsteem suudaks tagada energiavarustatuse igal ajal, tehes seda ühtaegu nii keskkonnahoidlikult kui ka mõistliku hinnaga. Energiasüsteem on vabalt käes soojal suvepäeval, aga energiasüsteeme projekteeritakse tipuvõimsuste järgi, arvestades kõige suuremat tarbimist külmal ajal, kui tuul ei puhu ja päike ei paista.

Suve- ja talvekoormuse vahe on soojusvõrgus kümnekordne, elektrivõrgus kolmekordne. Alltoodud graafikust nähtub, et suvel võib olla piisavalt tuule- ja päikeseenergiat, et katta kaugküttevõrgu soojusvajadust. Talvisel kütteperioodil nendest võimalustest aga ei piisa ning vältimatu on säilitada

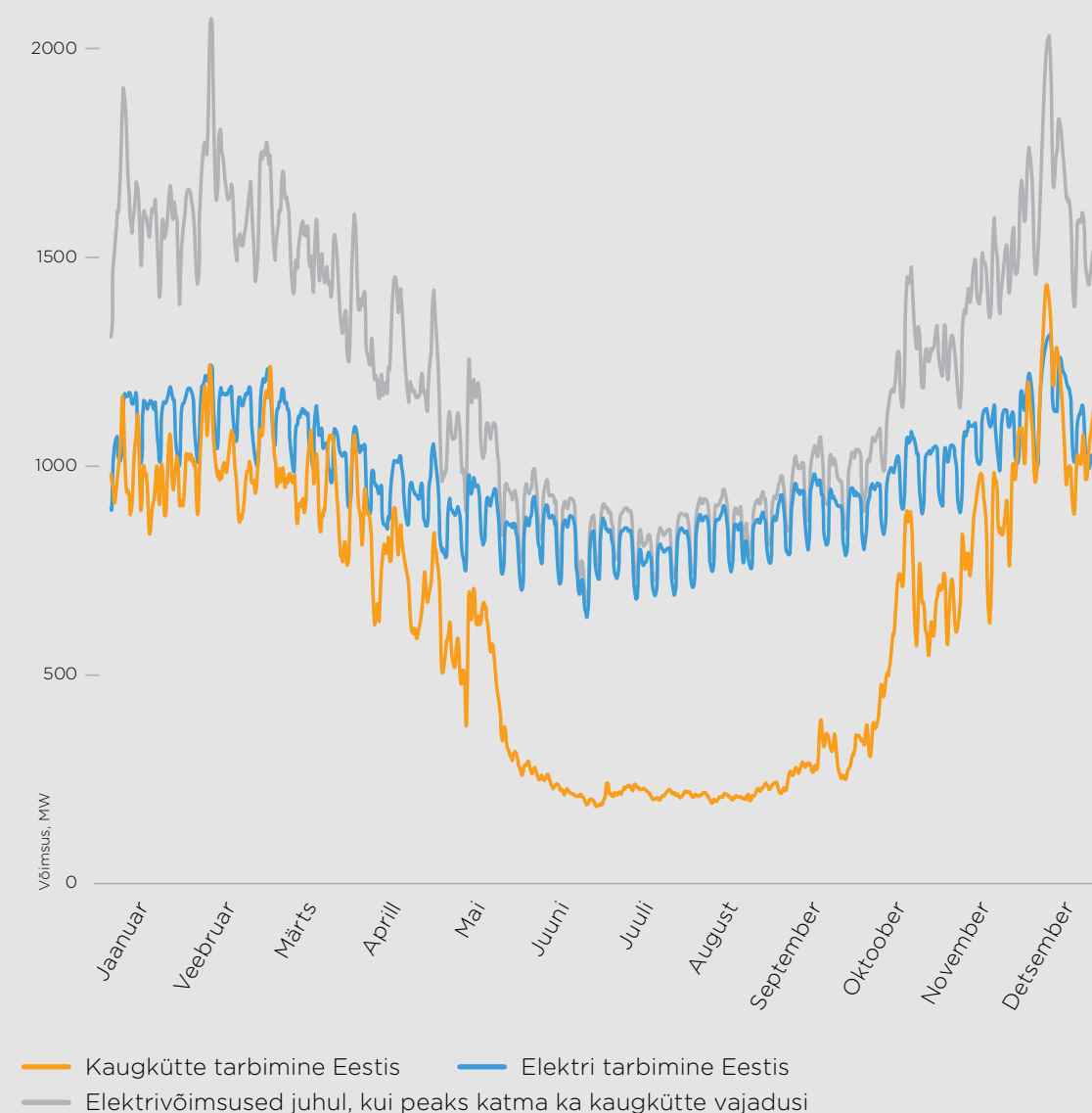
Kaugküte tagab katkematu energiavarustuse aastaringelt

Joonis 3. Kaugkütte võimsusgraafik võrrelduna päikese- ja tuuleenergia võimsuskõveratega

kaugküttega seotud tootmisvõimsusi. Aasta jooksul tarbitud energiakoguste hindamine ei anna meie kliimavõõrtes tervikpilti, vajadused peavad olema kaetud igal ajal. Energiatarbimise tippude katmiseks tuleb rajada ja hoida töökorras tootmisvõimsusi. Katkematu energiavarustus tagatakse peamiselt juhitavate tootmisvõimsustega ja kaugküte pakub selleks asendamatu võimalust.

Lisaks toetab kaugküte elektrisüsteemi, vähendades vajadust investeerida elektritootmise tippvõimsuse ja elektrivõrgu läbilaskevõime suurendamisse. Allolev joonis illustreerib Eesti kaugkütte- ja elektrivõimsust tunni kaupa. Lisatud on elektrisüsteemi vajalik võimsusgraafik juhul, kui kaugkütet ei eksisteeriks ja kogu soojus toodetaks soojuspumpadega elektrienergiat kasutades. Kõige külmemal ajal vajaksime vajamineva soojuse tootmiseks ligi kaks korda suuremat elektrivõimsust. See näitab ilmekalt, et kaugkütel on väga oluline roll energiaga varustamisel ning selle asemel, et tulevikus rohkem elektrist soojust toota, tuleks elektrivõimsust kasutada hoopis näiteks elektromobiilsuse vajaduste rahuldamiseks.

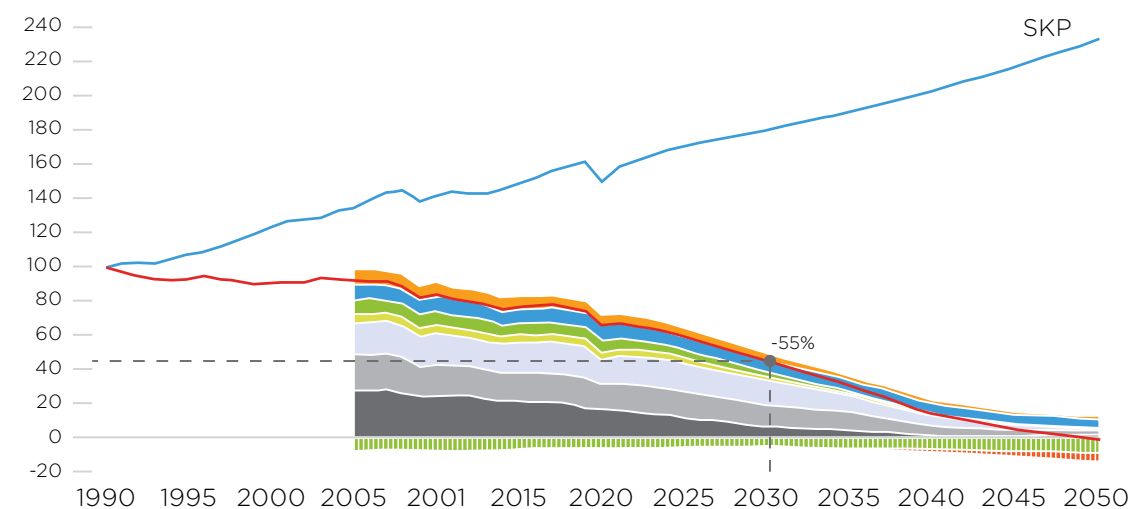
Joonis 4. Arvutuslik Eesti elektrivõimsuste vajadus 2020. aastal, kui kaugkütet ei oleks. Elektritarbimisele on lisatud võrgukaod, elektrist soojuse tootmisel on soojuspumba kasutegurit eeldatud välisõhutamperatuuri ja eeldatava COP alusel, MW

ENERGIAPOLIITIKA LÄHTEPUNKTID JA EESMÄRGID

■ Euroopa Liidus

Euroopa Liidus peetakse taastuvallikate kasutuselevõttu energiapoliitika põhiküsimuseks, mis aitab vähendada sõltuvust Euroopa Liidu väliste riikide energiast, piirata kasvuhoonegaaside emissiooni ja muuta energia hind fossiilkütuste hinnast sõltumatuks. Euroopa Liidu ülene eesmärk on vähendada kasvuhoonegaaside heitkogust 2030. aastaks vähemalt 40% ja 2050. aastaks kuni 95% võrreldes 1990. aastaga. 2020. aasta detsembris lepiti Euroopa Komisjonis kokku vajaduses vaadata need eesmärgid üle ning töötada välja uus tegevuskava, et kahandada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heitkogust vähemalt 55% võrreldes 1990. aastaga.

— SKP — Netoemissioonid
 ■ Muu-mitte CO₂ ■ Muu mitte-CO₂, põllumajandusest ■ Elamumajandus ■ Teenindus ■ Transport
 ■ Tööstus ■ Energeetika ■ Süsinikueemaldustehnoloogiad ■ Maakasutus ja metsandus

Joonis 5. Euroopa Komisjoni pakutud teekond kliimaneutraalsuseni, sh eesmärgiga vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heitkogust vähemalt 55% võrreldes 1990. aastaga (väljendab kasvuhoonegaaside koguse ja sisemajanduse kogutoodangu muutust protsentides võrreldes 1990. aastaga)

2018. aastal uuendati Euroopa Liidus nn puhta energia paketi raames Euroopa Liidu energiatõhususe direktiivi (2012/27/EL) ja taastuvenergia direktiivi (uus tekst 2018/2001/EL). Nendes sätestatud uute eesmärkide kohaselt peab 2030. aastaks vähemalt 32% Euroopa Liidus kasutatavast energiast pärinema taastuvatest energiaallikatest ning energiatõhusust tuleb suurendada vähemalt 32,5%.

Mõlemas direktiivis on eraldi esile toodud tõhusate kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide roll nende eesmärkide saavutamisel ning vajadus võtta meetmeid, et see potentsiaal kõigis liikmesriikides maksimaalselt ära kasutada.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega 2020/852 (18. juuni 2020) kehtestati kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik, nn taksonoomia regulatsioon. See määrus aitab selgitada, millised tegevused liigituvad roheliseks, säästlikuks või kestlikuks, ning võimaldab suunata investeeringuid paremini ja läbipaistvamalt kestlikesse tegevusaladesse.

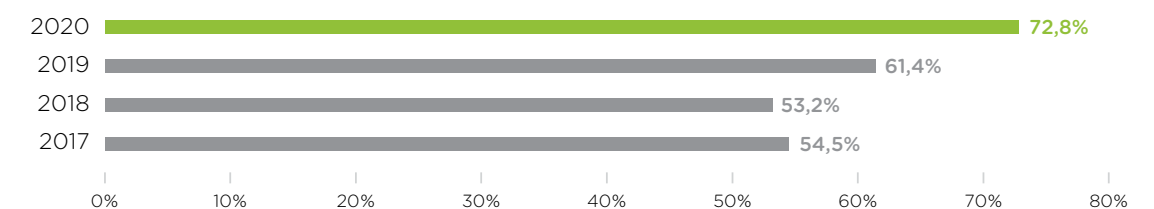
Uue süsteemi järgi saab tegevusi määratleda keskkonnahoidlikuna vaid siis, kui nad märkimisväärselt leevendavad kliimamuutusi või nendega kohanemist ning panustavad vee ja mereressursside kestlikusse kasutamisse ja kaitse, ringmajandusele üleminekusse, saastuse vältimisse ja kontrolli või elurikkuse ja ökosüsteemide kaitseks ja taastamiseks.

Euroopa Liidu energiatõhususe direktiivis (2012/27/EL) määratletakse tõhusat kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemi sellisena, mis kasutab vähemalt 50% taastuvenergiat, 50% heitsoojust, 75% koostoodetud soojust või 50% sellise energia ja soojuse kombinatsiooni.

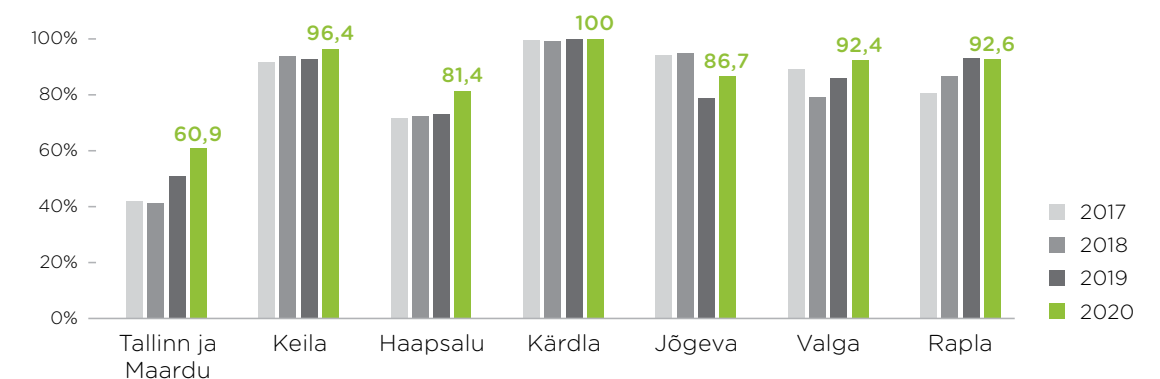
2030. aastaks
peab 32% ELi
energiast pärine-
ma taastuvatest
allikatest

Tunnustus. Tõhusa Kaugkütte ja Tõhusa Kaugjahutuse märgis on väljastatud kõigile Utilitase kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemidele. Märgis tõendab, et need süsteemid vastavad energiatõhususe direktiivis toodud tõhususe kriteeriumitele ja aitavad seeläbi võidelda kliimamuutuste vastu.

Joonis 6. Koostoodetud soojuse osakaal Tallinna kaugküttevõrgus

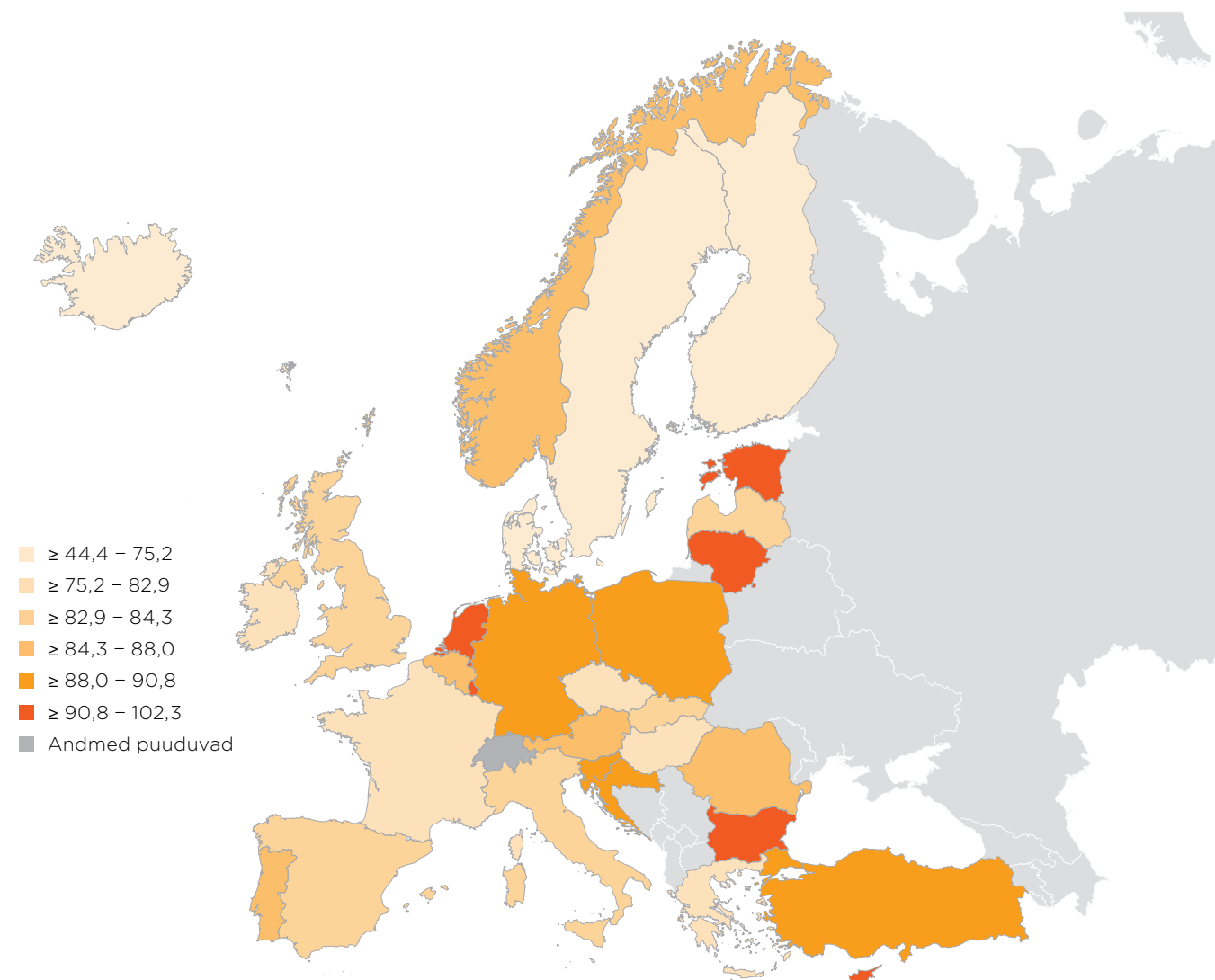
Joonis 7. Taastuvenergia osakaal Utilitase müüdüd soojuses piirkondade kaupa

Eesti energia- ja kliimaeesmärgid

Kuigi Eesti on täitnud 2020. aasta kliimaeesmärgid taastuvenergia osakaaluna lõpptarbimisest, on siinne süsinikuemissioon ühe elaniku ja SKP ühiku kohta siiski Euroopa Liidu üks suurimaid, nii nagu ka energiasektoris tekkinud kasvuhoonegaaside heitkogus. Kuna kliimaregulatsiooni üldeesmärk on kasvuhoonegaase vähendada, on selge, et hoolimata taastuvenergia osakaalu eesmärgi protsentuaalsest täitmisest tuleb jätkata majanduse

Eesti energia-
tootmine on üks
süsinikuintensiiv-
semaid Euroopas

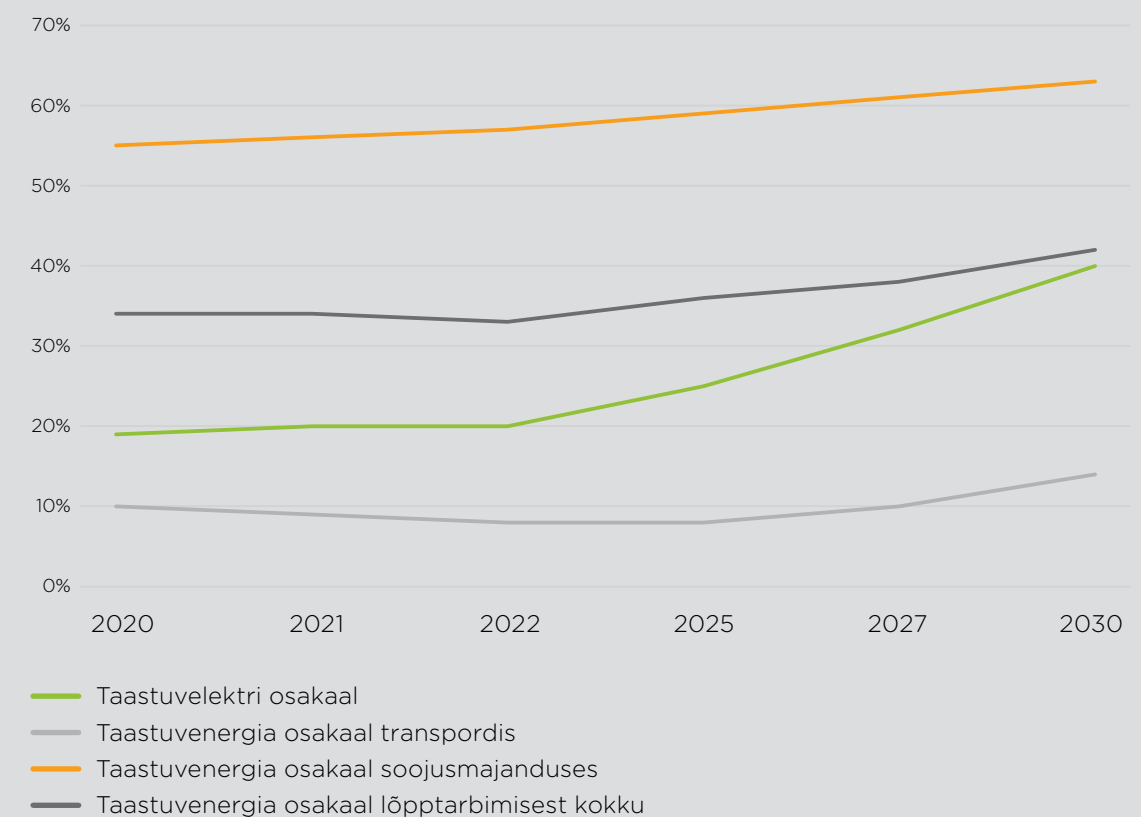
Joonis 8. Euroopa riikide energiatarbimise süsinikuintensiivsus 2018. aastal võrreldes 2000. aasta tasemega (2018. aastal tarbitud energiaühiku kohta emiteeritud tCO₂ ekvivalent osakaal 2000. aasta mahust, 2000=100)

dekarboniseerimisega, et Eesti ei oleks enam Euroopa suurima CO₂ jalajäljega riikide hulgas ja suudaks täita üha ambitsioonikamaid kliimaeesmärgi. Eesti peamine kasvuhoonegaaside allikas on kütuste põletamine elektri ja soojuse tootmisel, 2019. aastal moodustas see 46,8% kasvuhoonegaaside üldheitkogusest.

Euroopa Liidu poliitiliste kokkulepetega võetud kohustused ning eesmärgid on aluseks ka Eesti kliima- ja energiaeesmärkidele, mida koondavad kaks peamist dokumenti:

- Eesti riikliku energia- ja kliimakava (aastani 2030) (REKK) peamine eesmärk on vähendada Eesti kasvuhoonegaaside heitkogust 2050. aastaks 80% (sh 70% 2030. aastaks). REKKi kohaselt peab taastuvenergia osakaal energia summaarsest lõpptarbimisest olema 2030. aastal vähemalt 42% (sh 63% tarbitavast soojuse-energiast). Kava järgi tuleb suurendada energiatõhusust, tarbida primaarenergiat tõhusamalt ning tagada energiapuudust, kasutades võimalikult palju kohalikke kütuseid.
- Energiamaajanduse arengukava (aastani 2030) (ENMAK) näeb ette, et kasvuhoonegaaside heitkoguse vähenemine energiasektoris moodustab 2030. aastaks vähemalt 70%. Kava järgi toodetakse Eestis 80% soojusest taastuvate energiaallikate baasil.

Ilma tugeva kaugküttesektori panuseta ei ole võimalik saavutada ei kohalikke, riiklikke ega rahvusvahelisi kliimaeesmärgi. Utilitasel on Eesti suurima kaugküttevõtja ja taastuvenergiatootjana täita suur roll.

Joonis 9. Eesti taastuvenergia osakaal energia lõpptarbimises üldiselt ja sektorite kaupa. 2020. aasta näitajad põhinevad prognoosidel. Prognoosidest tuleb lahutada statistikakaubanduse raames teistele liikmesriikidele müüdud taastuvenergia statistilised kogused

ÜHISKONDLIK VASTUTUS

Utilitase võrkudega on ühendatud üle kolmandiku Eesti kaugkütteklientidest ja seega on Utilital oluline roll riikliku kaugkütte arengu suunajana. Eeskuju ja elutähtsa teenuse pakkujana on Utilital ühiskonnas järgmine roll ja vastutus:

- tagada oma klientidele töö- ja varustuskindlus kvaliteetsel moel;
- tegutseda keskkonnahoidlikult ja vähendada oma keskkonnamõju;
- edendada ühiskonnas energiasäästlikkust;
- pakkuda turvalist ja meeldivat töökeskkonda;
- panustada soojusinseneride järelkasvu;
- tegutseda ausalt, eetiliselt ja läbipaistvalt ning
- toetada valdkonnaga seotud algatusi ja kogukondi, kus ettevõtte tegutseb.

Siinses aruandes kajastataksegi Utilitase tegevust kõigis neis aspektides. 2021. aastal on Utilitas võtnud eesmärgiks hinnata oma ühiskondlikku mõju tervikvaates ning kujundada selle põhjal keskkonnavalase ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse ning vastutustundliku juhtimise arengusuunad ja eesmärgid.

Eesti suurima kaugkütteeetvõtja ja taastuvenergiatootjana peab Utilitas oma tegevuses silmas ka ÜRO kestliku arengu eesmäärke. See ülemaailmne 17 universaalse eesmärgi ja 169 tulemusnäitaja kogum kutsub üles lõpetama vaesust, võitlema kliimamuutuste ja ebavõrdsuse vastu ning kindlustama kõigile inimestele hea elukvaliteet.

Siinses aruandes kajastatakse Utilitase tegevust üheksa kestliku arengu eesmärgi saavutamiseks, mis on ettevõtte tegevusala arvestades põhifookuses.

ÜRO kestliku arengu eesmärgid. 25. septembril 2015. aastal New Yorgis ÜRO peakorteris peetud säästva arengu tippkohtumisel võtsid 193 ÜRO liikmesriiki vastu kestliku arengu eesmärgid (Sustainable Development Goals, SDG), mis peavad olema saavutatud 2030. aastaks (seetõttu tuntud ka kui Agenda 2030), et tagada jätkusuutlik ühiskond. Riikide kõrval lähtuvad neist 17 eesmärgist ka äriettevõtted üle maailma, aidates saavutada oma äritegevusega enim seotud üleilmsed eesmärgid.

Organisatsiooni juhtimisel järgib Utilitas lisaks põhimõtteid, mis on seotud kestliku arengu eesmärkidega number 3 (töötajate tervis), 5 ja 10 (võrdne kohtlemine töökohal) ning 16 (aus ja eetiline juhtimine).

Aruande eri osades on illustratsiooniks kasutatud Utilitase jaoks prioriteetsete kestliku arengu eesmärkide ikoone, et viidata ettevõtte panusele nendega seotud ühiskondlike eesmärkide saavutamisel.

EESMÄRK:
Tagada taskukohane, usaldusväärne, säästev ja kaasaegne energia kõigile

EESMÄRK:
Võtta kiiresti meetmeid kliimamuutuste ja nende mõjuga võitlemiseks

EESMÄRK:
Kaitsta ja taastada maismaa ökosüsteeme ning propageerida nende säästvat kasutamist; majandada metsi säästvalt, võidelda kõrbestumisega ning peatada ja pöörata ümber pinnase halvenemine ja bioloogilise mitmekesisuse hävimine

Utilitase jaoks prioriteetsed kestliku arengu eesmärgid ja tulemusnäitajad, millega ettevõtte tegevus on täpsemalt seotud

Märksõnad, kuidas Utilitas aitab neid eesmäärke saavutada

Jätkusuutlik energia

- 7.1. Tagada 2030. aastaks taskukohane, usaldusväärne, säästev ja kaasaegne energia kõigile
- 7.2. Suurendada 2030. aastaks oluliselt taastuvenergia osakaalu ülemaailmselt toodetavas energias
- 7.3. Kahekordistada 2030. aastaks energiatõhususe määra

- Taastuvenergia tootmine, tootmise kasuteguri suurendamine, energiatõhus tegevus
- Tarbijate teadlikkuse suurendamine ja võimaluste loomine energiaefektiivsuse kasvatamiseks
- Energiavarustuse toimepidevuse tagamine mõistliku hinnaga

Kliimamuutuste vastased meetmed

- 13.1. Suurendada kõikide riikide vastupidavust kliimaga seotud ohtudele ja loodusõnnetustele ning nende suutlikkust kohaneda kliimamuutustega
- 13.2. Lülitada kliimamuutustega võitlemise meetmed riiklikesse tegevuspoliitikatesse, tegevuskavadesse ja planeerimisse
- 13.3. Täiustada haridust, teadlikkuse suurendamist ning inimeste ja asutuste suutlikkust kliimamuutuste leevendamise, nendega kohanemise, nende mõjude vähendamise ja nende eest varase hoiatamise valdkonnas

- Tõhusate kaugkütte- ja jahutusvõrkude opereerimine ning arendamine
- Fossiilenergiast väiksema süsiniku jalajäljega taastuvenergia tootmine
- Koostöö omavalitsuste, klientide ja haridusasutustega, et vähendada energiatootmise ja -kasutuse kliimamõju
- Jätkusuutliku biomassi kasutamine energia tootmisel

Maa ökosüsteemid

- 15.1. Tagada 2020. aastaks maismaaökosüsteemide ja sisemaa mageveeökosüsteemide ja ökosüsteemiteenuste, eelkõige metsade, märgalade, mägede ja kuivalade kaitse, taastamine ja säästev kasutamine kooskõlas rahvusvaheliste kokkulepete raames võetud kohustustega
- 15.2. Saavutada 2020. aastaks kõikide metsaliikide säästev majandamine, peatada metsa raadamine, taastada rikutud metsad ja suurendada kogu maailmas oluliselt metsastamist ja metsade uuendamist

Utilitase jaoks prioriteetsed
kestliku arengu eesmärgid ja
tulemusnäitajad, millega ettevõtte
tegevus on täpsemalt seotud

Märksõnad, kuidas
Utilitas aitab neid
eesmärke saavutada

Utilitase jaoks prioriteetsed
kestliku arengu eesmärgid ja
tulemusnäitajad, millega ettevõtte
tegevus on täpsemalt seotud

Märksõnad, kuidas
Utilitas aitab neid
eesmärke saavutada

EESMÄRK:
Muuta linnad ja asulad
kaasavaks, turvaliseks,
vastupidavaks ja
säästvaks

Jätkusuutlikud linnad ja asumid

- 11.3. Suurendada 2030. aastaks kaasavat ja jätkusuutlikku linnastumist
- 11.6. Vähendada 2030. aastaks linnade negatiivset keskkonnamõju elaniku kohta, pöörates erilist tähelepanu õhu kvaliteedile ning olme- ja muude jäätmete käitlemisele
- 11.b. Suurendada 2020. aastaks oluliselt nende linnade ja asulate arvu, mille eesmärk on kaasamine, ressursitõhusus, kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine ning loodusõnnetustega toimetulemine

- Ressursitõhusa ja fossiilenergiast väiksema süsiniku jalajäljega taastuenergia tootmine ja vahendamine hoonete kütteks linnades ja asumites
- Öhuheitmete vähendamine

EESMÄRK:
Tagada säästev tarbimine
ja tootmine

Säästev tarbimine ja tootmine

- 12.2. Saavutada 2030. aastaks loodusvarade säästev majandamine ja tõhus kasutamine
- 12.6. Stimuleerida ettevõtteid, eelkõige suurettevõtteid ja rahvusvahelisi kontserne, tegutsema säästvalt ning lisama säästmist käsitlev teave oma aruannetesse
- 12.8. Tagada 2030. aastaks, et kõik inimesed on informeeritud ja teadlikud säästvast arengust ning loodusega kooskõlas olevast eluviisist

- Ressursitõhus tootmine
- Keskkonnamõju ja jätkusuutlikkuse teabe avalikustamine
- Ühiskonna teadlikkuse suurendamine jätkusuutlikust energeetikast
- Säästlik veekasutus kaugkütte- ja jahutussüsteemis
- Koostöö ühisveevõrgu- ja kanalisatsiooniettevõtjatega

Puhas vesi ja sanitaaria

- 6.4. Muuta 2030. aastaks veekasutus kõikides sektorites oluliselt tõhusamaks ja tagada magevee säästlik ammutamine ja kasutamine

EESMÄRK:
Tagada kõikidele
joogivesi ja kanalisatsioon
ning veevarude säästev
majandamine

EESMÄRK:
Ehitada vastupidav
taristu, toetada
kaasavat ja säästlikku
industrialiseerimist ning
innovatsiooni

Tööstus, uuendus ja taristu

- 9.1. Arendada välja kvaliteetne, usaldusväärne, säästlik ja vastupidav taristu, sealhulgas piirkondlik ja piiriülene taristu, et toetada majandusarengut ja inimeste heaolu, ning tagada, et see taristu on kõikidele taskukohane ja võrdselt kättesaadav
- 9.4. Uuendada 2030. aastaks taristut ja moderniseerida tööstusharud, et need oleksid jätkusuutlikud, tõhustades ressurside kasutamist ja võttes kasutusele puhtad ja keskkonnaohutud tehnoloogiad ja tööstusprotsessid

- Investeeringud väiksema keskkonnamõjuga energia tootmiseks
- Kaugküttevõrgu uuendamine töökindluse suurendamiseks ja kadude vähendamiseks

EESMÄRK:
Toetada säästvat,
kaasavat ja jätkusuutlikku
majandusarengut ning
tagada kõigile inimestele
inimväärne töö

Tööhõive ja majanduskasv

- 8.2. Saavutada suurem majanduslik tootlikkus, kasutades mitmekesistamist, tehnoloogia uuendamist ja innovatsiooni ning keskendudes muu hulgas kõrge lisandväärtusega ja töömahukatele sektoritele
- 8.4. Muuta kogu maailmas ressurside kasutamine tarbimises ja tootmises 2030. aastaks järk-järgult tõhusamaks ning püüda selle poole, et kooskõlas säästva tarbimise ja tootmise programmide kümneaastase raamistikuga siduda majanduskasv lahti keskkonnaseisundi halvenemisest
- 8.8. Kaitsta töötajate õigusi ning toetada ohutute ja turvaliste töötingimuste loomist kõikidele töötajatele, sealhulgas võõrtöötajatele, eelkõige naistele, ja ebakindlates töösuhetes olevatele töötajatele

- Töö tõhustamine suurema lisandväärtuse loomiseks, efektiivne ressursikasutus
- Mahukad investeeringud kaugküttevõrgu rekonstrueerimisse ja taastuenergiasse
- Majandusele väiksema keskkonnamõjuga energia pakkumine
- Ohutuse ja õiglase kohtlemise tagamine töökohal

EESMÄRK:
Tagada kõikidele kaasav
ja õiglane kvaliteetne
haridus ning elukestva
õppe võimalused

Kvaliteetne haridus

- 4.3. Tagada, et 2030. aastaks on kõikidele naistele ja meestele võrdselt kättesaadav taskukohane ja kvaliteetne tehniline, kutse- ja kolmanda astme haridus, kaasa arvatud kõrgharidus
- 4.4. Suurendada 2030. aastaks oluliselt noorukite ja täiskasvanute arvu, kellel on tööhõives osalemiseks, inimväärse töö leidmiseks ja ettevõtlusega tegelemiseks vajalikud oskused, sealhulgas tehnilised ja kutseoskused

- Soojusinseneride eriala populariseerimine ja koostöö haridusasutustega, et tagada järelkasv

ETTEVÕTTE STRUKTUUR JA JUHTIMINE

Kontserni kuuluvad 31.12.2020 seisuga emaettevõtte OÜ Utilitas ning kaugkütte- ja -jahutusteenust pakkuvad AS Utilitas Tallinn ja AS Utilitas Eesti ning Tallinnas elektrit ja soojust tootev OÜ Utilitas Tallinna Elektriiaam.

OÜ-I Utilitas on ülaltoodud kontserni ettevõtetes 100% osalus. Nimetatud ettevõtte on registreeritud ja tegutsevad Eestis. OÜ-I Utilitas on üheliikmeline juhatuse ja kolmeliikmeline nõukogu.

2018. aasta novembris lisandus ettevõtte omanike ringi pikaajalise strateegiaga rahvusvaheline infrastruktuurifond European Diversified Infrastructure Fund II (EDIF II), mille varasid juhib First Sentier Investors. Ettevõtte kaudsed omanikud on EDIF II (85%) ja OÜ Utilitas juhtkonnaliikmete ettevõtteid (15%). OÜ Utilitas otseseks 100% emaettevõtteks on ühine valdusettevõtte First State Core S.à r.l.

UTILITASE KONTSERNI JUHATUSTE LIIKMED:

OÜ UTILITAS NÕUKOGU LIIKMED:

- Kristjan Rahu – nõukogu esimees
- Andreas Greim – nõukogu liige
- Gregor Kurth – nõukogu liige

Juhtimisstruktuuri osad on ka auditikomitee, kelle ülesanne on riskihindamine, ametisse nimetamise ja tasustamise komitee ning ESG komitee vastutustundliku ettevõtluse teemade käsitlemiseks.

Aus ja avatud juhtimine

Utilitas on lihtsa juhtimisstruktuuriga kontsern, mida iseloomustab juhtkonna eeskuju avatud käitumises, vähene hierarhia, formaalsete juhendite selgus, usaldus ning üksmeelne otsustamine juhtkonnas. Seda iseloomustab kontserni põhiväärtus „saavutada parimad tulemused asjatundlike inimeste pühendunud koostööna“.

Nulltolerants ebaeetilise või ebaausa käitumise suhtes on organisatsioonikultuuri osa.

Utilitase ausameelse ja läbipaistva tegevuse alused:

- kontserniülesed väärtused ja juhtpõhimõtted**, mis 2020. aastal ühiselt lahti mõtestati ning paika pandi;
- iganädalane juhtkonna koosolek** emaettevõtte ja tütaretevõtete juhtide osalusel;
- kvartaalne tulemuste avalikustamine** äritegevuse ja -tulemuste, valdkonna arengusuundade ja ettevõtte plaanide kohta;
- kokkulepitud põhimõtted peamistel teemadel**, näiteks töökord, kingituste kord, IT-turvalisuse reeglid ja ISO standarditele vastav juhtimiskultuur;
- digiteerimine**, mis tagab dokumendihalduse, raamatupidamise ja raporteerimise teabe jälgitavuse;
- ostude puhul hangete korraldamine** konkureerivate pakkumiste võrdlemiseks.

Riskijuhtimine

Elutähtsa teenuse pakkujana peab Utilitas tegema regulaarseid riskianalüüse ning lähtuvalt hädalukorra seadusest ja kohalike omavalitsuste määrustest on ta välja töötanud plaanid, kuidas taastada ettevõtete tegevus riskistsenaariumite realiseerumise korral.

Utilitasel on üksikasjalikud tegevuskavad, et tagada kaugkütteteenuse jätkamine ka tehniliste rikete, ekstreemsete ilmastikuolude, elektri- või kütusevarustuse katkemise korral ning määratud on vastutavad töötajad ja juhatuse liikmed.

Täpsemalt on seda kirjeldatud peatükis „Kvaliteet ja toimepidevus“.

Peale operatsiooniliste riskide koostatakse kontsernis riskiregistrit, millega tehakse kindlaks strateegilised ja finantsriskid, aga ka riskid, mis on seotud teenuse kvaliteedi, organisatsioonikultuuri, tööandja maine, huvide konflikti ja pettuste, regulatsioonidele vastavuse, juhtimisvõimekuse, tööohutuse ja kliimamuutustest tuleneva mõjuga, ning tegevused nende riskide mõjude minimeerimiseks.

Peamiste riskide maandamise meetmeid on kirjeldatud aruande vastavates peatükkides.

2020. aastal
ühtlustati
kontserni visioon,
missioon ja
väärtused

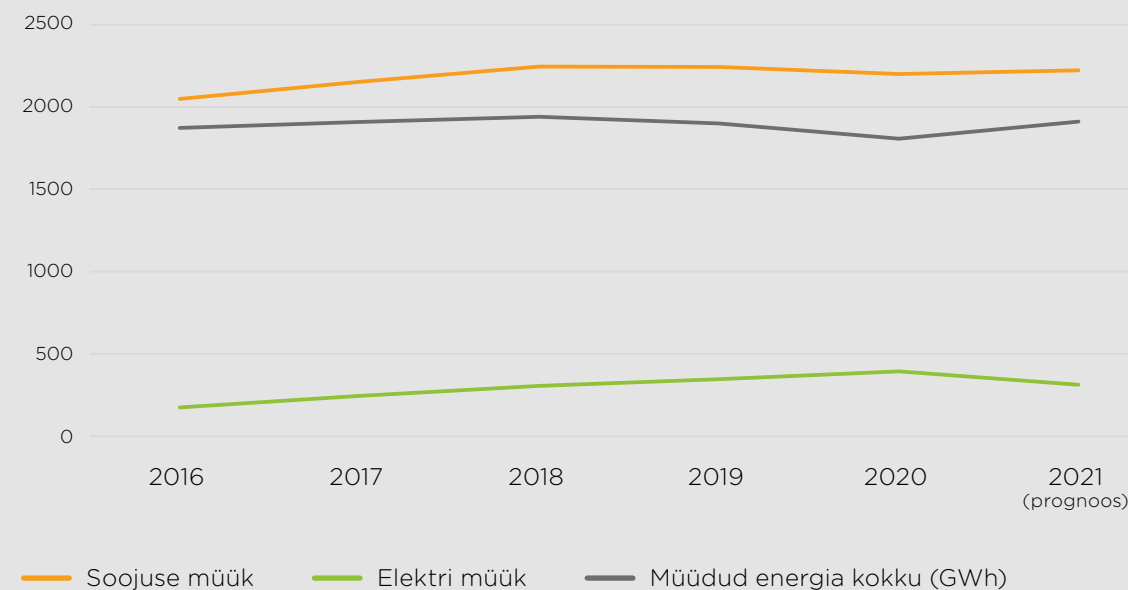

2020. AASTA TEGEVUSARUANNE

ÄRITULEMUSTE ÜLEVAADE

Utilitas on Eesti suurim taastuvenergiatootja. 2020. aastal tootis Utilitas 2124 GWh soojust ja elektrit. Sellest roheline energia maht moodustas 1584 GWh ehk 75% kogutoodangust ning kasvas aastaga 13% eelkõige tänu Mustamäe koostootmisjaama esimesele täistööaastale, aga ka kõrge töökindluse tõttu Vao 1 ja Vao 2 koostootmisjaamades. Utilitase elektrijaamades toodetud taastuvelektri osakaal kogu Eesti taastuvelektri toodangust oli 2020. aastal 17,6%.

Utilitase kliendid tarbisid 2020. aastal 1807 GWh soojust, mida on 5% vähem kui eelneval aastal hoolimata uute klientide lisandumisest. Mõningast mõju avaldas tarbimisele COVID-19st tingitud tarbimise vähenemine hotellides ja teistes avalikes hoonetes, kuid üha enam mõjutab energiatarbimist soe ilm.

Joonis 10. Utilitase elektri ja soojuse müük

2020. aastal liitus Utilitase kaugküttevõrkudega 84 uut hoonet üle Eesti, koguvõimsusega 33 MW. Nendest 25 hoonet tuli üle alternatiivsetelt kütelahendustelt ja 59 hoonet on uusehitised. Siin oli selgelt tunda koroonapandeemia mõju, kuna aasta varem olid vastavad arvud rekordilised 114 hoonet ja 54 MW. Utilitase eesmärk on pakkuda kõigile olemasoleva võrgu lähedal asuvatele hoonetele võimalust liituda keskkonnahoidliku energiasüsteemiga ja liita aastas vähemalt 80 hoonet koguvõimsusega 40 MW. Aasta lõpu seisuga varustas Utilitas üle Eesti kaugküttesoojusega 4970 hoonet, sealhulgas 174 000 kodumajapidamist.

2020. aasta märksõnad ja tegevused:

1. Koroonatingimustega kohanemine

2020. aasta esimesed märksõnad on kahtlemata koroonatingimustega kohanemine ning töökorralduse muutmine selliselt, et tagada nii kaugkütte kui ka riiklikult reguleeritud elutähtsa teenuse toimepidevus ning ettevõtte jätkusuutlikkus laiemas mõttes.

Kui koroonalukord Eestis 2020. aasta märtsis eskaleerus, läksid Utilitase töötajad üle kodutööle nii palju kui võimalik ning füüsilist kohalolekut eeldavatel töökohtadel tagati isikukaitsevahendite piisav olemasolu ning võimalust mööda järgiti 2 + 2 põhimõtteid. Kuigi üksikuid haigestunuid on siiani olnud ka Utilitase töötajate hulgas, on siiski õnnestunud vältida suuremate nakkuskollete tekkimist kollektiivis ja kokkuvõttes tuldi 2020. aastal kriisitingimustes toime.

Suurim proovikivi oli eelkõige keerulisemate tehnilisteks hooldus- ja remonditöödeks vajaminevate oskustööliste Eestisse saamine, kuid koostöös välispartnerite ja riigiasutustega õnnestus seda vajalikul määral korraldada ning rakendati kõikide remondi- ja hooldustöödel osalevate töötajate masstestimist ja jälgiti rangelt isikukaitsevahendite kasutust ja Terviseameti soovitusi.

2. Rekordsoe aasta

2020 läheb ajalukku ka rekordsooja välisõhutemperatuuriga. Eestis oli see kõige soojem aasta alates sellise mõõtmise algusest ning keskmine temperatuur oli 2,4°C üle pikaajalise keskmise. 2020. aastal ei olnud Eestis ühelgi kuul keskmine temperatuur alla nullkraadi ning tegelikult võib öelda, et 2020. aastal jäi talv ära.

Kaugküttevõrkude kaudu müüdud soojuse müügi-maht vähenes 2020. aastal 5% (2019. aastal 2,2%). Müügi-mahtu kahandas peale sooja ilma ka koroonakriis, mis oli eriti märgatav 2020. aasta varakevadisel perioodil eelkõige äriklientide ja avalike hoonete puhul (kaubandus- ja veekeskused, hotellid, restoranid, koolid ja omavalitsushooned), mis olid sisuliselt suletud ning mis moodustavad tervikuna ligi 30% Utilitase kaugküteteenuse müügi-mahust.

Vaatamata müügi-mahtude vähenemisele õnnestus tänu uutesse tootmisvõimsustesse ja kaugküttevõrkudesse tehtud investeeringutele siiski langetada soojuse hinda tarbijatele aasta keskmisena 2020. aastal 3,5% (2019. aastal 0,9%). Võrdluseks keskmine palk Eestis kasvas 2020. aastal COVID-19 kriisile vaatama 2,9% (2019. aastal 7,4%). Kaugküteteenuse kulu leibkondade elarvetes väheneb.

3. Rekordmadalad elektrihinnad

2020. aastat iseloomustavad ka ebaharilikult madalad elektrihinnad ja kasvanud volatiilsus. Peale COVID-19 tõttu vähenenud energianõudluse ja sooja ilma avaldasid lisamõju soodsad ilmastikuolud hüdro- ja tuuleelektri tootmiseks Nord Pooli hinnapiirkonnas, mille mõju kandus Skandinaavia maa-dega loodud elektriühenduste kaudu ka Eestisse.

2020. aastal langes aasta keskmine elektrihind Eestis 27% tasemeni 33,7 €/MWh (2019. aastal 45,9 €/MWh). Esimesel poolaastal oli olukord eriti drastiline ning elektri keskmine hind oli lausa 28 €/MWh. 2020. aastal nähti heade tuuleoludega tundidel ka Eesti hinnapiirkonnas esmakordselt negatiivseid elektrihindasid.

Utilitase tootmisportfellis oli 2020. aasta esimene täistegevusaasta Mustamäe koostootmisjaamale (elektrivõimsusega 10 MW). Seal toodetud 270 GWh kodumaistest taastuvallikatest soojuse ja elektri toel kasvas kontserni elektri tootmise maht aastaga 14%, aga elektrimüügi käive kahanes 15%.

FINANTS- TULEMUSED

Kontserni peamised finantsnäitajad ja -suhtarvud	2020	2019
Varad kokku (tuh EUR)	386 292	351 670
Laenukohustised (tuh EUR)	229 701	204 701
Lühiajaliste kohustiste kattekordaja (kordades) = käibevara / lühiajalised kohustised	3,89	1,86
Likviidsuskordaja (kordades) = (käibevarad – varud) / lühiajalised kohustised	3,64	1,67
Maksevalmiduskordaja (kordades) = raha / lühiajalised kohustised	2,35	0,77
Võõrkapitali ja omakapitali suhe (D/E)	2,79	3,12
Äritulud kokku (tuh EUR)	127 313	134 619
Puhaskasum (tuh EUR)	21 770	21 852
Varade tootlus (ROA) = puhaskasum / varad (keskmine)	5,9%	6,4%
Põhivarade käibekordaja (kordades) = äritulu / põhivara (keskmine)	0,40	0,45
Varade käibekordaja (kordades) = äritulu / varad (keskmine)	0,35	0,39

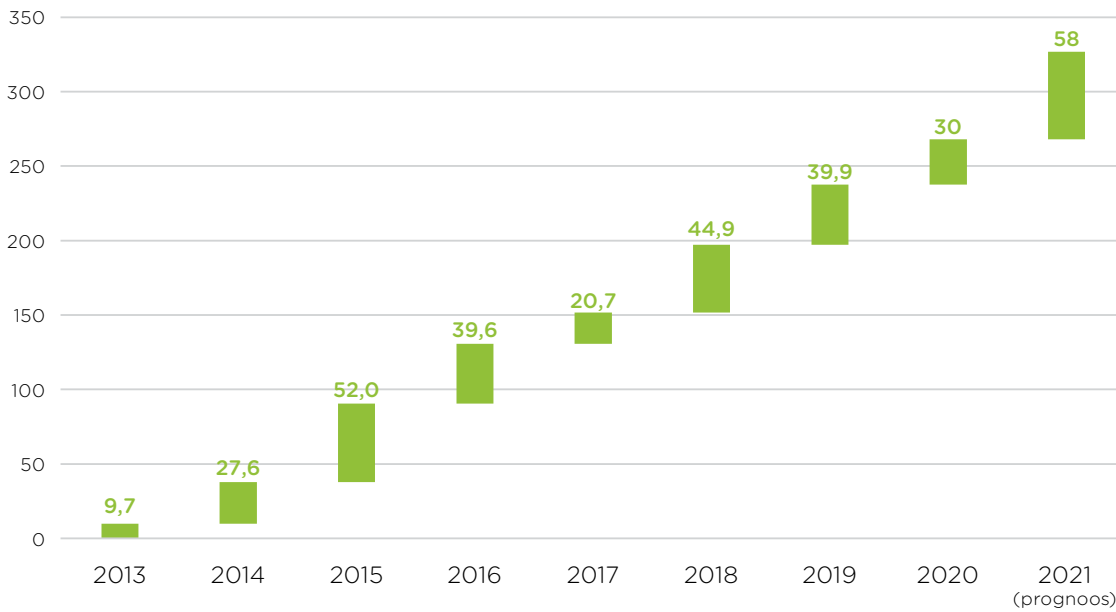
INVESTEERINGUD

Eesti, Euroopa Liidu ja globaalsete lähikümnnendite kliimaneutraalsuse eesmärkide saavutamisel täidab tõhus kaugküte ja -jahutus tähtsat rolli. Energiasektori arengusuundadest lähtudes jätkab Utilitas kontserni ettevõtete arendamist ning uute investeerimisvõimaluste otsimist, keskendudes taastuenergia- ja energiaefektiivsuse projektidele Eestis ja lähiriikides.

Eesmärkide täitmiseks on vaja rajada uusi tootmisvõimsusi ja ühendusi. Ambitsioonikate energia- ja kliimapoliitika eesmärkide saavutamiseks on aga hädavajalik, et lisaks erasektori panusele töötatakse välja konkreetsed riiklikud ja kohalike omavalitsuste meetmed, mille abil soovitud suunas liikuda. Tootmisseadmetesse ja võrkudesse tehtavad investeeringud on pika tasuvusajaga ning neisse suuremahuliste investeeringute tegemine eeldab stabiilsust regulatsioonides.

Töökindla ja jätkusuutliku kaugkütteteenuse pakkumine eeldab suuremahulisi investeeringuid tootmisseadmetesse ning võrkude asendamisse ja uuendamisse. Kontserni ettevõtted investeerisid 2020. aastal kokku 30 miljonit eurot, investeeringute põhirõhk oli kaugküttevõrkude rekonstrueerimisel.

Kontserni investeeringud jäid 2020. aastal esialgu kavandatule alla, kuna uute liitumiste ja kaugjahutuse arendamine lükkus COVID-19st tuleneva ebakindluse tõttu edasi.

Joonis 11: Utilitase investeeringute maht 2013 kuni 2021 planeeritav, miljonit eurot

■ Peamised investeeringud 2020. aastal

- Rasketest oludest hoolimata õnnestus täita võrkude rekonstrueerimise pikaajalises kavas olev eesmärk ning teha tootmisvarade töökindluse hoidmiseks vajalikud remondi- ja hooldustööd ja investeeringud. Üle Eesti renoveeriti ja ehitati 26 kilomeetrit soojustorustikku (2019. aastal 20 km), millesse investeeriti 23 miljonit eurot (2019. aastal 15 miljonit). Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusega renoveeriti 6,4 km kaugküttevõrku.
- Et jääksoojust paremini ära kasutada, investeeriti Mustamäe koostootmisjaama kondensaadivee soojuspumpa ning Kristiine suitsugaaside pesuri kondensaati saab nüüdsest kasutada võrgu lisaveena.
- Rajati päikseelektrijaamad Kristiinesse, Ülemistesse, Jõgevale, Keilasse, Raplasse ja Valka kokku 300 kW võimsusega.
- Sõlmiti kokkulepe varajases arengujärgus oleva tuulepargi arendusprojekti soetamiseks Leedus ning käivad ettevalmistused mitme tuule- ja päikeseenergiaprojekti elluviimiseks nii Eestis kui ka lähiriikides.
- Investeeriti 1,6 miljonit eurot maksnud kütuserobotisse, mis võtab Vao koostootmisjaamades automaatselt igast kütust toovast veokist 4 erinevat proovi ning parandab seeläbi oluliselt kütuse niiskuse- ja energiasisalduse mõõtmistulemuste täpsust. Investeering mõjutas positiivselt ka tööohutust kuna enam ei tule töötajatel külma ja libedaga autokoormatest proove käsitsi võtta.

2021. aastal kavandab Utilitas ajaloo suurimat aastast investeeringute mahtu summas 58 miljonit eurot. 2021. aastal on eesmärk jätkata võrkude rekonstrueerimise pikaajalist kava ning rekonstrueerida ligi 20 kilomeetrit vanu võrke ja rajada 9 km uusi ühendusi. Selleks on kavas investeerida ligi 30 miljonit eurot. Suur arenguhüpe toimub kaugjahutuses, kuhu on plaanitud investeerida 6 miljonit ja liita Ülemiste ärilinnak. 18 miljonit eurot on ette nähtud tuuleenergiaprojektide arendamiseks.

Ülalnimetatud investeeringutele lisandub AS Tallinna Vesi vähemusosaluse omandamiseks vajalik investeering (vähemalt 50 miljonit eurot).

TEENUSEGA SEOTUD VASTUTUS

KVALITEET JA TOIMEPIDEVUS

Teenuse kättesaadavuse tagamine klientidele ja tarbijatele on energiasektorile tervikuna suurim igapäevane vastutus ja kvaliteedinäitaja. Üldjuhul on see kombinatsioon energia-võrguga liitumisest, energiatootmise ja -jaotuse töökindlusest ning teenuse mõistlikust hinnast. 70% Utilitase klientidest peab lisaks oluliseks energia keskkonnajalajälge.

Hädaolukorra seadusega määratletud elutähtsa teenuse pakkujana on Utilitase peamine ühiskondlik roll tagada soojuse varustuskindlus. Teenuse kvaliteet, teenuse katkestuste sagedus, temperatuur, mahud ja reageerimiskiirus on seaduste ja määrustega rangelt reguleeritud. Kõigis Utilitase ettevõtetes on juurutatud kvaliteedijuhtimise standardi ISO 9001 põhimõtted.

Kontekst. Meie laiuskraadil on kõige suurem proovikivi rahuldada energia-tarbimise vajadus talvel, kui on kõige suurem koormus elektri- ja soojusvõrkudele ning tootmiseseadmetele. Linnahoonete küttevajaduse katmiseks sobib suurepäraselt kaugküte. Kaugküttevõrk võimaldab rakendada parimaid soojuse tootmise tehnoloogiaid muidu raskesti kasutatavatest kütustest, nagu puiduhake või olmeprügi, ja kasutada ära koostootmisjaamade jääsoojust. Kaugkütel on oluline roll ka elektrivõrkude töökindluse tagamisel – kaugkütte kasutamisel puudub vajadus koormata elektrivõrku hoonete kütmiseks ning seeläbi väheneb tunduvalt vajadus investeerida elektritootmiseseadmetesse ja -võrkudesse.

Klientide ja tarbijate ootused katkematu energiavarustusele aina kasvavad. Soojuskatkestused külmematel talvapäevadel võivad tekitada suuri sotsiaalseid probleeme. Katkematu soojusvarustus on oluline ka torustiku seisukorra hoidmiseks. Häired tootmiseseadmetes ja võrgupumpade töös talvekuudel võiks halvemal juhul viia trasside külmumiseni.

Elutähtsa teenuse pakkujana on Utilitase roll tagada soojuse varustuskindlus klientidele

Utilitas tagab varustuskindluse eelkõige järgmiste lahendustega

Toimepidevuse plaan

Utilitasel on üksikasjalikud tegevuskavad, et tagada kaugkütteteenuse jätkamine ka tehniliste rikete, ekstreemsete ilmastikuolude, elektri- või kütusevarustuse katkemise korral, ning ta on määranud ametisse vastutavad töötajad ja juhatuse liikmed. Katkestuste korral peab soojusettevõtja taastama teenuse esmajärjekorras haiglale, sotsiaal-, majutus- ja haridusasutustele.

Piisavad reservid

Kooskõlas nõuetega tagatakse suurtes kaugküttekatalamajades reservkütuse kasutamise võimalus vähemalt 72 tunniks ja lisavee kasutamise võimalus vähemalt 24 tunniks.

Autonoomse elektritootmisvõimekuse olemasolu

Utilitas suudab suuremaid tootmisüksusi opereerida ja kaugküttevõrgus vett ringi pumbata ka siis, kui üldelektrivõrgus on katkestus.

Reservkatelde kasutamine

Kui tekib soojusvarustuse katkestuse oht ja tarbimiskoormus kasvab, pannakse tööle maagaasil töötavad reservkatlamajad.

Tehniline töökord

Tootmiseseadmed peavad toimima laitmatult, nii tootmisüksuste kui ka võrgu puhul eelistab Utilitas ennetushooldust avariiremondile.

Katlamajade ja võrkude remont

Et tagada varustuskindlus, on hädavajalik teha katlamajade ja võrgu püsahooldust ja remonti ning vajaduse korral need välja vahetada. Utilitasel on eesmärk vahetada 2035. aastaks kogu vana võrk välja, see teeb keskmiselt 14–15 km aastas.

Inimtegur

Utilitase eesmärk on tagada operaatorite töö kvaliteet, töötajaid julgustatakse süsteemi töökindlust arendama, vahejuhtumeid analüüsitakse.

Elutähtsa teenuse pakkujana peab Utilitas tegema regulaarseid riskianalüüse ning lähtuvalt hädaolukorra seadusest ja kohaliku omavalitsuse määrustest välja töötama kavad, kuidas taastada võrkude tegevus katkestuse korral. Tallinna Linnavolikogu määruse kohaselt võib kaugküttega varustamise teenuse katkestus kesta kõige rohkem 24 tundi, mille jooksul peab soojusettevõtja teenuse taastama – seda eesmärki on Utilitas järjepidevalt täitnud.

Toimepidevust väljendab koostootmisjaamade töökindluse näitaja, st ilma katkestusteta töötaja osakaal jaamade töös (seadmete korralisele hooldusele kuluvat aega arvutamisel arvesse ei võeta). Baaskoormusel töötanud Vao 1 koostootmisjaamal oli 2020. aastal töökindlus 99,8% (2019: 99,6%).

Maailmas, kus üha enam panustatakse põhjendatult tuule- ja päikseenergiasse, on baaskoormusel töötavatel koostootmisjaamadel täita väga tähtis tasakaalustav roll, sest nad annavad elektrit ja soojust ka siis, kui tuul ei puhu või päike ei paista. Päikeseparkide aastane energiatoodang on üldjuhul suurusjärgus 10–15% nominaalvõimsusest ning tuuleparkidel 30–50%. Tänapäeval ei ole paraku piisavalt salvestusvõimsust, et tuule- ja päikseenergiat salvestada ning hiljem vajaduse järgi tarbida. See põhjustab ühtlasi väga suurt hinnavolatiilsust ning 2020. aastal nägime Eestis esimest korda negatiivset elektrihinda. Samas esines tuulevaiksetel ja pilvistel päevadel ka 200 €/MWh-ni küündivaid elektrihindu. Koostootmisjaama eelised on kõrge töökindlus (s.t võib kindel olla, et vajalikul hetkel jõuab energia jaamast tarbijani) ja stabiilne hind aasta ringi sõltumata ilmast – see on kogu süsteemi tervikuna arvestades elutähtis.

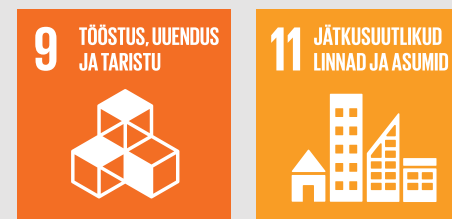
Hea näide. Et tagada kaugkütte varustuskindlus, on Utilitase võrkudesse rajatud reservkütusemahutid ja -tootmisseedmed – need on meetmed, mida üksikhoonete küttelahendustes tavaliselt ei kasutata. Lisaks on linna soojustrassid ringistatud, s.t Tallinna soojusvõrgu ühes otsas olevaid hooneid saab soojusega varustada linna teises otsas asuvatest tootmisseedmetest.

2019. aastal valminud Utilitase Mustamäe koostootmisjaama saab käivitada ka ulatusliku elektrikatkestuse korral ja seda käitada sõltumatult elektrivõrgu tööst, tagades seeläbi kaugkütte kui elutähtsa teenuse toimepidevuse Tallinna elanikele. 2021. aastal lisatakse reservgeneraator ka Vao koostootmisjaamade juurde, et neid saaks käivitada ka elektrivõrgu suuremahuliste rikete korral.

Hea näide. Toimepidevuse tagamine oli ka üks 2020.–2021. aasta peamisi katsumusi, kui pidi toime tulema viirusepuhangust tulenevate riskide maandamisega. Utilitas viis võimalikult paljud töötajad üle kaugtööle ning jälgis, et füüsilist kohalolekut eeldavatel töökohtadel oleks tagatud isikukaitsevahendid ja et ühisruumides töötataks võimalikult vähe. Samuti arendati uues olukorras varasemast enam võimekust jaamu virtuaalselt kaugjuhtida.

■ Tallinna ühtse kaugküttevõrgu arengukava 2030

2020. aastal sai TalTechi teadlaste ja Utilitase spetsialistide koostöös valmis Tallinna ühtse kaugküttevõrgu arengukava. Selle eesmärk oli kaardistada 2020.–2030. aasta võimalikud arengusuunad Tallinna soojusmajanduses ja määratleda ASi Utilitas Tallinn roll nende täitmisel. Arengukava alusel saavad oma tegevust planeerida nii Tallinna linn kui ka AS Utilitas Tallinn.

- Olulise tulemusena toodi välja, et võrk tuleb kiirendatud tempos rekonstrueerida, tagamaks varustuskindlus ning vähendamaks soojuskadu ja keskkonnajalajälge.
 - 2020. lõpu seisuga oli Tallinnas 470 km kaugküttevõrku, millest 58% (2019. a vastavalt 461 km ja 54%) on uus või rekonstrueeritud.
 - Samas on ligi 200 km eelisooleerimata ja suure soojuskaoga võrku, mis on rajatud enne 1995. aastat. Selle võrguosa keskmine vanus on 40 aastat, kuigi esialgu projekteeriti need torud elueaga kuni 25 aastat.
- Analüüsi tulemusena soovitati kiirendada võrkude vahetamise programmi, mille järgi peab 2035. aastaks olema välja vahetatud kogu eelisooleerimata ja enne 1995. aastat rajatud võrk.

Vanade torustike täielik väljavahetamine võimaldab vähendada soojus- ja lekkekadu, mille tulemusena kahaneb primaarenergia tarbimine ja suureneb oluliselt varustuskindlus. Rekonstrueerida tuleb ligi 14 km võrku aastas. 2020 oli nimetatud 15aastase investeerimisprogrammi esimene aasta ja Tallinnas rekonstrueeriti selle alusel 15 km kaugküttevõrku.

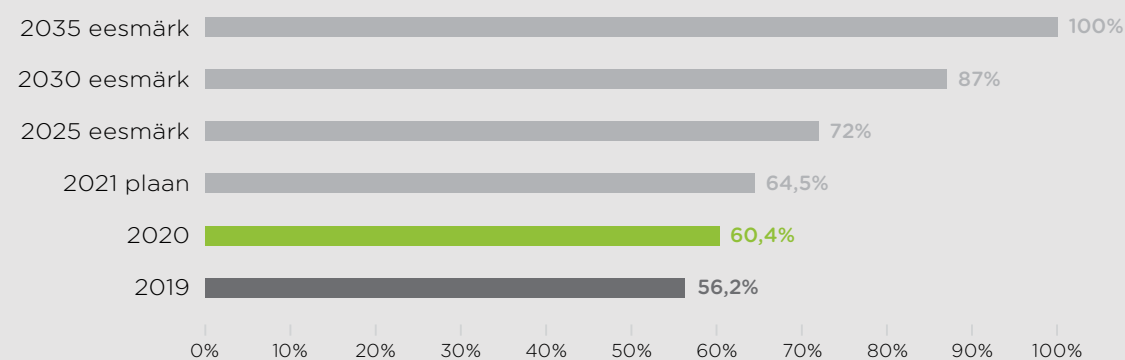
2021. aastal on eesmärgiks antud investeerimiskava jätkuv täitmine, peamised rekonstrueerimises olevad lõigud on Tallinnas Väike-Õismäel, Uue-Maailmas ja Kitsekülas ning Kassisabas. Olulise uue piirkonnana alustatakse Ülemiste ärilinnaku liitmist nii kaugkütte kui ka -jahutuse võrguga. ASi Utilitas Eesti võrgupiirkondades vahetatakse välja ligi 6 km eelisooleerimata kaugküttevõrku ning renoveeritud võrkude osakaal suureneb seega 2020. aasta tasemetelt 58–95% (olenevalt linnast) tasemele 62–97% 2021. aasta lõpuks.

Utilitase kõigi tegevuspiirkondade peale kokku oli hallatavaid soojusvõrke 2020. aasta lõpu seisuga 547 km, millest 60% olid uued või rekonstrueeritud võrgud. Sarnaselt Tallinnaga on eesmärk rekonstrueerida kõik Utilitase hallatavad võrgud ka mujal Eestis 2035. aastaks.

2035. aastaks peab Tallinnas kogu vana võrk olema välja vahetatud, s.o umbes 14 km aastas

Tallinn on ühinenud Euroopa linnapeade paktiga, mille kliimaeesmärgid on vähendada 2030. aastaks CO₂ heitkogust vähemalt 40% ja Utilitas näeb võimalust viia kogu kaugküttesüsteem süsinikuneutraalseks aastaks 2030, et sellega panustada Tallinna eesmärkide täitmisse.

Joonis 12. Utilitase kontserni rekonstrueeritud kaugküttevõrkude osakaal, sh eesmärgid

KLIENDI VAADE

Utilitas pakub kaugkütteenust kaheksas Eesti linnas: Tallinnas, Valgas, Jõgeval, Haapsalus, Kärdlas, Keilas, Maardus ja Raplas, varustades kaugküttega 360 000 elanikku. Meie kaugkütteenuse kliendid on korteriühistud, riigi- ja munitsipaalasutused ning eraettevõtted.

Joonis 13. Utilitase kliendid

Keskkonnahoidlik kaugküttesoojus on klientidele kättesaadav vajalikul hulgal ja ajal. Tänu nüüdisaegsele kaugküttesüsteemile ei pea kliendid kaugkütteenuse pärast muretsema, kuna kodud on kindlalt soojusega varustatud ega vaja lisaks teisi küttelehendusi. Kaugkütteenus on suure varustuskindlusega ja ohutu kasutada.

Jätkusuutliku energialahenduse oluline komponent on mõistlik hind. Kaugküttesoojuse hinnakujundus on läbi paistev, soojuse piirhinna kinnitab kaugkütteseaduse järgi Konkurentsiamet. 2021. aasta märtsi seisuga on kõikides Utilitase käitatavates kaugküttepiirkondades soojuse piirhinnad alla Eesti keskmise, sealhulgas nii Valga, Keila, Tallinn, Haapsalu kui ka Jõgeva on madalaimate hindadega võrgupiirkondade seas.

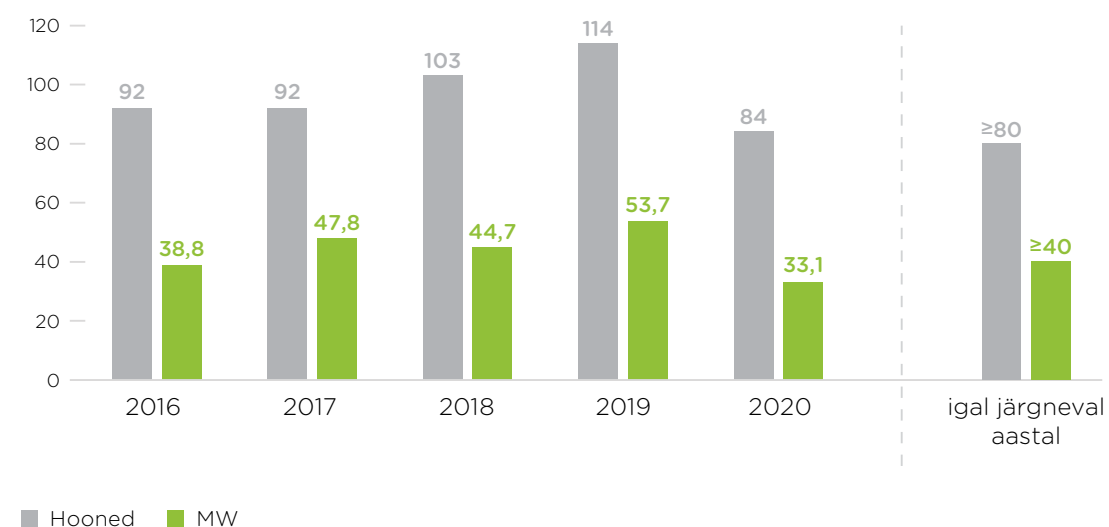
Suuremahulised investeeringud ja aktiivne arendustegevus on võimaldanud hoida soojuse hindu stabiilsena ka üldise hinnakasvu tingimustes. 2012. aastast on Eesti keskmine brutopalk kasvanud 63% (887 eurolt 1448 eurole 2020. aastal) ja tarbijahinnaindeks 12,7%. Samal ajal näiteks Tallinnas on Utilitase võrgus keskmine soojuse hind langenud 25% - 65,2 eurolt 48,5 eurole megavatt-tunni kohta, reaalhindades on kahanemine seega olnud lausa 34%.

2020. aastal tehtud kliendiuuring näitas, et kliendid tähtsustavad kütteviisi puhul enim mõistlikku hinda, varustuskindlust ja mugavust

Küttekulude proportsioon leibkonna eelarves on seega aja jooksul vähenenud. Kodumaise taastuvenergia kasutamine võimaldab hoida hindu stabiilsena ja vähenev vajadus kütuseid importida suurendab riigi energiasulgeolekut, mis on üks peamisi eesmärke Eesti riiklikus energia- ja kliimakavas aastani 2030.

Kaugkütte hinda kujundavad märkimisväärselt ka uued liitujad: mida rohkem on kaugküttevõrgus tarbijaid, seda tõhusamalt saab võrgu kokkuvõttes tööle panna ning seda väiksem on kokkuvõttes iga üksiktarbija poolt soojuse eest tasutav arve, kuna investeringud ja püsikulud jaotuvad suurema hulga tarbijate vahel ära ning see tagab tarbijatele endiselt taskukohase hinna olukorras, kus elamufondi renoveerimise ja globaalse soojenemise tingimustes mahud järk-järgult vähenevad.

76% klientidest on Utilitase teenusega rahul ja soovitusindeks NPS 13 on taristuettevõtete hulgas keskmisest suurem

Joonis 14. Uued liitumised aastas

Kaugküttesektoris toimunud olulist primaarenergia kasutuse vähenemist viimasel kümnendil on arvestatud ka uuenenud hoonete energiatõhususarvestustes. Nii on 2019. aastast kehtima hakanud määruses kahandatud tõhusa kaugkütte kaalumistegurit ja esimest korda on kehtestatud kaalumistegur kaugjahutusele, võimaldades neid lahendusi kasutada liginullenergiahoonete rajamisel. Võimalikult kõrge energiaklassi ja keskkonnasäästliku hoone planeerimisel on seega kaugküttele ja -jahutusel kande roll.

KESKKONNAMÕJU

KESKKONNAMÕJUD JA KESKKONNAJUHTIMISE PÕHIMÕTTED

Utilitase eesmärk ja ülesanne on iga päev tagada sadadele tuhandetele inimestele taskukohane ning keskkonnahoidlik energia. Teeme seda efektiivselt, kasutades taastuvaid kohalikke kütuseid ja parimat tehnoloogiat.

Kontekst ja tähtsus

Globaalne kliimasoojenemine ning kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamise ning taastuvenergia osakaalu ja energiaefektiivsuse suurendamise eesmärgid rahvusvahelisel ja Eesti tasandil on märksõnad, mis iseloomustavad ja suunavad energiaspektori arengut. Eesti suurima kaugkütteettevõtjana teadvustab Utilitas oma olulist rolli ja vastutust selles vallas.

Keskkonnamõju teadlik juhtimine on Utilitasele üha tähtsam. Lisaks üleilmsetele suundumustele, regulatsiooni arengule ja turuosaliste survele kasvab Eesti tarbijate ootus. Utilitase klientide ja eratarbijate seas 2020. aasta detsembris tehtud uuringu kohaselt:

- hindas 73% klientidest hoone energiakasutuse CO₂ jalajälge pigem oluliseks või väga oluliseks;
- hindas 67% eratarbijatest hoone energiakasutuse CO₂ jalajälge pigem oluliseks või väga oluliseks;
- oli süsinikuneutraalsuse saavutamine oluline 68% klientidele ja 67% eratarbijatele.

Keskkonnamõju aspektid

Utilitas tähtsustab võimalikult väikse primaarenergiasisaldusega energiaallikate kasutamist võimalikult suure energiaefektiivsusega.

Utilitase peamised keskkonnamõjuaspektid on biomassi kasutamine energiatootmises ja kliimamõju. Puitse biomassi suuremahulise kasutajana teadvustab Utilitas sellega seonduvaid võimalikke riske ning mõjude täpse identifitseerimise keerukust elurikkuse säilitamisel ja kliimamuutusega võitlemisel. Peale jätkusuutliku metsamajanduse on Utilitasele tähtsad õhuheite, jäätmekäitluse ja veetarbimisega seonduvad keskkonnamõjuaspektid.

Utilitase peamised keskkonnamõjuaspektid on biomassi kasutamine, kliimamõju, õhuheited, jäätmekäitlus ja veetarbimine

Keskkonnajuhtimise põhimõtted

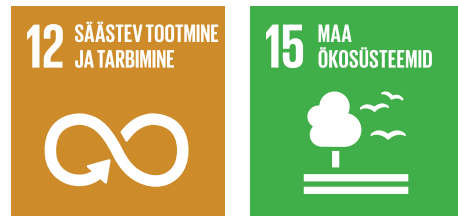
Utilitas peab kõigi nende keskkonnamõjude süsteemset juhtimist vajalikuks, mistõttu on kontserni kõigis tütarettevõtetes kasutusel keskkonnajuhtimise süsteemi standard ISO 14001:2015.

Utilitas järgib energiapoliitika kahte põhisuunda – energiasäästlikkust ja keskkonnakaitset. See tähendab eelkõige primaarenergia kasutuse, energiakao ja kasvuhoonegaaside emissiooni kahandamist, taastuvatele energiaallikatele üleminekut ning õhusaaste vähendamist.

Utilitas juhindub oma tegevuses järgmistest keskkonnajuhtimise eesmärkidest ja põhimõtetest:

- täita seadustest ja regulatsioonidest tulenevaid keskkonnanõudeid;
- aidata säilitada loodusvarasid vee, elektri ja kütuste tarbimise vähendamise ning nende mõistliku kasutamise kaudu;
- soosida taastuvkütuste kasutamist, et süsinikuemissiooni vähendada;
- jagada teavet oma tegevuse kohta organisatsioonivälistele huvipooltele;
- propageerida klientide seas energiasäästlikku ja keskkonnamõju orienteeritud mõtteviisi.

BIOMASSI KASUTAMINE

Kohalikku päritolu väheväärtusliku puidu kasutamine soojuse ja elektri tootmisel, et asendada fossiilkütuseid, on väga tähtis energiasectori ja üldisemas plaanis kogu majanduse süsinikuintensivsuse vähendamisel. Euroopa Liidu tasandil loetakse puiduenergia süsinikuemissioon nulliks.

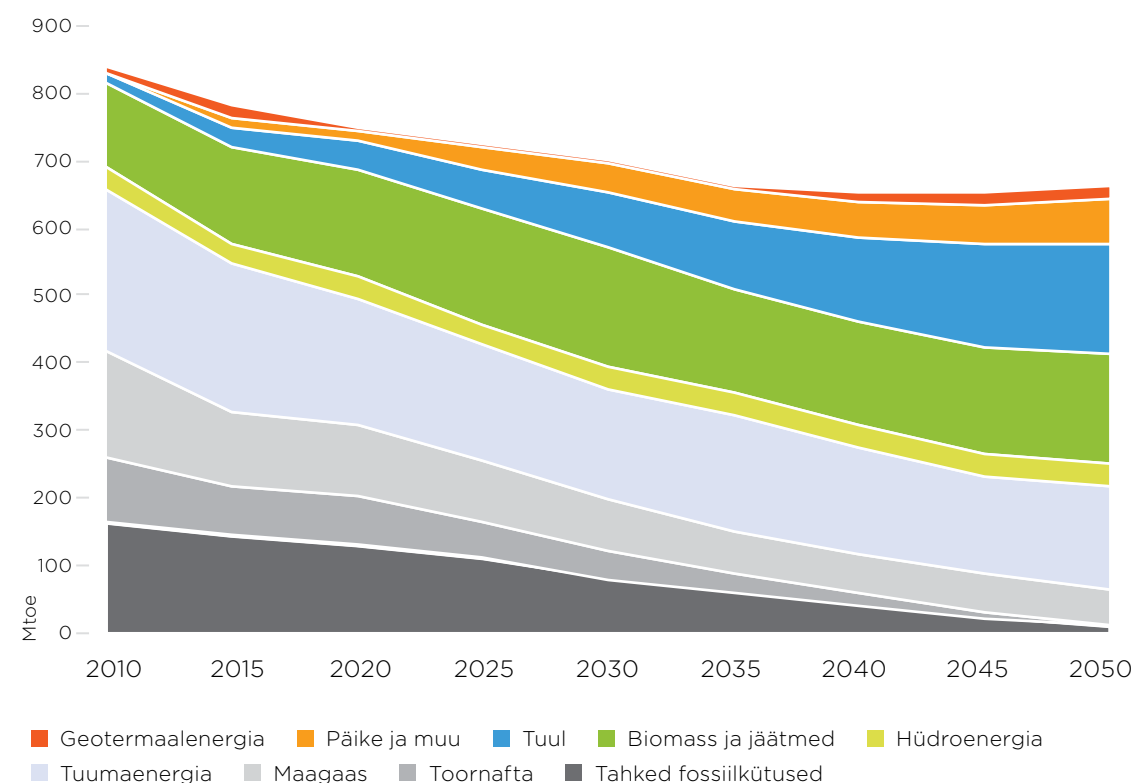
Euroopa Komisjoni kliimapolitiika üheks alustalaks oleva analüüsi „Puhas planeet kõigi jaoks“ (november 2018) kohaselt on jätkusuutlikul biomassil nii praegu kui ka tulevikus oluline roll kliimaneutraalsuse saavutamisel. 2017. aastal oli biomass suurim taastuvenergiaallikas Euroopas, andes 6% kogu Euroopa elektritoodangust ja 24% kogu tööstuslikust soojuse tootmisest. Eesti kontekstis asendab biomass elektritootmises põlevkivi ning soojustoodangus eelkõige maagaasi, aga ka põlevkiviõli ja masuuti.

Kuigi Euroopa Liidus on nimetatud analüüsi andmetel tervikuna aastane metsa juurdekasv positiivne, rõhutatakse analüüsis, et jätkusuutlikku biomassi ei ole piiramatuse koguses. Biomassi kasutusel tuleb laiemalt kaaluda metsa rolli süsinikupangana, biomassi kasutust teistes majandussektorites ja bioloogilist mitmekesisust. Raporti kohaselt on jätkusuutlikult majandatud metsadest hangitud puidust kestvustoodete tootmine (ja seonduva väheväärtusliku sekundaarpuidu kasutamine energiatööstuses) keskkonnale positiivne, kuna puidu kasutus näiteks ehitusmaterjalides vähendab ühelt poolt fossiilallikatest toodetud ehitusmaterjalide tootmist ning lisaks seob süsinikku konkreetsetes puitehitusmaterjalides pikema ajaks, kui see oleks looduses võimalik. Samuti võimaldab väheväärtusliku jääkpuidu (oksad, ladvad, võsa ja puidutööstusjäätmel) kasutus energeetikas kahandada vajadust toota energiat fossiilallikatest.

Analüüs teadvustab metsade olulist rolli bioloogilises mitmekesisuses, tuues välja vajaduse leida tasakaal biomassi kasutuse ja liigirikkuse säilitamise vahel, kuid ühtlasi rõhutades, et alternatiiv kahekraadise globaalse soojenemise korral on kliimavõõrte muutus 13%-l maismaapinnast ning sellega seonduv elukohtade kaotus looma- ja taimeliikidele ja risk liigirikkusele.

Taastuvenergia kasutamisse suhtub positiivselt enamik Utilitase teenuste tarbijaid: 2020. aasta detsembris tehtud uuringu kohaselt vastas küsimusele „Milline on teie suhtumine kodumaise taastuvkütuse kasutamisse?“ „väga/pigem positiivne“ 84% klientidest ja 82% eratarbijatest.

Siiski on ühiskonnas ja meedias viimasel ajal üha aktiivsemalt seatud küsimärgi alla senised poliitilised otsused ja toetuskeemid ning hakatud tähelepanu juhtima võimalikele riskidele seoses puidust energiatootmisega. Tegemist on olulise ja delikaatse teemaga ning kindlasti ei saa välistada muutusi senistes põhimõtetes ja poliitikas.

Joonis 15. Primaarenergia tootmise mahud ja prognoos Euroopas energiaallikate kaupa (allikas: Eurostat (2010, 2015), PRIMES)

2021. aasta alguses avaldas Euroopa Teadusuuringute Ühiskeskus raporti „The use of woody biomass for energy production in the EU“², mis on kõige värskem keskne ja terviklik kokkuvõte puidu energeetilise kasutamise mõjude kohta. See koondab parimad teadusmaailma teadmised sadadest allikatest kuni 2020. aastani ning kujundab seisukohad nende põhjal.

- Raportis jõutakse järeldusele, et energiapuidu nõudluse kasv võib teatud määral mõjutada metsade majandamise tavaid ja intensiivsust, mis omakorda võib kaasa tuua ebasoovitavad tagajärjed metsade süsinikuvarus ja süsiniku sidumise võimes või negatiivsed muutused metsade üldises elurikkuses.
- Raporti kohaselt võimaldab puidust toodetud energia siiski osaliselt kliimamuutuse ja liigirikkusega seotud probleeme lahendada, kuid eeldusel, et selleks kasutatav puit pärineb jätkusuutlikult majandatud metsadest ning kasutatakse sekundaarset puitset biomassi

(puidutööstusjäägid, jääkpuit), mis ei leia alternatiivset majanduslikult otstarbekat väärdamisvõimalust, või metsatööstusest pärinevaid raiejäätmek, mis muidu jääks metsa, laguneks seal kiiresti ja vabastaks seeläbi seotud süsiniku atmosfääri.

- Raportis viidatakse, et puidu põhine bioenergia saab olla osa kahe globaalse kriisi (kliimakriisi ja elurikkuse kadu) lahendusest, kuid üksnes juhul, kui biomass on toodetud jätkusuutlikult, sellest energia tootmisel kasutatakse puidujääke ning seda tehakse energiatootmise mõttes efektiivselt.
- Raportis tuuakse muu hulgas välja, et sellise väheväärtusliku puidu kasutamine kohalikes kõrge efektiivsusega jaamades, fossiilsete energiaallikate asendamisel, on mõistlik tegevus ning arvustatakse pigem Euroopa Liidu senist poliitikat, mis soodustab energeetilise puidu eksporti ja selle kasutamist vähetõhusas (u 30–40%) energiatootmises.

Utilitas kasutab toormena nimetatud päritoluga biomassi, mis on kogutud koostootmisjaamadest mõistlikus raadiuses ning millel puudub alternatiivkasutus. Kõikidest alternatiivsetest biomassi kasutuse viisidest energeetikas on koostootmine kõige keskkonnahoidlikum, kuna erinevalt 30–40% kasuteguriga koduahjustest või põlevkivikateldest (kus biomassi koospõletatakse) on koostootmise kasutegur soodsate tingimuste korral ka kuni 100% ning seega saadakse ühest ühikust biomassist kätte maksimaalne võimalik kogus energiat.

Kuna Utilitase kasutatav biomass on kohalikku päritolu, on selle jätkusuutlikkuse peamised eeldused Eesti metsanduse üldine kestlikkus ehk metsamajandust reguleerivad normid ning metsanduses kasutatavad tavad. Lähikümnendil hakkab metsandusvaldkonda väga palju mõjutama Eesti metsanduse arengukava aastani 2030, mida praegu koostatakse. Arengukava protsess on teema keerukuse ja osaliste erimeelsuste tõttu

² <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/use-woody-biomass-energy-production-eu>

märkimisväärselt veninud. Loodetavasti saavutatakse lähiajal tulemus, mis rahuldab eri valdkondade huve (keskkonnakaitselisi, majanduslikke, energiajulgeoleku ja ühiskondlikke ootusi) ning tagab Eesti metsade pikaajalise jätkusuutlikkuse.

Selgituseks. Puitset biomassi saab pidada taastuvaks, kui seda kasutatakse mingil territooriumil, näiteks ühes riigis, biomassi juurdekasvust vähem või ligilähedasel juurdekasvu piires ning eeldusel, et see ei too endaga kaasa teisi ebasoovitavaid mõjusid, nagu elurikkuse vähenemine.

Eelneva tõttu hoiab Utilitas end kursis asjakohaste arengusuundadega teadusvaldkonnas ja poliitilisel tasandil ning ühiskondlike ootustega. Ajakohane ja teaduspõhine info aitab ettevõttel tegeleda oma tegevuse mõjudega ning teha pikaajalisi strateegilisi plaane.

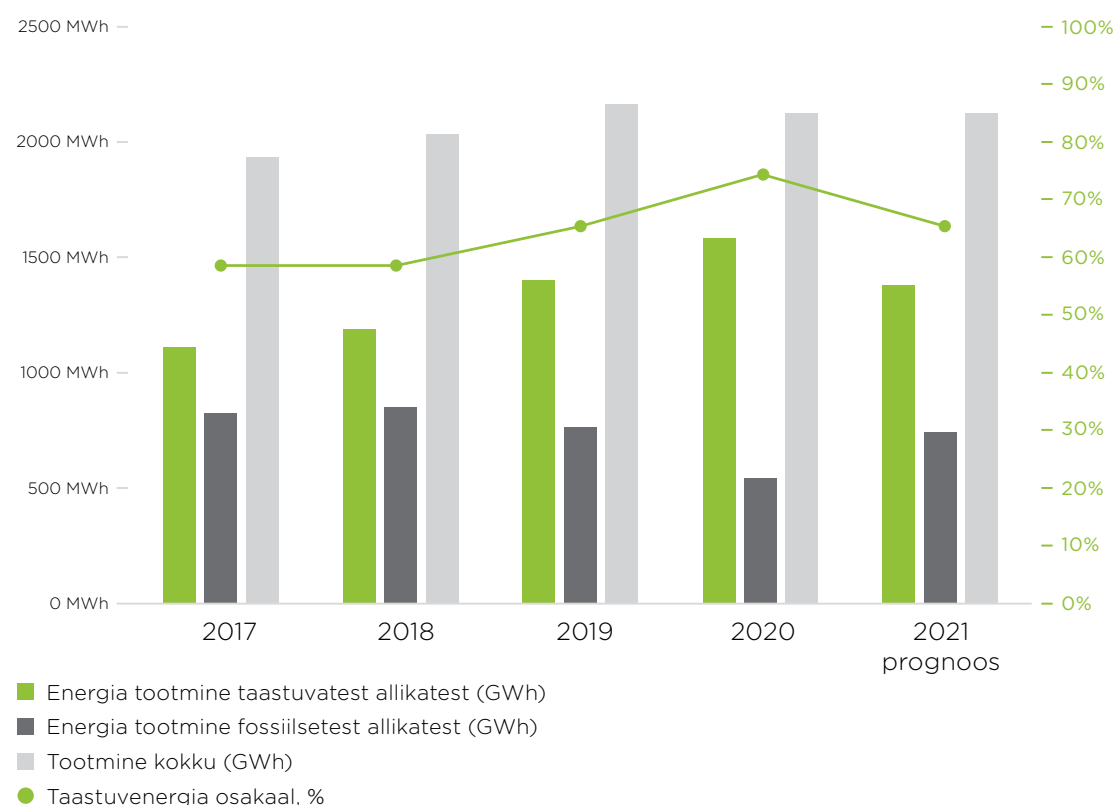
TAASTUVENERGIA TOOTMINE

■ Taastuvenergia osakaalu suurendamine

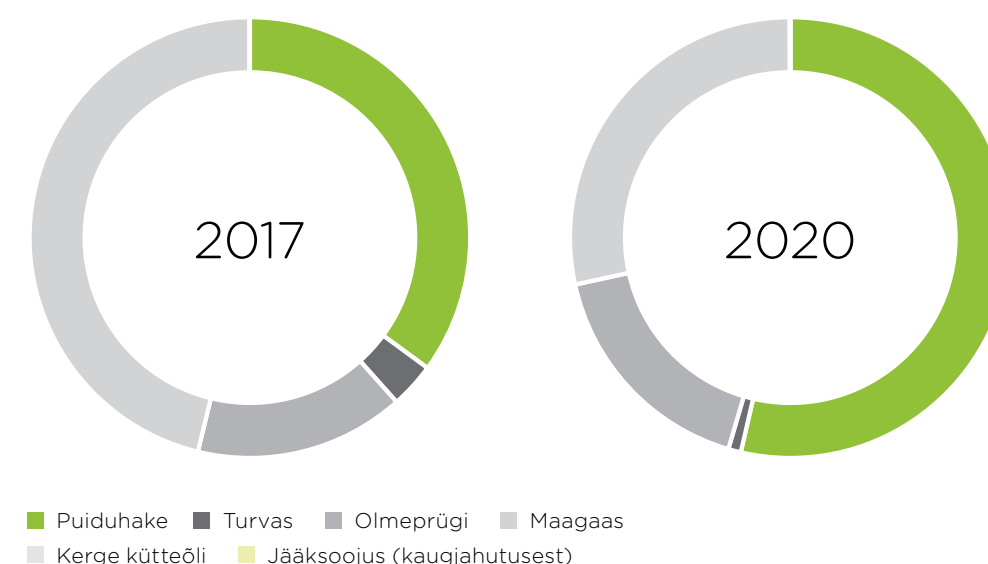

Utilitas on suurim taastuvenergiatootja Eestis. 2020. aastal tootis Utilitas 1584 GWh soojust ja elektrit taastuvatest allikatest, mida oli võrreldes eelnenud aastaga 13% rohkem ning mis moodustas 75% kogutoodangust. Utilitase osakaal kogu Eesti taastuvelektritoodangust oli 2020. aastal 17,6%.

Ühtlasi on Utilitas Eesti suurim kaugküttevõttevõtja, kelle võrkudega on ühendatud hinnanguliselt kolmandik kaugkütteklientidest. Taastuvenergia osakaal Utilitase kaugküttevõrkudes oli 2020. aastal 61% kuni 100% (Eesti keskmine on ligi 50%).

Joonis 16. Utilitase toodetud energia maht (GWh) taastuvatest ja fossiilsetest allikatest (elekter ja soojus kokku) ja osakaal (%)

Joonis 17. Utilitase müüdnud energia (elekter ja soojus kokku) tootmise allikate osakaal, % (sh Utilitase enda toodetud ja sisseostetud energia tootmiseks kasutatud sisendid)

2020. aasta suure roheenergia osakaalu puhul oli määrav roll ka erakordselt soojadel ilmul, mis vähendasid vajadust katta soojuste tipukoormuseid fossiilsete kütustega. Taastuvenergia toodangut suurendas märkimisväärselt ka Mustamäe koostootmisjaam (elektrilise võimsusega 10 MW), kus esimesel täistegevusaastal toodeti kokku 270 GWh kodumaistest taastuvatest allikatest soojust ja elektrit.

2021. aastal täitub Vao 1 koostootmisjaama käivitamisest 12 aastat, tuues ühtlasi kaasa taastuvenergiatootuste perioodi lõpu ja Tallinna kaugküttevõrgu varustamise järjekohtade muutuse. See omakorda tingib nimetatud jaama tootmismahude vähenemise, sest kuna suvekuudel ei saa enam soojust müüa, pole elektri tootmine ilma soojuskoormuseta võimalik.

Üleilmsed ja riiklikud energiaspektori arengukavad näevad ette järjest kiirenevat üleminekut taastuvenergiale. Soojuse tarbimine on kogu energiatarbimise osakaalult Eestis esikohal ning seega elektritarbimisest ja transpordisektorist eespool.

Et oma rolli täita ja taastuvenergia osakaalu suurendada, kavandab Utilitas aastatel 2022–2023 täiendavaid efektiivsusinvesteeringuid olemasolevates koostootmisjaamades, kasutades näiteks soojuspump tehnoloogiat, salvestusvõimalusi jne.

Suuremahuline üleminek taastuvenergiapõhisele kaugküttevõrgule ei ole võimalik ilma täiendavate tootmisinvesteeringuteta – Utilitas näeb suurt potentsiaali merevett rakendaval soojuspumbal, mida tänapäeval kasutatakse edukalt näiteks Stockholmis. Samuti tasub uurida reoveesoojuse kasutamise võimalusi Tallinnas. Suurt energiasäästu saab ka eri jääksoojusallikate kasutamisel (näiteks andmekeskustest tulenev jääksoojus), kuid paraku on selliseid allikaid vähe. Tipukoormust külmade talveilmade korral tuleks tõenäoliselt ka tulevikus endiselt katta gaasiga, kuid siin on võimalik asendada fossiilkütused biometaaniga.

Peale plaanitavate investeeringute kaugküttevõrku ja tootmisse on lisaeesmärk rajada 2025. aastaks uued päikese- ja tuuleenergiavõimsused vähemalt 250 MW ulatuses.

KLIIAMAMÕJU VÄHENDAMINE JA SÜSINIKU- NEUTRAALSUS

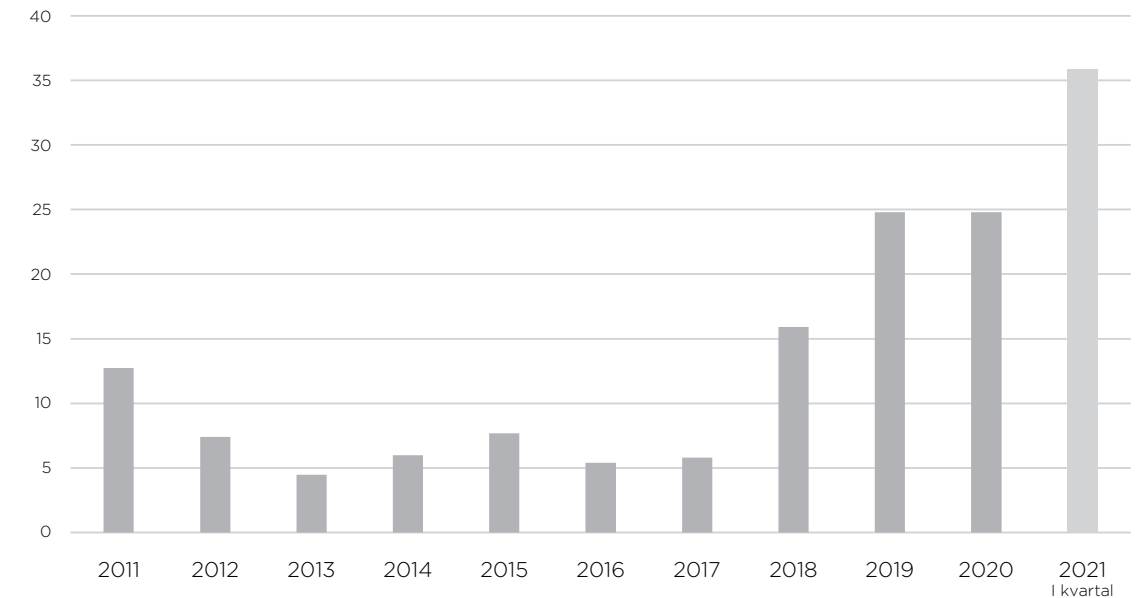
Kontekst. 2020. aasta oli Eesti kliimaajaloo kõige soojem: jaanuar ja veebruar olid rekordsoojad, november Eesti kliimaajaloo kõige soojem ning detsember alates 1961. aastast üks soojemaid. 2020. aastal ei olnud Eestis ühtegi kuud, mil kuu keskmine temperatuur oleks olnud alla nulli. Seega võib öelda, et 2020. aastal jäi talv ära.

Üha enam riike ja ettevõtteid üle maailma on seadmas või juba seadnud ajalisi eesmärgi saavutamiseks ning sellest on kiiresti saamas uus normaalsus. Näiteks Tallinn on ühinenud Euroopa Linnapeade paktiga eesmärgiga muuta linn 2050. aastaks süsinikuneutraalseks. Nii on ka Utilitase 2021. aasta üks suurimaid eesmärgi koostada investeringu- ja arenguplaan, et saavutada 2030. aastaks opereeritavate kaugkütte- ja jahutusvõrkude süsinikuneutraalsus. Utilitase kliendiuuringu järgi pidas süsinikuneutraalsuse saavutamist oluliseks 68% Utilitase klientidest.

Süsinikuneutraalsusele ülemineku ei ole enam tingitud üksnes kodanike, ettevõtete või riikide üha suurenevast murest looduskeskonna ja inimkonna tuleviku pärast, vaid ka ärilises mõttes ei ole enam võimalik olla keskpikas plaanis jätkusuutlik, ilma et võetaks kindlaid meetmeid süsinikuheitmete vähendamiseks.

2019. ja 2020. aastal on püsinud süsinikuheitmete hind tasemel 25 eurot tonni kohta võrreldes ajaloolise hinnaga, mis oli alla 10 euro tonni eest. 2021. aasta esimeses kvartalis tegi süsinikuheitmete hind uusi rekordeid ning ületas esimest korda taseme 40 eurot tonni kohta. Eesti kontekstis on see järsult kahandanud põlevkivist elektri tootmist ning on saanud järjest selgemaks, et karmistuv keskkonnapoliitika ja sellega kaasnev süsinikuheitmete hinnastamine toovad endaga kaasa fossiilkütuste turult taandumise ainuüksi majanduslikel alustel. Seega kallineb ka soojuse hind fossiilkütustega töötavates kaugküttevõrkudes ning taastuvenegialahendustele ülemineku on väga tähtis nii keskkonnajalajälje vähendamisel kui ka kaugkütte konkurentsivõime tagamisel.

Joonis 18. Süsinikuheitmete hinna muutus, ECX EU, aasta keskmine hind (EUR/tonn) 2011–2020³

Soojuse ja elektri koostootmine ning taastuvkütuste kasutamine kaugküttes võimaldab oluliselt vähendada kasvuhooonegaaside emissiooni ning aitab seeläbi pidurdada kliima soojenemist.

Energiakasutuse süsinikujalajälje piiramisel on kaugküttele märkimisväärne roll:

- Hoone, mis tarbib taastuvatest energiaallikatest toodetud soojust, edendab kliimasõbralikku energiatootmist ja aitab vähendada süsinikuheitmete paiskumist atmosfääri.
- Kui toota elektrit kaugküttevõrkude juurde rajatud koostootmisjaamades, väheneb vajadus toota elektrit põlevkivist, fossiilkütuste asendamine taastuvate allikatega kahandab kasvuhooonegaaside emissiooni ja hoonete kütmiseks kulutatava elektri (sh soojuspumpade käitamiseks kasutatava elektri) asemel tõhusa kaugkütte kasutamine vähendab elektritarbimist.

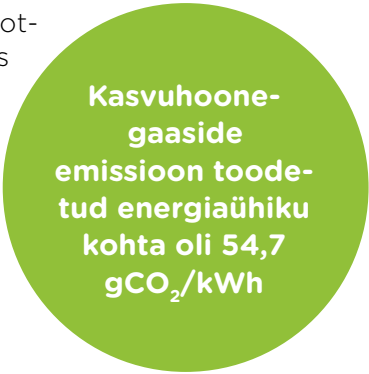
³ https://www.quandl.com/data/CHRIS/ICE_C1-ECX-EUA-Futures-Continuous-Contract-1-C1-Front-Month

Selleks et Utilitase tegevusest tulenevaid kliimamõjusid paremini mõista ja nende leevendamiseks vajalikke samme kavandada, arvutati kontserni 2020. aasta süsinikuja-lajälg skoop 1 ja 2 ulatuses (skoop 3 arvutused teostatakse 2021. aastal ja avaldatakse hiljem). See tähendab, et arvutati ettevõtte tegevusest tulenevad kasvuhoonegaaside heitmed, mille üle on Utilital sel kõige suurem kontroll.

Skoop 1 ja 2 analüüs hõlmas:

- Otsesed emissioonid (skoop 1). Valdavalt energiatoot-miseks kasutatavate kütuste ja kontsernile kuuluvates sõidukites kasutatavate kütuste põletamine.
- Kaudsed emissioonid (skoop 2). Tulenevalt sis-seostatud elektri- ja soojusenergia kasutamisest Utilitase kontserni ettevõtetes.

Utilitas kontserni süsiniku jalajälg skoop 1-2 ulatuses oli 2020. aastal 116 675 tonni CO₂-ekv. Emissioon toodetud energiaühiku kohta oli 2020. aastal 54,7 gCO₂/kWh.

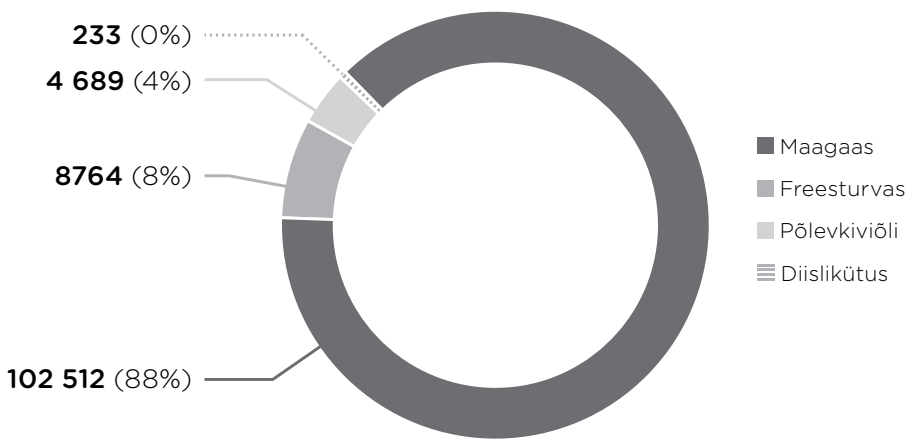

2020. aasta emissioonid, tonni CO₂-ekv

Skoop 1	116 672
Energiatootmisel põletatavad kütused (vt täpsemat jaotust jooniselt 19)	116 198
Autokütused	389
Külmaained	86
Skoop 2	2
Sisseostatud elektrienergia	0
Sisseostatud soojusenergia	2
Skoop 1 ja 2 kokku	116 675

Pea 100% skoop 1 ja 2 koguemissioonidest pärines skoop 1-st (116 672 t CO₂-ekv) ning tulenes valdavalt energiatootmiseks põletatud kütuste emissioonidest. Utilitase valdu- sesse kuuluvate autode kütuste põletamisest tulenev kasvuhoonegaaside emissioon oli 389 tonni CO₂-ekv.

Põletatud kütustest moodustas suurima osakaalu (88% kogu kütuste põletamisel tekkinud kasvuhoonegaaside emissioonidest) kliimamõju mõttes maagaasi põleta- mine – 102 512 t CO₂-ekv (joonis 19). Teiste taastumatute kütuste põletamisel tekkivate kasvuhoonegaaside osakaalud kütuste põletamise süsiniku jalajäljes jäid alla 10%.

Joonis 19. Energiatootmiseks kasutatud kütuste põletamisel tekkinud kasvuhoonegaaside emissioonid (tonni CO₂-ekv).

Kogu Utilitase kontserni poolt 2020. aastal sisseostetud elektrienergia pärines taastuvatest allikatest ning oli kaetud päritolusertifikaatidega. Seetõttu oli skoop 2 elektrienergia sisseostust tulenev kliimamõju arvestuslikult 0. Soojusenergia tarbimine kontoripinnal on seotud skoop 2 kaudsete emissioonidega – 2 tonni CO₂-ekv. See tulenes kaugküttevõrku ostetud/vahendatud soojusenergia tarbimisest (lru elektrijaam ning maagaasist toodetud soojusenergia).

Metoodika. Utilitase süsinikujaajälje arvutamisel lähtuti rahvusvaheliselt tunnustatud ja enim kasutatud kasvuhoonegaaside raporteerimise stan- dardist „GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard“.

See hõlmab seitsme kasvuhoonegaasi heitkoguste hindamist: süsinik- dioksiid (CO₂), metaan (CH₄), diämmastikoksiid (N₂O), fluorosüsivesini- kuühendid (HFC), perfluorosüsini-kuühendid (PFC), väävelheksafluoriid (SF₆) ja lämmastiktrifluoriid (NF₃). Arvutusmetoodika jaotab organisat- siooni tegevusega kaasnevad kasvuhoonegaaside emissioonid kolme skoopi:

Skoop 1

Otsesed emissioonid ettevõtte omatud või kontrollitud allikatest

Skoop 2

Kaudsed sisseostetud energiast tulenevad emissioonid

Skoop 3

Kõik muud kaudsed emissioonid, mis tekivad ettevõtte väärtusahelas üles- või allapoole suunatud tegevuse tagajärjel

■ Taastuvatest allikatest elektri tootmine asendab fossiilkütustest energia tootmist

2020. aastal Utilitase taastuvelektritoodang kasvas – kokku toodeti taastuvatest allikatest 388 GWh elektrit. Utilitase koostootmisjaamades ja päikeseparkides toodetud taastuvelektriga asendatakse Eesti elektrivõrgus olevat eri allikatest pärinevat (nii fossiilsest kui ka taastuvatest allikatest) tõendamata päritolu elektrienergiat ehk segajääki. 2019. aastal oli Eestis päritolutunnistustega katmata elektrienergia tarbimise osakaal 95,09% ja segajäägi CO₂-sisaldus 757,71 g/kWh.¹

Võttes arvesse, et Utilitas tootis 2020. aastal võrku 388 GWh taastuvat elektrit, mille süsinikuheidet loetakse nulliks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi² säästliku biomassi kriteeriumile, jäi tänu sellele tootmata suure süsinikujalajäljega elekter ja õhku jäi paiskamata hinnanguliselt 294 000 tonni CO₂³. Kui Utilitase poolt toodetud taastuva elektriga asendatakse üksnes põlevkivist toodetud elektrit, kus 1 MWh elektri CO₂-sisaldus on ~ 1 t CO₂/MWh, suureneks 2020. aastal õhku heitmata jäänud süsiniku kogus veelgi – maksimaalselt 390 000 tonnini.

■ Taastuenergia osakaal soojuse tootmises kasvab, tõrjudes välja fossiilsed allikad

Utilitase viimaste aastate investeeringute tulemusel toodetakse kontserni kõigi kaugküttepiirkondade klientidele edastatav soojus enamjaolt kohalikest taastuvkütustest või kasutades koostootmise jääksoojust.

Ajalooliselt toodeti kaugküttes soojust eelkõige maagaasist (süsinikusisaldusega 201 g/KWh) ning üleminek taastuvatele allikatele on vähendanud seega ka soojuse tootmisest tulenevat CO₂-heidet. Näiteks kui kogu Utilitase võrkudes müüdud soojus oleks toodetud maagaasist, oleks CO₂-heide olnud 2019. aastal 244 000 tonni suurem ja 2020. aastal 222 000 tonni suurem. Tipukoormuste katmiseks on siiski veel vaja kasutada fossiilseid kütuseid.

Utilitase toodetud taastuvelekter asendab fossiilenergia tootmist ja aitas vältida 275 000 tonni süsinikuheidet 2020. aastal

Utilitase toodetud taastuenergiast soojuse tootmisel maagaasist oleks süsinikuheide olnud 222 000 tonni

⁴ <https://elering.ee/segajaak>

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/2001

⁶ Kuna aastaaruande avaldamise ajaks ei ole võrdlusandmeid 2020. aasta Eesti segajäägi CO₂-sisalduse kohta, siis on arvutuse aluseks võetud 2019. aasta andmed.

CO ₂ emissioonid	2020
Utilitase Skoop 1 ja 2 emissioonid, tonni CO ₂ -ekv	116 675

CO ₂ kokkuhoid	2020
Tänu Utilitase taastuvelektri tootmisele õhku paiskamata jäänud CO ₂ kogus (kui asendaks Eesti võrgus olevat elektrienergiat segajäägi põhimõttel), tonni CO ₂ -ekv	294 000
Tänu Utilitase kaugkütte tootmisele õhku paiskamata jäänud CO ₂ kogus (kui sama kogus oleks toodetud maagaasist), tonni CO ₂ -ekv	222 000

Hea näide. Süsinikuneutraalsuse poole liikumise ühe sammuna loobuti nii keskkonnakaalutlustel kui ka majanduslikel põhjustel 2020. aasta maist freesturba kasutamisest energiatootmisel. Kui 2017. aastal tootis Utilitas turbast 26,5 GWh energiat, siis 2020. aastal vaid 7,3 GWh. Alates 2021. aastast toodetakse kogu kontserni elekter ainult taastuvatest allikatest. Minimaalses mahus on siiski vaja käivituskütusena kütteõli kasutada ning segada turvast biomassi katelde tehnilise seisukorra huvides.

■ Kaugjahutus on lokaalsest lahendusest väiksema kliimamõjuga

Uue teenusena käivitas Utilitas 2019. aastal esimese kaugjahutusvõrgu. Analoogselt kaugküttega võimaldab tsentraalne jahutuse tootmine suuremat efektiivsust ja parima võimaliku tehnoloogia kasutamist ning vabastab jahutust tarbivates hoonetes pinda, mis muidu oleks vajalik jahutusseadmete paigaldamiseks. Lisaks on kaugjahutuslahenduse korral hoone jahutussüsteemi püsihooldusvajadus palju väiksem kui lokaalsete seadmete puhul. Eelkõige ärikinnisvarale suunatud teenus on lähiriikidest laialt levinud nii Soomes kui ka Rootsis ja arvatakse, et see lahendus peaks märkimisväärselt lahendama energiavarustusprobleemi kogu Euroopa Liidus.

Kaugjahutuse kasutuselevõtt aitab kahandada jahutusseadmetes kasutatavate F-gaaside (mis on väga tugevad kasvuhoonegaasid ning mille mõju kliima soojenemisele on sadu või isegi tuhandeid kordi suurem kui CO₂-l) kogust ning seeläbi leevendab kliimamuutust.

2030. aastaks plaanib Utilitas suurendada kaugjahutuse võimsust praeguselt 2,1 MW-lt 60 MW-le.

Lisaks Tselluloosi kaugjahutusjaamale tegi Utilitas kindlaks Ülemiste City kaugjahutuspotentsiaali. 2020. aasta detsembris allkirjastati Ülemiste piirkonna kinnisvaraarendajatega ühiskavatsuste protokoll, millega lepiti kokku kogu Ülemiste City olemasolevate ja tulevaste hoonete liitumine kombineeritud kaugkütte- ja kaugjahutuslahendusega. Lisaks on alanud läbirääkimised uute klientidega kesklinna piirkonnas ja ka vanalinnas Toompeal.

EFEKTIIVSUSE TÕSTAMINE

Utilitase üks prioriteete on saavutada võimalikult efektiivne energiatootmine ja selle transportimine tarbijateni. Lisaks tuleb suurendada efektiivsust ning vähendada tugi-tegevuste keskkonnajalajälge (näiteks kontorid ja sõidukipark).

■ Jaotusvõrgu tõhusus

Soojuse jaotamisel saab tõhusust suurendada kaugkütte võrguvee temperatuuri alandamisega. Tänu sellele vähenevad soojuskaod kaugküttevõrgus ning paraneb suitsugaaside kondensaatorite ja koostootmisjaamade efektiivsus. Lisaks tekib võimalus võtta võrku madalama temperatuuriga soojuskandjate energiat ja jääsoojust. Madalam temperatuur efektiivstab soojuspumpadega soojuse tootmist ja loob paremaid võimalusi soojussalvestite kasutamiseks.

Soojuskandja madalam temperatuur ja väiksemad soojuskaod tagavad võrgus stabiilsema pealevoolu temperatuuri kogu torustikus, mistõttu on kaugküttetorudele mõjuvad termilised pinged väiksemad. Nii soojuskandja madalam temperatuur kui ka sellega kaasnevad väiksemad termilised pinged annavad võimaluse kasutada rohkem plasttorusid, sest varem kasutati tavaliselt metalli, nagu teras ja vask, et kaugküttevõrk peaks vastu kõrgele temperatuurile ja sellega kaasnevatele termopingeetele.

Samuti võimaldab madalam temperatuur säilitada torustike soojustuse kvaliteeti – kõrgemal temperatuuril soojustuse omadused halvenevad. Madalamad termopinged vähendavad ka lekete tekkimise ohtu ning sellega seotud püsi- ja hoolduskulud on samuti väiksemad.

Madalam vee temperatuur vähendab ohtu, et rõhu langemise tõttu läheks vesi kaugküttetorustikus keema ja tekiks kahefaasiline voolamine, mis põhjustab voolamises tühikuid ehk kavitatsiooni ning ohustab varustuskindlust.

Kõigis Utilitase kaugküttevõrkudes seati 2020. aastaks eesmärgiks vähendada 12 kuu keskmist tagastuva vee temperatuuri alla 45C vähemalt 75%-l hoonetest. Tallinna võrgus saavutati see 83%-l hoonetest, AS Utilitas Eesti kaugküttevõrkudes 75,8%-l hoonetest. Suurema osa aastast on kaugküttevõrk madalatemperatuurine. Kui temperatuuri veelgi langetada, tekiks tarbeveetorustikes probleeme legionellabakteriga ning selle vältimiseks peaks vett omakorda lokaalselt üles kütma. See tähendaks aga, et tarbijad peaksid tegema tarbetuid lisainvesteeringuid."

Hea näide. Jääsoojuse paremaks ärakasutamiseks investeeriti 2020. aastal Mustamäe koostootmisjaama kondensaadivee soojuspumpa ning Kristiine suitsugaaside pesuri kondensaati saab nüüdsest kasutada võrgu lisaveena.

Pilk tulevikku. Utilitas plaanib aidata klientidel välja vahetada vanu ja amortiseerunud soojussõlmi, mis võivad oluliselt vähendada hoone küttekadu ning seega ka soojustarvet.

■ Tootmise efektiivsus

Kuna puiduhakke ressurss on piiratud, on energeetikas äärmiselt tähtis kasutada vaid kõrge kasuteguriga lahendusi, mis välis-tavad kütuses sisalduva primaarenergia raiskamise. Utilitase kohalikul taastuvkütusel ja arenenud kaugküttesüsteemil põhinev mudel võimaldab ressursikasutuses unikaalset efektiivsust. Tootmise kasutegur ulatub ligi 100%-ni, suitsugaaside pesuriga koostootmisjaamas toodetakse sellest 30% elektrina ja 70% soojusena ja suitsugaaside pesuriga katlamajas kõik soojusena. Selline kasutegur on tunduvalt suurem kui kaugküttevõrguga ühendamata kondensatsioonirežiimil töötavatel elektrijaamadel, kus kasutegur on vaid 35–40%.

Suitsugaaside pesuriga koostootmisjaamade kasutegur võib ulatuda kuni 100%-ni

Mõiste. Kasutegur on elektrienergia, mehaanilise energia ja kasuliku soojuse aastatoodangu suhe selle energia tootmiseks kasutatud kütuse energiaga. Kasutegur arvutatakse kütuse alumise kütteväärtuse alusel.

Suitsugaaside pesuril on peale efektiivsuse suurendamise oluline õhusaasteainete puhastamise mõju, mis võimaldab eemaldada tahkeid osakesi ja ka gaasilisi ühendeid (adsorbeerib/lahustab olenevalt lahuse pH-väärtusest suitsugaasides sisalduvaid gaase, nt SO₂, HCl). Peatükis „Õhuheitmed“ toodud SO₂-koguste üks vähenemise põhjuseid viimastel aastatel on ka suitsugaaside pesurite lisamine jaamadele.

VEEKASUTUSE VÄHENDAMINE

Üks oluline Utilitase eesmärk on pidevalt suurendada veekasutuse efektiivsust. Näiteks Tallinna soojusvõrgu maht on ~ 100 000 m³, mis on piltlikult võrdne 500 vett täis Kalevi ujumisbasseiniga. Kaugküttevõrgu ajakohastamise tulemusena vähenevad nii soojus- kui ka veekaod ning see on oluline samm veekasutuse keskkonnajalajälje vähendamisel. Lisaks tuleb teha tööd võrguvee temperatuuri ja rõhu alandamisega, mis samuti võimaldab kahandada süsteemi vee- ja energiakadusid. Utilitase eesmärk on teha suuremat koostööd ning otsida sünergiaid koos samades linnades tegutsevate vee-ettevõtetega, näiteks koordineeritud võrguinvesteeringute kaudu.

ÕHUHEITMED

Linnade jätkusuutlikkuse eesmärgi saavutamisel on äärmiselt oluline tagada puhas linnaõhk. Linnaõhku otseselt mõjutavatest peamiste peenosakeste (PM10) heitmetest pärines 2018. aastal 36% mittetööstuslikust põletamisest (peamiselt puidu põletamine kodumajapidamistes), 28% põletamisest energeetikatööstuses (peamiselt põlevkivi põletamine) ja 17% põletamisest tööstuses.

Utilitase koostootmisjaamades kasutatavad elektrifiltrid on väga tõhusad suitsugaaside puhastajad, näiteks Bureau Veritase tehtud testide tulemused Mustamäe koostootmisjaamas näitasid, et emissioonis oli peenosakesi lubatud piirväärtusest neli korda vähem. Erinevalt lokaalsetest lahendustest on kaugküttes kasutatavatele tsentraalsetele tootmis- ja jaotusseadmetele kehtestatud ranged nõuded peenosakeste lubatud tasemete kohta ja nii vähendaks kodumajapidamistes puidu põletamise asemel kaugkütte kasutamine oluliselt peenosakeste heitmeid linnades.

Suurte ja keskmise suurusega põletusseadmetele kehtestatud normid on ajas veelgi karmistunud. Näiteks lämmastikoksiidide (NOx) piirmäära vähenemine 300 mikro-

grammilt kuupmeetri kohta 225 µg/m³-le tingis vajaduse teha lisainvesteeringuid. Vão 1 koostootmisjaama paigaldati selleks selektiivne mittekatalüütiline taandamise (SNCR) tehnoloogia. 2020. aastal investeeris Utilitas lisaks heitgaaside elektrifiltritesse (Vão 1 ja Vão 2 koostootmisjaamades) ja seiresse 2 miljonit eurot.

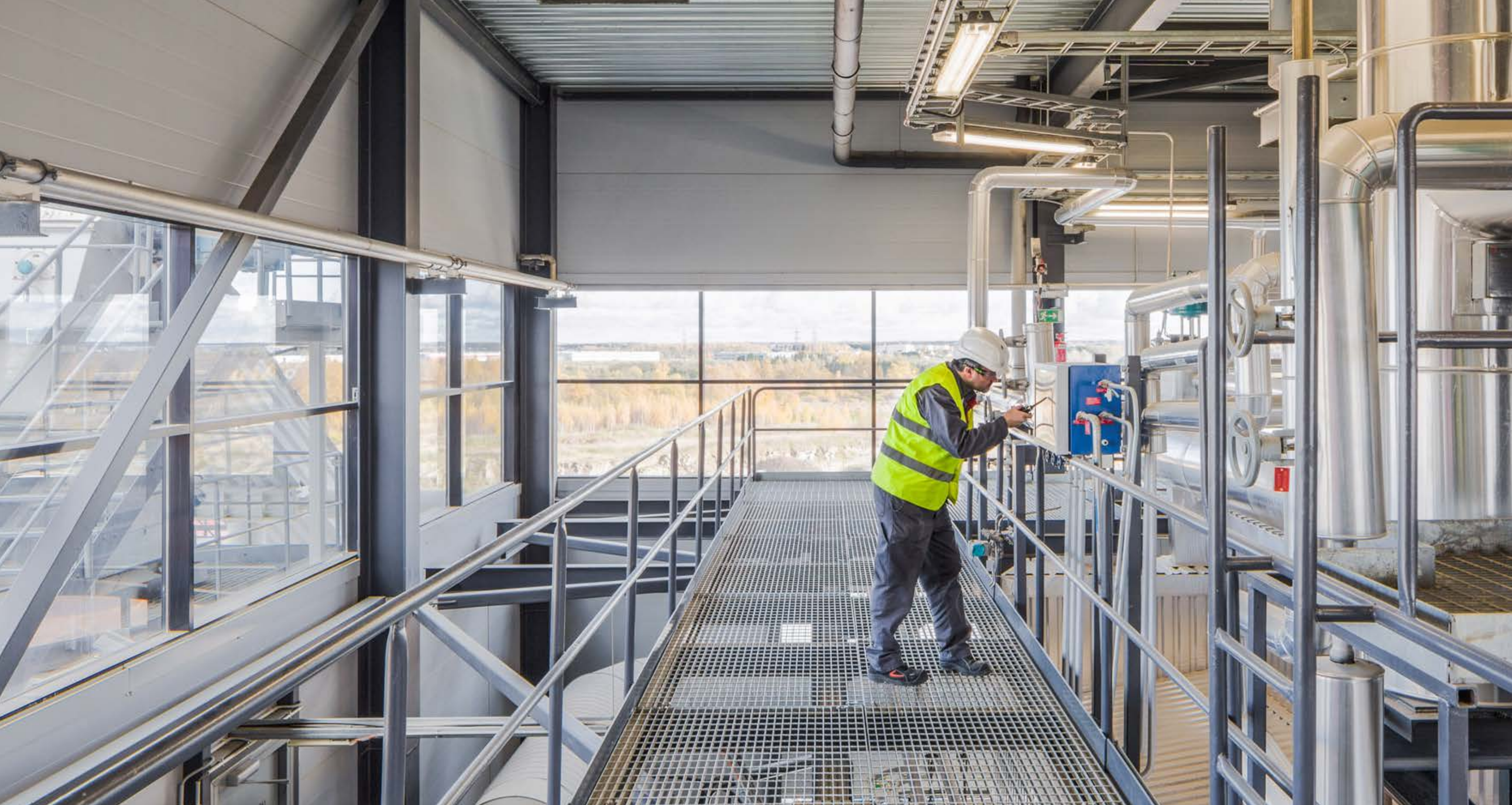
Kuna saasteainete seire reeglid on rangemaks muutunud, on investeeritud pidev- monitoorimisseadmetesse, mille abil saab õhusaasteainete kohta reaajas teavet.

KLIENTIDE KESKKONNA- TEADLIKKUSE SUURENDAMINE

Keskkonnasäästlik energiamajandus on võimalik vaid koostöös klientidega. 2019.–2020. aastat võib pidada ajaks, kui inimtekkelise kliimasoojenemise võimalikke negatiivseid tagajärgi hakati laialdasemalt aktsepteerima ka Eestis ja teadvustati vajadust selles valdkonnas midagi kiiresti muuta. Üha enam kaugküttetarbijaid tunneb huvi energiatootmise allikate vastu – Utilitase uuringu kohaselt väärtustab võimalikult väikest hoone energiakasutuse süsinikujalajälge enam kui kaks kolmandikku klientidest ja eratarbijatest.

- Utilitas peab vajalikuks tutvustada kaugkütet kui keskkonnahoidlikku lahendust teavituskampaaniate ja otsese kliendisuhtluse kaudu. Utilitase kodulehel on CO₂-kalkulaator, kus klient saab iga võrgu kohta teada, mis kütustest on tarbitud soojus toodetud ja milline on selle CO₂ eriheide võrreldes alternatiivlahendustega. Järgmise sammuna on plaan integreerida kalkulaator iseteenindusportaali, et teavitada kliente ja lõpptarbijaid neile pakutud tegelikust energia süsinikujalajäljest.
- Energiasektori uuendused on seotud digilahenduste laiema rakendamisega. Kõikide Utilitase klientide arvestid on ühendatud kauglugemissüsteemiga, mis annab ülevaate nende soojussõlmede ja võrgu toimimisest. Koostöös hoonete omanikega on nende andmete analüüsi põhjal võimalik suurendada võrgu ja tootmise efektiivsust. Nii näiteks saab hoonete omanike soojussõlmede regulaarse hoolduse ja optimaalse seadistuse kaudu vähendada võrguvee tagastuvat temperatuuri ning selle kaudu soojuskadusid võrgus.

TÖÖTAJAD

PERSONALI ÜLEVAADE JA TÖÖSUHTED

Energeetika on Eestis üks suurima lisandväärtusega sektoreid ja ettevõtte areng loob võimalusi luua uusi töökohti.

Digiteerimise laiem rakendamine võimaldab lisandväärtust veelgi suurendada, automatiseerimine loob vajaduse uutemoodi pädevuseks. Samas aitab kohaliku puiduhakke kasutamine energiatootmiseks luua töökohti ka maapiirkondades.

Utilitase eesmärk on tagada, et töötajad oleksid hästi hoitud, luues selleks ohutu töökeskkonna ning võimaldades inimestel end tööalaselt parimal viisil teostada.

Utilitas on hinnatud tööandja nii praeguste töötajate seas kui ka tööturul laiemalt. Keskmine tööstaaž kontserni ettevõtetes on 15 aastat. Eesti suurima tööportaali CVKeskus.ee iga-aastases enim armastatud tööandjate uuringus saavutas Utilitas kõrge 15. koha (2019: 14).

Utilitase ettevõtteid iseloomustab väike töötajate voolavus ja soov luua pikaajalisi töösuhteid, mistõttu on põhiohk töötajate hoidmisel ja arendamisel. Kõrge keskmine tööstaaž ei anna põhjust igapäevaseks mahukaks uute töötajate värbamiseks, samas sunnib töötajate kõrge keskmine vanus planeerima järelkasvu leidmist lähitulevikus. Nii ongi personaliga seotud teemadest olnud Utilitase viimase aja fookuses järelkasvu tagamine pikemas plaanis. Et soojusinseneride eriala populariseerida, õpet toetada ja üliõpilaste seas silma paista, on sihipärast tööd ühtlustatud kõigis kontserni ettevõtetes.

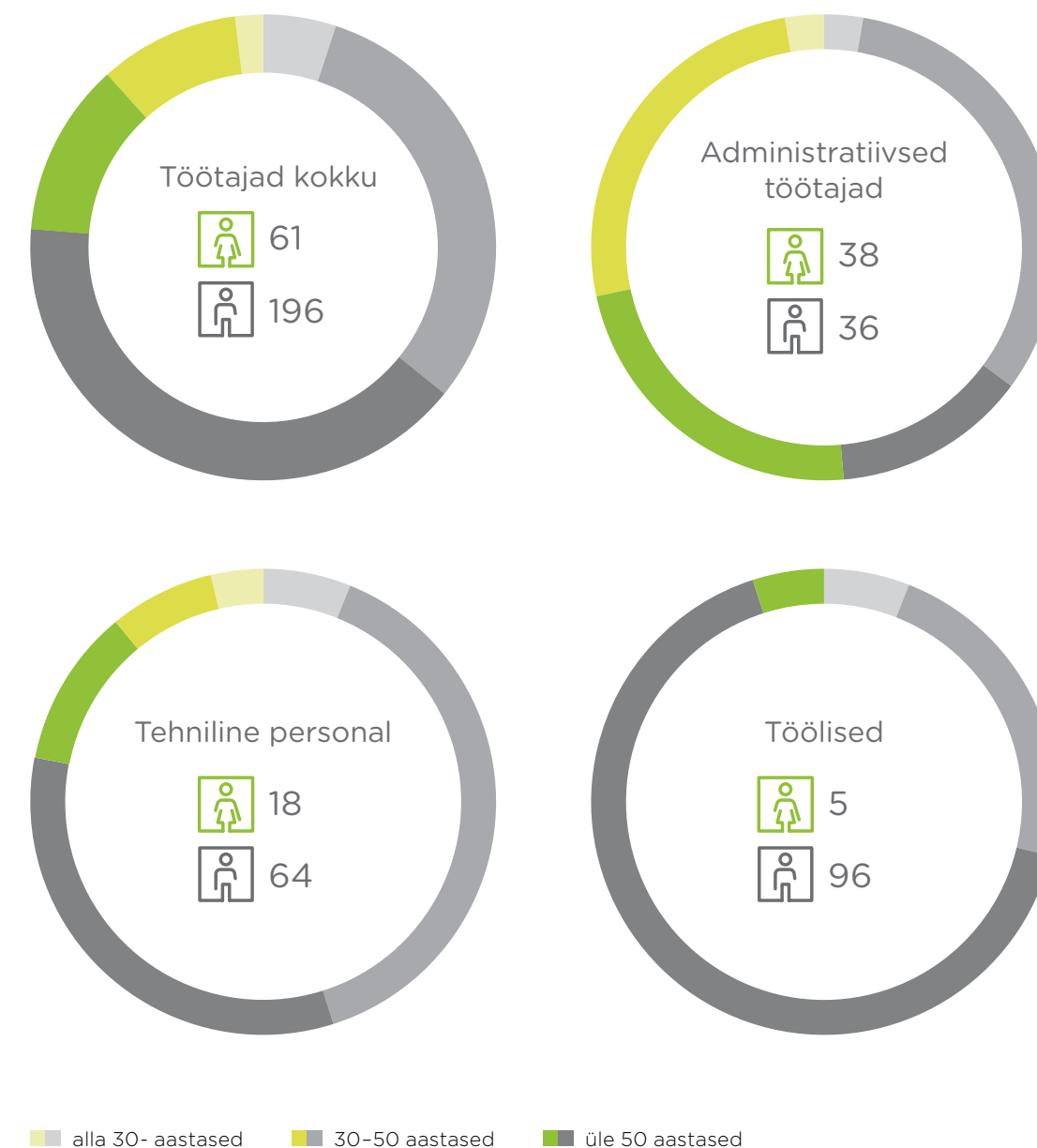
2020. aastal töötas Utilitases viis praktikanti (2019: 5).

2020. aastat iseloomustas töötajatega seotud teemadel kindlasti koroonaviiruse levikust tingitud uutemoodi olukord – seda nii töökorralduse kui ka töötajate tervise poolest. Utilitase ettevõtteid said sujuvalt hakkama sunnitud kaugtööle üleminekuga. Lisaks kontoritöötajatele sai osa tootmispersonalist jääda kodurežiimile ning tulla töökohta vaid hädavajalikul juhul. Töö- ja puhkeruumides tehti ümberkorraldusi, et vähendada inimkontakte.

**Utilitast ise-
loomustab väike
töötajate voolavus
ja pikaajalised
töösuhted**

TÖÖTAJATE ARV KONTSERNI ETTEVÕTETES

Joonis 20. Utilitase töötajate arv ja mitmekesisus

TÖÖOHUTUS JA TERVISHOID

8

TÖÖHÕIVE JA
MAJANDUSKASV

3

TERVIS JA
HEAOLU

Tööohutus on Utilitasele prioriteet ja üks peamisi eesmärke, mida jälgitakse. 2019. aastal väljastati kõigile kontserni tütarettevõtetele töötervishoiu ja -ohutuse juhtimis-süsteemide sertifikaat ISO 45001.

Utilitase eesmärk on tööõnnetustevaba töökeskkond. 2020. aastal ei juhtunudki Utilitase töötajate ega alltöövõtjatega ühtegi tööõnnetust.

Utilitas täidab kõiki seadusega ettenähtud tööohutuse ja tervishoiu tagamise nõudeid ning head tava (töökeskkonna nõukogu, regulaarne riskianalüüs, töötajate ja alltöövõtjate teadlikkuse suurendamine, juhtumianalüüs ja protseduuride parendamine).

2020.
aastal ei juh-
tunud ühtegi
tööõnnetust

	2016	2017	2018	2019	2020
Tööõnnetuste arv töötajatega	0	1	3	1	0
Surmaga lõppenud tööõnnetuste arv töötajatega	0	0	0	0	0
Tööõnnetuste arv alltöövõtjatega	0	0	0	0	0
Surmaga lõppenud tööõnnetuste arv alltöövõtjatega	0	0	0	0	0

Joonis 21. Utilitase töötajate ja alltöövõtjatega juhtunud tööõnnetuste arv

TÖÖTAJATE KAASAMINE

Utilitas väärtustab oma spetsialistide iseseisvust ja vabadust otsustada töömeetodite üle – selle aluseks on suur omavaheline usaldus ning isikliku arengu ambitsiooniga töötajad. Organisatsiooni juhtimiskultuur väärtustab inimlikku, austavat ja kaasavat suhtlust.

Sisekommunikatsiooni eesmärk on suurendada töötajate teadlikkust kontserni tegevusest ja eesmärkidest, samuti toetada meeldiva töökeskkonna loomist. Kolm korda aastas toimuvat infopäeva, kus tutvustatakse peamisi arengusuundi ning kus töötajatel on võimalus kaasa rääkida ja küsimusi esitada, korraldatakse alates 2020. aastast kõigile kontserni töötajatele. Nendel osales varasemast rohkem töötajaid, kuna need toimusid koroonaviiruse leviku tõttu virtuaalselt.

Kontserni ettevõtetes peetakse töötajatega regulaarselt personaalseid arenguveestlusi, kus keskendutakse iga töötaja eesmärkidele ja väärtustele. Töötajad saavad ettevõtet puudutavaid ettepanekuid esitada anonüümselt siseveebis.

MITMEKESISUS JA VÕRDNE KOHTLEMINE

Kuigi valdkonna eripära tõttu töötab Utilitases rohkem mehi, on kollektiiv pigem mitmekesine nii vanuselise kui ka rahvusliku koosseisu poolest.

Utilitase jaoks on üks aktuaalne töötajate mitmekesisust puudutav teema seotud keeleoskusega. Eesti ja vene keelt emakeelena kõnelevate töötajatega kollektiivis on ühtsema keeleruumi loomine kasulik nii organisatsioonikultuuri ja ühtsustunde arendamisel kui ka tööohutuse tagamisel. 2020. aastaks plaanitud B1-taseme eesti

keele kursuste läbiviimist takistas koroonaviiruse levikust tingitud olukord, jätkame koolitustega nii pea kui võimalik.

Teine mitmekesisuse aspekt, mis nõuab lähiajal paratamatult rohkem tähelepanu, on töötajate vanuselises koosseisus sobiva tasakaalu leidmine - värvates ja andes arengu võimalusi noortele ning samal ajal väärtustades kogunud töötajate panust.

KOOLITUS JA ARENG

Iga töötaja vastutab oma arengu eest ettevõttes. Selle toetamiseks on loodud rahalised ja ajalised võimalused. Koolitusvajadused tehakse kindlaks jooksvalt ning personaalsetel arenguveestlustel. Koolitused jagunevad eelkõige juhtimise, tehniliste teadmiste ja oskuste ning enesejuhtimise ja üldhariduse valdkondadesse. Iga töötaja saab osaleda ametikohast ja insenerikutse tasemetest tulenevatel vajalikel koolitustel.

Koroonaviiruse leviku tõttu toimus 2020. aastal planeeritust vähem koolitusi. Rõhk oli e-õppena toimunud sisekoolitustel. Fookuses olid ohutuskoolitused ja keeleõpe, aga ka töötajate areng psühhosotsiaalsetel, meeskonnatöö ja tehniliste oskuste teemadel. Ühes jätkusuutlikkuse ja keskkonnamõju teemade kasvava tähtsusega peab kontsern oluliseks pöörata tähelepanu töötajate teadlikkuse suurendamisele neil teemadel.

ÜHISKONDLIK ROLL

SUHTED ELANIKEGA

11 JÄTKUSUUTLIKUD
LINNAD JA ASUMID

Utilitase koostootmisjaamad ja katlamajad asuvad peamiselt tiheasustusega elurajoonides. Kontsern korraldab huvirühmadele ringkäike oma tootmisobjektidel, et lähemalt tutvustada energietika tagamaid. Utilitas korraldab ka avatud uste päevi, mille raames on kõik huvilised oodatud kaugküttemaailma uudistama. Kuna energiatootmisega võivad kaasneda lõhna-, tolmu-, müra-, transpordi- või muud häiringud, pöörab ettevõtte põhitähelepanu ennetustööle, et ohuriskid juba eos välistada. Utilitas mõistab oma vastutust kohalike kogukondade ees ning hoiab igati kogukondadega sidet, andes vajalikkude teavet, küsides tagasisidet ning lahendades tekkinud küsimused operatiivselt.

KOGUKONNASUHTED JA TOETUSTEGEVUS

Utilitase sponsorluspoliitika on üles ehitatud kontserni põhiväärtustele. Kontsern teeb koostööd kohalike ja üleriigiliste partneritega, kes samuti tähtsustavad keskkonnasäästlikku mõtteviisi, pööravad tähelepanu keskkonnamõju vähendamisele, toetavad ja arendavad kohalikkude elukeskkonda või loovad uudeid lahendusi.

Koos selliste partneritega saab Utilitas avalikkust paremini teavitada roheenergia rollist keskkonna hoidmisel. Koostööprojektides keskendutakse eeskätt piirkondadele, kus Utilitas osutab teenuseid.

Alates 2016. aastast teeb Utilitas koostööd rohelise teatri poole püüdleva Tallinna Linnateatriga, kes väärtustab energiaefektiivsust ja taaskasutust

Puhas keskkond, roheline mõtteviis ning nelja aastaaja säilimine on ühtmoodi olulised nii Utilitasele kui ka talispordile. Kelly ja Henry Sildaru on võtnud üha suurema rolli kliimamuutustega seotud ohtudest teavitamisel ning 2020. aastal jätkasime nendega ühist tegevust selles teavitustöös

Utilitas jätkab 2013. aastal alanud rolli Eesti korvpalli rahvusmeeskonna peatoetajana ja panustab Rapla korvpallimeeskonna arengusse. Kontsern soovib, et traditsioonidega spordiala saaks jätkuvalt kasvada. Meeskonnasport sobib kontserni ülesandega siduda grupi eri osad, et tagada võimalikult hea meeskonnatöö

Utilitase järelkasvutiimi kuuluvaid noori kergejõustiklasi on toetatud alates 2011. aastast. Tiim on planeeritud pikaajalise projektina, olles oluline osa Eesti kergejõustiku saavutusspordi struktuurist

Utilitas jätkab vähiravifondi „Kingitud elu“ toetamist ja asus 2020. aastal toetama Toidupanka

Koostöös noorte ettevõtjate prototüüpide ehitamise stardirahastuga Prototron loob Utilitas võimalusi rohe- ja keskkonnatehnoloogia ning energietika valdkonna ideede rahastamiseks ja abistamiseks

PANUS SEKTORI ARENGUSSE

Utilitas teeb koostööd liitude ja organisatsioonidega, kes panustavad keskkonnahoidu ja jätkusuutlikku majandamisse ning aitavad arendada energeetikavaldkonda. Utilitas on järgmiste võrgustike liige:

Eesti Taastuvenergia Koda ühendab taastuvenergiaga seotud Eesti organisatsioonid ühe katuse alla, et üheskoos edendada ja arendada seda valdkonda.

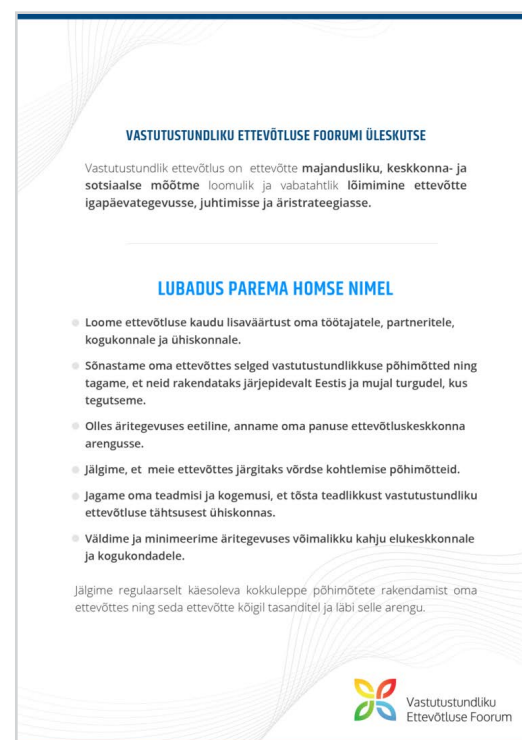
Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing on Eesti suurim ja vanim organisatsioon, kes esindab energeetika- ja soojavaldkonna ettevõtteid ning tegutseb nende ettevõtete ühishuvide nimel.

Rohetiiger on koostööplatvorm, mille eesmärk on suurendada keskkonnateadlikkust ja panna alus tasakaalus majandusele, nii nagu Tiigrihüpe käivitas tehnoloogiasektori arengu.

Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum ühendab ettevõtteid, kellele on oluline toimida vastutustundlikult, et tagada nii oma ettevõtte, ühiskonna kui ka riigi jätkusuutlikkus. 2020. aastal liitus Utilitas Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumiga, kirjutades ühtlasi alla võrgustiku üleskutsele järgida nimetatud põhimõtteid:

KOOSTÖÖ HARIDUS-ASUTUSTEGA

Inseneride järelkasv on energeetikas väga oluline ning seoses uute taastuvenergia tehnoloogiate kiire arenguga on hea haridus ja laialdased teadmised äärmiselt vajalikud. Sarnaselt kogu sektoriga on ka Utilitase jaoks väljakutse soojusinseneeria eriala populariseerimine, eriti arvestades, et sarnaste huvidega tudengite nimel konkureeritakse atraktiivse infotehnoloogiasektoriga. Energeetikavaldkonna populaarsus võib lähiajal kasvada tänu kesk-konna- ja taastuvenergiateemade tähtsuse kasvule ühiskonnas – need teemad on noortele südamelähedased.

Utilitase jaoks on oluline toetada andekate noorte soovi energiavaldkonnas karjääri teha, et energiasektor suudaks keeruliste väljakutsetega paremini toime tulla.

Utilitas teeb pikaajalist koostööd TalTechiga, et tagada insenerihariduse jätkuvus Eestis:

- Utilitase esindajad osalevad programminõukogudes;
- kontserni ettevõtted pakuvad praktikakohti noortele, et nad saaksid omandada tehnilisi ja kutseoskuseid;
- TalTech Mektory innovatsiooni- ja ettevõtluskeskuses tegutseb Utilitase kütelabor, et tutvustada linnade energiavarustuse alustõdesid nii üliõpilastele kui ka laborit külastavatele muudele gruppidele;
- et motiveerida edukaid inseneriteaduskonna üliõpilasi, annab Utilitas välja Puhta Energia stipendiumeid bakalaureuse- ja magistritaseme tudengitele.

Koostöö tulemusena on Utilitasel ligipääs TalTechi teadusalastele eksperdi-teadmistele ja uuringutele ning tudengitel Utilitase praktilistele teadmistele ja andmetele.

Kuna inseneriahariduse populaarsus tugineb tugevale ja huvitavale STEM-ainete õpetamisele üldhariduskoolides, jätkab Utilitas koostööd haridusprogrammiga Noored Kooli, pöörates eritählepanu noorte matemaatika- ja füüsikaõpetajate kaasamisele sellesse programmi.

Utilitase eesmärk on populariseerida soojusinseneeria eriala

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

KONSOLIDEERITUD BILANSS

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	31.12.2020	31.12.2019
VARAD			
Käibevara			
Raha	2	39 711	17 395
Nõuded ja ettemaksed	3	21 731	20 378
Varud	4	4 245	4 371
KÄIBEVARA KOKKU		65 687	42 144
Põhivara			
Muud pikaajalised finantsinvesteeringud		692	0
Pikaajalised nõuded ja ettemaksed	3	31	108
Materiaalne põhivara	6, 7	305 083	293 921
Immateriaalne põhivara	7, 8	14 799	15 497
PÕHIVARA KOKKU		320 605	309 526
VARAD KOKKU		386 292	351 670
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Lühiajalised kohustised			
Kapitalirendi kohustised	7, 9	1 393	1 121
Võlad ja ettemaksed	10	15 478	21 525
LÜHIAJALISED KOHUSTISED KOKKU		16 871	22 646
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	9	229 701	204 701
Kapitalirendi kohustised	7, 9	37 385	38 748
Võlad ja ettemaksed	10	64	74
Eraldised	11	224	224
PIKAAJALISED KOHUSTISED KOKKU		267 374	243 747
KOHUSTISED KOKKU		284 245	266 393
Omakapital			
Osakapital	12	7 650	7 650
Jaotamata kasum		94 397	77 627
OMAKAPITAL KOKKU		102 047	85 277
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU		386 292	351 670

Lisad lehekülgedel 84 kuni 105 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

KONSOLIDEERITUD KASUMIARUANNE

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	2020	2019
Äritulud			
Müügitulu	13	124 836	131 520
Muud äritulud	14	2 477	3 099
ÄRITULUD KOKKU		127 313	134 619
Kaubad, toore, materjal ja teenused	15	-58 556	-70 468
Mitmesugused tegevuskulud	16	-2 957	-2 925
Tööjõukulud	17	-10 423	-9 337
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	6, 8	-18 424	-16 087
Muud ärikulud		-16	-12
Ärikasum		36 937	35 790
Finantstulud ja -kulud			
Intressikulud	9	-14 241	-13 192
Muud finantstulud ja -kulud		-112	-95
FINANTSTULUD JA -KULUD KOKKU		-14 353	-13 287
Kasum enne tulumaksustamist		22 584	22 503
Tulumaks	12	-814	-651
ARUANDEAASTA PUHASKASUM		21 770	21 852

Lisad lehekülgedel 84 kuni 105 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE

TUHANDETES EURODES	Lisa nr	2020	2019
RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST			
Ärikasum		36 937	35 790
Korrigeerimised:			
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	6, 8	18 424	16 087
Kasum (kahjum) põhivara müügist	6	-6	-25
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	3	-2 389	6 726
Varude muutus	4	125	-361
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	10	-3 547	-4 857
Makstud intressid	9	-15 165	-13 875
Makstud ettevõtte tulumaks	12	-814	-651
Kokku rahavood äritegevusest		33 565	38 834
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	6, 8	-29 330	-34 959
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	6	6	25
Tasutud muude finantsinvesteeringute soetamisel		-692	0
Antud laenude tagasimaksed	3, 20	0	40
Saadud intressid		3	3
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-30 013	-34 891
RAHAVOOD FINANTSEERIMISTEGEVUSEST			
Saadud laenud	9	25 000	0
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	9	-1 121	-879
Muud väljamaksed finantseerimistegevusest		-115	-98
Makstud dividendid	12	-5 000	-4 000
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		18 764	-4 977
RAHAVOOD KOKKU		22 316	-1 034
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI ALGUSES	2	17 395	18 429
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI LÖPUS	2	39 711	17 395

Lisad lehekülgedel 84 kuni 105 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

TUHANDETES EURODES	Osakapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2018	7 650	59 775	67 425
Makstud dividendid	0	-4 000	-4 000
Aruandeperioodi puhaskasum	0	21 852	21 852
Saldo seisuga 31.12.2019	7 650	77 627	85 277
Makstud dividendid	0	-5 000	-5 000
Aruandeperioodi puhaskasum	0	21 770	21 770
Saldo seisuga 31.12.2020	7 650	94 397	102 047

Täpsem informatsioon osakapitali ja muude omakapitali kirjete kohta on toodud lisas 12.

Lisad lehekülgedel 84 kuni 105 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTARUANDE LISAD

■ Lisa 1 Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted

OÜ Utilitas 2020. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Eesti finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Konsolideeritud aruandes kajastuvad OÜ Utilitas (edaspidi: ettevõtte) ning tema tütarettevõtete (koos edaspidi nimetatud: kontsern) finantsnäitajad. Informatsioon tütarettevõtete kohta on toodud lisas 5.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevatel arvestuspõhimõtetel.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes.

A. Konsolideeritud aruannete koostamine

Konsolideerimise põhimõtted

Konsolideeritud aruandes on rida-realt konsolideeritud kõik tütarettevõtted. Elimineeritud on kõik kontsernisisesed nõuded ja kohustised, kontserni ettevõtete vahelised tehingud ning nende tulemusena tekkinud realiseerimata kasumid ja kahjumid.

Vajadusel on tütarettevõtete arvestuspõhimõtteid muudetud vastavaks kontserni arvestuspõhimõtetele.

Tütarettevõtted

Tütarettevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõttel on kontroll. Tütarettevõtet loetakse emaettevõtte kontrolli all olevaks, kui kontsern omab kas otseselt või kaudselt üle 50% tütarettevõtte hääleõiguslikest aktsiatest või osadest või on muul moel võimeline kontrollima tütarettevõtte tegevus- ja finantspoliitikat.

Tütarettevõtte soetamist kajastatakse ostumeetodil (välja arvatud ühise kontrolli all toimuvad äriühendused, mida kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil). Vastavalt ostumeetodile võetakse omandatud tütarettevõtte varad, kohustised ja tingimuslikud kohustised arvele nende õiglases väärtuses ning omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahe kajastatakse positiivse või negatiivse firmaväärtusena. Alates omandamise kuupäevast kajastatakse omandatud tütarettevõtte varad, kohustised ja tingimuslikud kohustised ning tekkinud positiivne firmaväärtus konsolideeritud bilansis ning osalus omandatud tütarettevõtte tuludes ja kuludes kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes. Negatiivne firmaväärtus kajastatakse koheselt tuluna.

Juhul, kui tütarettevõtte müüakse aruandeperioodi jooksul, kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes müüdud tütarettevõtte tulusid ja kulusid kuni kontrolli üleandmiseni. Vahet müügihinna ja tütarettevõtte netovara bilansilise väärtuse vahel kontserni bilansis

(kaasa arvatud firmaväärtus) müügikuupäeva seisuga kajastatakse kasumi/kahjumina tütarettevõtte müügist. Juhul, kui tütarettevõtte osalisel müügil väheneb kontserni kontroll ettevõtte üle alla 50%, kuid mõju ettevõtte üle ei kao täielikult, lõpetatakse alates müügikuupäevast ettevõtte konsolideerimine ning kajastatakse järelejäänud osa tütarettevõtte varades, kohustistes ning firmaväärtuses kas sidusettevõttena, ühisettevõttena või muu finantsinvesteeringuna. Allesjääva investeeringu osa bilansilist väärtust müügikuupäeval loetakse tema uueks soetusmaksumuseks.

Äriühendused ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahel

Ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahel toimunud äriühendusi kajastatakse korrigeeritud ostumeetodil, mille kohaselt kajastatakse omandatud osalust teises ettevõttes omandatud netovara bilansilises väärtuses (st. nagu omandatud varad ja kohustised olid kajastatud omandatud ettevõtte bilansis) ning omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara bilansilise väärtuse vahe kajastatakse omandava ettevõtte omakapitali vähenemise või suurenemisena.

Konsolideeritud aastaaruande lisades esitatud Emaettevõtte konsolideerimata aruanded

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades avaldatakse konsolideeriva üksuse (emaettevõtte) eraldiseisvad konsolideerimata põhjaruanded. Emaettevõtte põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, v.a investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse, mis konsolideerimata aruandes on kajastatud soetusmaksumuse meetodil.

B. Finantsvarad

Kontsernil on järgmised finantsvarad: raha ja raha lähendid (vt. ka arvestuspõhimõte C), nõuded ostjate vastu (vt. ka arvestuspõhimõte D) ja muud nõuded.

Finantsvarade oste ja müüke kajastatakse *tehingupäeval* (s.t päeval, mil Kontsern võtab endale kohustise (näiteks sõlmib lepingu) teatud finantsvara ostuks või müügiks).

Raha ja raha lähendid, nõuded ostjatele ja muud nõuded (viitlaekumised, antud laenud ning muud lühi- ja pikaajalised nõuded), välja arvatud edasimüügi eesmärgil omandatud nõuded, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul ligilähedane nende nominaalväärtusega (miinus tagasimaksed ning võimalikud allahindlused), mistõttu lühiajalisi nõudeid kajastatakse bilansis tõenäoliselt laekuv summas.

C. Raha ja raha lähendid

Raha ja selle lähenditena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a. arvelduskrediit), kuni 3-kuulisi tähtajalisi deposiite ning paigutusi rahaturufondidesse ja muudesse ülikviidsetesse fondidesse, mis investeerivad instrumentidesse, mis individuaalselt vastavad raha ja raha lähendi mõistele. Arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustiste koosseisus.

D. Nõuded ostjate vastu

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse kontserni tavapärase äritegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus tagasimaksed ning vajadusel tehtavad allahindlused).

Nõuete allahindlust kajastatakse, kui esineb objektiivseid tõendeid selle kohta, et kõik nõuete summad ei laeku vastavalt nõuete esialgsetele lepingutingimustele. Asjaoludeks, mis viitavad võimalikule nõuete väärtuse langusele, on võlgniku pankrot või olulised finantsraskused ning maksetähtaegadest mittekinnipidamine. Individuaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdisväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individuaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina, arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma on vahe nende nõuete bilansilise väärtuse ja tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse vahel, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Nõuete bilansilist väärtust vähendatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma võrra ning kahjum allahindlusest kajastatakse kasumiaruandes kuluna. Kui nõue loetakse lootusetult laekuvaks, kantakse nõue ja tema allahindlus bilansist välja. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisena.

E. Varud

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse. Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO meetodit. OÜ Utilitas Tallinna Elektri jaam kasutab kütusevarude kuludes kajastamisel ja varude bilansilise väärtuse arvutamisel kaalutud keskmise hinna meetodit. Varud kajastatakse bilansis nende soetusmaksumuses või neto realiseerimisväärtuses, sõltuvalt sellest, kumb on madalam. Varude allahindlusi nende neto realiseerimisväärtusele kajastatakse allahindluse perioodil muudes ärikuludes.

Immateriaalne käibevara

Immateriaalse käibevarana kajastab kontsern ostetud, kuid kasutamata CO₂ heitkoguste ühikuid.

F. Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse kontserni enda majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 700 eurot kuni alates 10 000 eurot, olenevalt kontserni ettevõttest.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Juhul kui materiaalse põhivara objekti otstarbekohasesse kasutusvalmidusse viimine vältab pikema perioodi jooksul, kapitaliseeritakse vara soetusmaksumusse varaga seotud laenukasutuse kulutused. Laenukasutuse kulutuste kapitaliseerimine lõpetatakse hetkest, mil vara on olulises osas valmis otstarbekohaseks kasutamiseks või selle aktiivne arendustegevus on pikemaks ajaks peatatud.

Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kapitalirendile võetud materiaalse põhivara arvestus toimub sarnaselt ostetud põhivaraga.

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et kontsern saab varaobjektiga seotud tulevast majanduslikku kasu

ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muid hooldus- ja remondikuludid kajastatakse kuluna nende toimumise momendil.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast. Olulise lõppväärtusega varaobjektide puhul amortiseeritakse kasuliku eluea jooksul kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelist amortiseeritavat osa.

Juhul kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena ning määratakse vastavalt nende kasulikule elueale eraldi amortisatsiooninormid.

Amortisatsioonimäärade vahemikud on materiaalse põhivara gruppidele järgmised:

Ehitised ja rajatised	2 - 10%	10 - 50 aastat
Soojustrassid	3 - 10%	10 - 30 aastat
Tootmisseadmed	3 - 20%	5 - 35 aastat
Muud masinad ja seadmed	10 - 33%	3 - 10 aastat
Muu inventar ja IT seadmed	10 - 33%	3 - 25 aastat

Piiramata kasutuseaga objekte (maa, püsiva väärtusega kunstiteosed, muuseumieksponaadid ja raamatud) ei amortiseerita.

Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust, vara lõpliku eemaldamiseni kasutusest. Igal bilansipäeval hinnatakse kasutatavate amortisatsioonimäärade, amortisatsioonimeetodi ning lõppväärtuse põhjendatust.

Juhul kui põhivara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara õiglane väärtus (miinus müügikulutused) või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, on materiaalse põhivara objektid alla hinnatud nende kaetavale väärtusele (vaata ka arvestuspõhimõtet osas I).

Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamise korral või olukorras, kus vara kasutamisest või müügist ei eeldata enam majanduslikku kasu. Kasum või kahjum, mis on tekkinud materiaalse põhivara kajastamise lõpetamisest, kajastatakse kasumiaruandes muude äritulude või muude ärikulude real.

G. Rendivarad

2001. a sõlmis AS Utilitas Tallinn (rentnik) Tallinna linnale kuuluva ettevõttega AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu 30 aastaks. Selle lepingu raames võttis rentnik rendile tervikvara, mida ta on kohustatud hooldama ja säilitama ning rendiperioodi lõppedes rendileandjale tagastama. Kapitalirendile võetud vara, mida vastavalt lepingule nimetatakse "Rendivara" on eraldi välja toodud lisades 6, 7 ja 8. Rentnik teeb rendile võetud varale parendusi ja asendusi, mis võetakse arvele Rendivara koosseisus ja mida amortiseeritakse rendiperioodi jooksul vastavalt kasulikule elueale. Investeeringud Rendivara asendustesse kuuluvad ettevõttele rendiperioodi lõpul jääkväärtuses kompenseerimisele rendileandja poolt.

Rendivarade kapitalirendile võtmisega kaasnevad kohustised on kajastatud bilansis eraldi real “Kapitalirendi kohustised”.

Muud rendilepinguga seotud materiaalsed varad, mida AS Utilitas Tallinn omandab täiendavalt rendiperioodi jooksul, kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle jääkväärtuses kompenseerimisele.

H. Immateriaalne vara

Immateriaalset vara (firmaväärtus, patendid, litsentsid, kaubamärgid, tarkvara) kajastatakse bilansis siis, kui vara on kontserni poolt kontrollitav, tema kasutamisest saadakse tulevikus majanduslikku kasu ning vara soetusmaksumus on usaldusväärselt mõõdetav. Omandatud immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Arvele võtmise järel kajastatakse immateriaalset vara selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Immateriaalset vara amortiseeritakse lineaarsel meetodil, lähtudes vara eeldatavast kasulikust elueast. Igal bilansipäeval hinnatakse vara amortisatsiooniperioodide ning -meetodi põhjendatust. Amortisatsioonimäärade vahemikud on immateriaalse põhivara gruppidele järgmised:

Firmaväärtus	4,55%
Tarkvara, patendid, litsentsid, kaubamärgid ja muu immateriaalne põhivara	20-33%

Hinnatakse vara väärtuse langust, kui on ilmnunud asjaolusid, mis viitavad võimalikule väärtuse langusele (vaata ka arvestuspõhimõtet lõigus I).

Firmaväärtus

Firmaväärtus on positiivne vahe äriühenduse käigus omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahel, peegeldades seda osa soetusmaksumusest, mis tasuti omandatud kontserni selliste varade eest, mida ei ole võimalik eristada ja eraldi arvele võtta. Omandamise kuupäeval kajastatakse firmaväärtus konsolideeritud bilansis selle soetusmaksumuses immateriaalse varana.

Firmaväärtust amortiseeritakse lineaarselt omandatud netovara eeldatava kasuliku eluea jooksul.

Tarkvara

Immateriaalse varana kajastatakse ostetud arvutitarkvara, mis ei ole seonduva riistvara lahutamatu osa. Arvutitarkvara arenduskulud kajastatakse immateriaalse varana, kui need on otseselt seotud selliste tarkvaraobjektide arendamisega, mis on eristatavad, kontserni poolt kontrollitavad ning mille kasutamisest saadakse tulevast majanduslikku kasu pikema aja kui ühe aasta jooksul. Kapitaliseeritavad arvutitarkvara arenduskulud hõlmavad tööjõukulusid ning muid arendamisega otseselt seotud kulutusi. Arvutitarkvara arenduskulud amortiseeritakse hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mille pikkus on kuni 5 aastat. Arvutitarkvara jooksva hooldusega seotud kulud kajastatakse kasumiaruandes jooksva perioodi kuludena.

Muu immateriaalne põhivara

Kulutused patentide, kaubamärkide, litsentside ja sertifikaatide soetamiseks kapitaliseeritakse, kui on võimalik hinnata neilt kulutustelt tulevikus saadavat tulu. Muu immateriaalne põhivara kantakse kuluks lineaarselt eeldatava kasuliku eluea jooksul, mille pikkus ei ületa 5 aastat.

I. Varade väärtuse langus

Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete põhivarade puhul kontrollitakse kord aastas vara väärtuse langust, võrreldes vara bilansilist maksumust kaetava väärtusega.

Piiramata kasutuseaga materiaalse põhivara (maa) ning amortiseeritavate varade puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega.

Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglase väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada (raha genereeriv üksus). Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansikuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud. Kui väärtuse testi tulemusena selgub, et vara või varade grupi (raha genereeriva üksuse) kaetav väärtus on tõusnud üle bilansilise jääkmaksumuse, tühistatakse varasem allahindlus ja suurendatakse vara bilansilist jääkmaksumust kuni summani, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsetel aastatel normaalset amortisatsiooni. Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes põhivara allahindluse kulu vähendamisena.

J. Kapitali- ja kasutusrendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Kontsern kui rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustisena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Rendimaksed jaotatakse finantskuluks (intressikulu) ja kohustise jääkväärtuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile arvestusega, et intressimäär on igal ajahetkel kohustise jääkväärtuse suhtes sama. Kapitalirendi tingimustel renditud varad amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, kusjuures amortisatsiooniperioodiks on vara eeldatav kasulik tööiga või rendisuhte kehtivuse periood, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirendi lepingute sõlmimisega otseselt kaasnevad rentniku poolt kantavad esmased otsekulutused kajastatakse renditava vara soetusmaksumuse koosseisus.

Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

K. Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad hankijatele, võetud laenud, viitvõlad ning muud lühiajalised pikaajalised võlakohustised) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (v.a edasimüügi eesmärgil soetatud finantskohustised ning negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumendid, mida kajastatakse nende õiglases väärtuses).

Lühiajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul ligilähedane nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustisi kajastatakse bilansis maksamisele kuulavas summas. Pikaajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglases väärtuses (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustistelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või kontsernil pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva. Laenukohustisi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast, kuid mis refinantseeritakse pikaajaliseks pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustisi, mida laenuandjal oli õigus bilansipäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

L. Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldistena kajastatakse bilansis tõenäolisi kohustisi, mis on avaldunud enne bilansikuupäeva toimunud sündmuste tagajärjel ning mille realiseerumise aeg või summa ei ole kindlad. Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustise rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolele.

Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Muud võimalikud või eksisteerivad kohustised, mille realiseerumine ei ole tõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, on avalikustatud aastaaruande lisades tingimuslike kohustistena.

Keskkonnakaitselised eraldised

Keskkonnakaitselised eraldised moodustatakse enne bilansipäeva toimunud keskkonnakahjustuste suhtes juhul, kui nende kahjustuste likvideerimise nõue tuleneb seadusandlusest või ettevõtte poolt võetud lepingulistest kohustistest.

Lubadused, garantiid ja muud kohustised, mille realiseerumine on vähetõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustisteks, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades potentsiaalsete kohustistena.

M. Ettevõtte tulumaks

Eestis kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis ettevõtte aruandeaasta kasumit. Tulumaksu makstakse dividendidelt, erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt,

vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Dividendidena jaotatud kasumi maksumääraks on 20/80 väljamakstavalt netosummalt. Teatud tingimustel on võimalik saadud dividende jaotada edasi ilma täiendava tulumaksukuluta. Alates 2019. aastast rakendatakse madalamat maksumäära 14/86 regulaarsetele dividendiväljamaksetele ulatuses, mis on väiksem või võrdne kolme eelneva aasta keskmise maksustatud dividendiga. 2018. a oli esimene arvesse võetav aasta kolme aasta keskmise maksustatud kasumi arvestamisel. Tulumaksukohustus ja tulumaksukulu dividendidelt kajastatakse dividendide väljakuulutamise hetkel. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kohustisena ja kasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustis tekib dividendide väljamaksele järgneva kuu 10. kuupäeval.

Maksustamissüsteemi omapärast lähtuvalt ei teki Eestis registreeritud ettevõtetel erinevusi vara maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel ning sellest tulenevalt ka edasilükkunud tulumaksunõudeid ega -kohustisi. Bilansis ei kajastata tingimuslikku tulumaksukohustist, mis tekiks jaotamata kasumist dividendide väljamaksmisel. Maksimaalne tulumaksukohustis, mis kaasneks jaotamata kasumi dividendidena väljamaksmisel, on esitatud aastaaruande lisas 12.

N. Tulude arvestus

Tulu kaupade müügist kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses, võttes arvesse kõiki tehtud allahindlusi ja soodustusi. Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle müüjalt ostjale, müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline.

Tulu teenuse müügist kajastatakse teenuse osutamise järel, või juhul kui teenus osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist.

Elektri- ja soojusenergia müük ning kaugjahutuse teenus

Elektri- ja soojusenergia ning kaugjahutuse teenuse müügitulu kajastatakse tekkepõhiselt igakuiselt mõõtjate näitude alusel.

Liitumistasud

Liitumistasud kajastatakse tuluna siis, kui liitumisega seotud teenus on osutatud (st liitumiseks vajalik põhivara on ehitatud) ning puudub sisuline risk, et tasusid peab tagasi maksma.

Muu

Saadud sihtfinantseering kajastatakse tuluna, kui sihtfinantseerimine muutub sissenõutavaks ning sihtfinantseerimisega seotud võimalikud tingimused on täidetud.

Intressitulu ja dividenditulu kajastatakse siis, kui tulu laekumine on tõenäoline ja tulu suurust on võimalik usaldusväärselt hinnata. Intressitulu kajastatakse kasutades vara sisemist intressimäära, välja arvatud juhtudel, kui intressi laekumine on ebakindel. Sellistel juhtudel arvestatakse intressitulu kassapõhiselt. Dividenditulu kajastatakse siis, kui omanikul on tekkinud seaduslik õigus nende saamiseks.

■ Lisa 2 Raha ja raha lähendid

TUHANDETES EURODES	31.12.2020	31.12.2019
Pangakontod	39 411	17 095
Tähtajalised hoiused (tähtajaga kuni 3 kuud)	300	300
RAHA JA RAHA LÄHENDID KOKKU	39 711	17 395

■ Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

Lühiajalised nõuded ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2020	31.12.2019
Nõuded ostjate vastu	21 073	19 588
sh Ostjatelt laekumata arved	21 083	19 621
Ebatõenäoliselt laekuvad arved	-10	-33
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	2	2
Muud lühiajalised nõuded	197	126
Ettemaksed teenuste eest	459	662
LÜHIAJALISED NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	21 731	20 378

Pikaajalised nõuded ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2020	31.12.2019
Pikaajalised ettemaksed	31	108
PIKAAJALISED NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	31	108

Aruandeperioodil vähenes ebatõenäoliselt laekuvate arvete reserv 14 tuhat eurot (2019: reserv vähenes 13 tuhat eurot; vt lisa 16). Lootusetult laekuvateks kanti nõudeid 9 tuhat eurot (2019: 11 tuhat eurot). Aruandeperioodil saadi tulu varem lootusetult laekuvateks tunnistatud nõuetest 5 tuhat eurot (2019: 11 tuhat eurot; vt lisa 14).

■ Lisa 4 Varud

TUHANDETES EURODES	31.12.2020	31.12.2019
Tooraine ja materjal	1 665	1 692
Kütus	2 573	2 678
Ettemaksed varude eest	7	1
VARUD KOKKU	4 245	4 371

Aruandeperioodil hinnati varusid alla 7 tuhande euro väärtuses ning kanti maha 10 tuhande euro väärtuses. 2019. aastal varude allahindlusi ega maha kandmisi pole toimunud.

■ Lisa 5 Tütarettevõtted

31.12.2020 seisuga omas OÜ Utilitas osalust järgmistes tütarettevõtetes:

Tütarettevõtte	Tegevusala	Osalus 31.12.2020	Osalus 31.12.2019
OÜ Utilitas Tallinna Elektriijaam	Soojus- ja elektrienergia tootmine ja müük	100%	100%
AS Utilitas Tallinn	Soojusenergia tootmine ja müük	100%	100%
AS Utilitas Eesti	Soojusenergia tootmine ja müük	100%	100%

Kõik tütarettevõtted on asutatud ja tegutsevad Eestis.

■ Lisa 6 Materiaalne põhivara

TUHANDETES EURODES	Maa ja ehitised	Masinate ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	Lõpetamata ehitised ja ettemaksed	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2019					
Soetusmaksumus	206 184	156 389	1 516	11 200	375 289
Akumuleeritud kulum	-49 858	-30 728	-782	0	-81 368
JÄÄKMAKSUMUS	156 326	125 661	734	11 200	293 921
2020. a toimunud muutused					
Ostud ja parendused	75	48	190	28 051	28 364
Mahakandmised	-90	-67	0	0	-157
Ümberklassifitseerimine	26 967	3 355	0	-30 322	0
Amortisatsioonikulu	-9 700	-7 128	-217	0	-17 045
Saldo seisuga 31.12.2020					
Soetusmaksumus	232 359	159 556	1 687	8 929	402 531
Akumuleeritud kulum	-58 781	-37 687	-980	0	-97 448
JÄÄKMAKSUMUS	173 578	121 869	707	8 929	305 083

Materiaalse põhivara hulgas kajastatakse AS Tallinna Soojus rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud varasid nende parenduste ja asendustega kokku jääkmaksumuses 79 394 tuhat eurot (2019: 69 032 tuhat eurot) (lisa 7) ja muid rendilepinguga seotud materiaalseid varasid jääkmaksumusega 92 544 tuhat eurot (2019: 86 534 tuhat eurot), mida AS Utilitas Tallinn omandab täiendavalt rendiperioodi jooksul ja mis kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle jääkväärtuses kompenseerimisele AS Tallinna Soojus poolt. Aruandeperioodi lõpu seisuga oli materiaalse põhivara hulgas täiendavalt rendi- ja operaatorlepinguga seotud lõpetamata ehitisi ja seadmeid maksumusega 6 181 tuhat eurot (2019: 10 576 tuhat eurot), mis kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle, jääkväärtuses kompenseerimisele AS Tallinna Soojus poolt.

Aruandeperioodil laekus põhivara müügist 6 tuhat eurot (2019: 25 tuhat eurot). Kahjum põhivara mahakandmisest oli 157 tuhat eurot (2019: 21 tuhat eurot).

■ Lisa 7 Rendivarad (kapitalirent)

Kontsern kui rentnik:

Kapitalirendile võetud vara, varade parendused ja asendused varaliikide lõikes:

TUHANDETES EURODES	Materiaalne põhivara	Immateriaalne põhivara	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2019			
Soetusmaksumus	98 027	276	98 303
Akumuleeritud kulum	-28 922	-229	-29 151
JÄÄKMAKSUMUS	69 105	47	69 152
2020. a toimunud muutused			
Ostud, parendused ja asendused	15 642	101	15 743
Mahakandmine	-21	0	-21
Amortisatsioonikulu	-5 232	-47	-5 279
Saldo seisuga 31.12.2020			
Soetusmaksumus	113 005	333	113 338
Akumuleeritud kulum	-33 511	-232	-33 743
JÄÄKMAKSUMUS	79 494	101	79 595

31. oktoobril 2001. a sõlmis AS Utilitas Tallinn (rentnik) Tallinna linnale kuuluva ettevõttega AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu 30 aastaks.

ASUtilitasTallinn teeb rendile võetud varale parendusi ja asendusi, mis võetakse arvele Rendivara koosseisus. Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustavad rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud varadest 93% (31.12.2019 seisuga 90%) rentniku poolt rendiperioodi jooksul tehtud parendused ja asendused, kokku summas 74 089 tuhat eurot (31.12.2019 seisuga 62 327 tuhat eurot). Rendiperioodi lõpus kuuluvad investeeringud Rendivara asendustesse jääkväärtuses ettevõttele kompenseerimiseks AS Tallinna Soojus poolt.

AS Tallinna Soojus rendi- ja opereerimislepingu alusel renditud põhivarade bilansiline jääkmaksumus jaguneb alljärgnevalt:

TUHANDETES EURODES	31.12.2020	31.12.2019
AS Tallinna Soojus (rendileandja) rendi- ja opereerimislepingu sõlmimisel üle antud põhivarad	5 406	6 752
Rendiperioodil AS Utilitas Tallinn (rentniku) poolt teostatud parendused	7 839	8 524
Rendiperioodil AS Utilitas Tallinn (rentniku) poolt teostatud asendused	66 250	53 803
RENDITUD VARADE BILANSILINE JÄÄKMAKSUMUS KOKKU	79 495	69 079

Lepingust tulenev kapitalirendikohustis

Rendimaksete nüüdisväärtus lepingu sõlmimisel oli 35 834 tuhat eurot ja aastane rendimakse 2 684 tuhat eurot. Rendimaksete nüüdisväärtuse leidmiseks prognoositi algselt tarbijahinnaindeksi väärtused 1-5 aastaks 4,50%, 6-10 aastaks 3,50% ja 11-30 aastaks 3,10%. Renditasu korrigeeritakse üks kord kalendriaasta jooksul vastavalt tarbijahinnaindeksi muutusele eelnenud aastal. Algselt prognoositud ja tegeliku tarbijahinnaindeksi erinevuse mõju rendimakse suurusele kajastatakse perioodi tuluna või kuluna. Rendimakse tasumine toimub kord kvartalis.

Kapitalirendi kohustis seisuga 31.12.2020 on 38 778 tuhat eurot (31.12.2019 seisuga 39 869 tuhat eurot; vt lisa 9). Kohustise efektiivne intressimäär (diskontomäär) on 9,6%.

Kapitalirendi tingimustel renditakse transpordivahendeid bilansilise jääkmaksumusega 100 tuhat eurot (31.12.2019 73 tuhat eurot).

■ Lisa 8 Immateriaalne põhivara

TUHANDETES EURODES	Firmaväärtus	Muu immateriaalne põhivara	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2019			
Soetusmaksumus	22 839	1 282	24 121
Akumuleeritud kulum	-8 305	-319	-8 624
JÄÄKMAKSUMUS	14 534	963	15 497
2020. a toimunud muutused			
Ostud ja parendused	0	524	524
Amortisatsioonikulu	-1 038	-184	-1 222
Saldo seisuga 31.12.2020			
Soetusmaksumus	22 839	1 760	24 599
Akumuleeritud kulum	-9 343	-457	-9 800
JÄÄKMAKSUMUS	13 496	1 303	14 799

Immateriaalse põhivara hulgas kajastatakse AS Tallinna Soojus rendi- ja operaatorlepingu alusel renditud immateriaalseid varasid nende parenduste ja asendustega bilansilises jääkmaksumuses 101 tuhat eurot (31.12.2019: 47 tuhat eurot; vt lisa 7) ja muid rendilepinguga seotud immateriaalseid varasid jääkmaksumusega 999 tuhat eurot (2019: 756 tuhat eurot), mida AS Utilitas Tallinn omandab täiendavalt rendiperioodi jooksul ja mis kuuluvad juhul kui omand läheb rendiperioodi lõpul rendileandjale üle jääkväärtuses kompenseerimisele AS Tallinna Soojus poolt.

■ Lisa 9 Laenukohustised

TUHANDETES EURODES	Lühiajaline saldo 31.12.2020	Pikaajaline saldo 31.12.2020	Tagasimakse tähtaeg	Lepinguline intressimäär
Omaniku laen	0	229 701	2047	4,99%
Kapitalirendikohustised	1 393	37 385		
sh Rendi- ja operaatorleping AS-ga Tallinna Soojus (lisa 7)	1 376	37 314	2031	(diskontomäär) 9,60%
Muu kapitalirent	17	71	2025	6 kuu euribor+ 1,30-1,35%
KOKKU	1 393	267 086		

TUHANDETES EURODES	Lühiajaline saldo 31.12.2019	Pikaajaline saldo 31.12.2019	Tagasimakse tähtaeg	Lepinguline intressimäär
Omaniku laen	0	204 701	2047	4,99%
Kapitalirendikohustised	1 121	38 748		
sh Rendi- ja operaatorleping AS-ga Tallinna Soojus (lisa 7)	1 108	38 690	2031	(diskontomäär) 9,60%
Muu kapitalirent	13	58	2024	6 kuu euribor+ 1,30%
KOKKU	1 121	243 449		

Refinantseerimis- ja intressiriski elimineerimiseks asendati 3-aastase allesjäänud lõpptähtajaga sündikaatlaenu 2018. majandusaastal OÜ Utilitas emaettevõtte poolt pikaajalise lõpptähtaja (2047. aastani) ning fikseeritud intressimääraga (4,99%) laenudega. Aruandeperioodil saadi emaettevõttelt laenu summas 25 000 tuhat eurot.

Aruandeperioodi intressikulu saadud laenudelt oli 10 646 tuhat eurot (2019: 9 532 tuhat eurot), kapitalirendi intress 3 502 tuhat eurot (2019: 3 602 tuhat eurot).

Kontsernil on sõlmitud SEB pangaga käibekrediidi leping limiidiga 15 miljonit eurot, intressikulu käibekrediidi kohustistasudelt oli 93 tuhat eurot (2019: 58 tuhat eurot).

Kõik kontserni võlakohustised on eurodes. Informatsioon laenukohustiste tagatiste kohta on toodud lisa 18.

■ Lisa 10 Võlad ja ettemaksed

Lühiajalised võlad ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2020	31.12.2019
Võlad tarnijatele	11 119	16 598
Võlad töövõtjatele	163	103
Maksuvõlad	2 000	1 441
sh Käibemaks	1 467	872
Sotsiaalmaks	240	235
Õhusaastemaks	126	166
Üksikisiku tulumaks	129	119
Erijuhtude tulumaks	13	23
Töötuskindlustusmaks	14	12
Kohustuslik kogumispension	9	9
Aktsiisimaks	2	5
Muud võlad	238	552
Intressikohustus (lisa 20)	0	924
Lühiajalised eraldised	1 658	1 602
Saadud ettemaksed	300	305
LÜHIAJALISED VÕLAD JA ETTEMAKSED KOKKU	15 478	21 525

Pikaajalised võlad ja ettemaksed

TUHANDETES EURODES	31.12.2020	31.12.2019
Muud pikaajalised võlad	64	74
PIKAAJALISED VÕLAD JA ETTEMAKSED KOKKU	64	74

■ Lisa 11 Pikaajalised eraldised

Võimalike keskkonnakahjude katteks on moodustatud eraldis 224 tuhat eurot (2019: 224 tuhat eurot). Selle aluseks on AS-iga Tallinna Soojus sõlmitud ettevõtte rendi- ja opereerimisleping, mille alusel kannab AS Utilitas Tallinn kõik enne lepingu jõustumise kuupäeva keskkonnaohutusest tulenevad kulud kuni 64 tuhat euro ulatuses ning 10% nimetatud limiiti ületavatest kuludest, kuid mitte rohkem, kui 128 tuhat eurot ühe lepinguaasta kohta. Nimetatud summasid korrigeeritakse vastavalt tarbijahinna indeksi muutusele.

Kontsernil ei ole bilansipäeva seisuga teada keskkonnavalastest ohtudest tulenevaid kulutusi ega ettekirjutusi ühegi pädeva organi poolt keskkonnavalase vastutuse kompenseerimiseks. Keskkonnakahjude eraldist ei ole diskonteeritud, kuna juhtkonna hinnangul on diskonteerimise mõju aastaaruandele ebaoluline.

■ Lisa 12 Omakapital

	31.12.2020	31.12.2019
Osakapital (tuhandetes eurodes)	7 650	7 650
Osade arv (tk)	1	1
Osade nimiväärtus (eurodes)	7 650 000	7 650 000

Kontserni emaettevõtte osakapital seisuga 31.12.2020 ja 31.12.2019 koosneb 1 osast nimiväärtusega 7 650 000 eurot, mille eest on täielikult tasutud.

2018. a. novembris lisandus ettevõtte omanikeringi pikaajalise strateegiaga rahvusvaheline infrastruktuurifond European Diversified Infrastructure Fund II (EDIF II), mille varasid juhib First Sentier Investors. Ettevõtte kaudseteks omanikeks on EDIF II (85%) ja OÜ Utilitas juhtkonnaliikmete ettevõtted (15%). OÜ Utilitas otseseks 100% emaettevõtteks on ühine valdusettevõtte First State Core S.à r.l.

TUHANDETES EURODES	31.12.2020	31.12.2019
Ettevõtte jaotamata kasum	94 397	77 627
Võimalikud dividendid	76 657	63 125
Potentsiaalne tulumaksukohustus võimalikelt dividendidelt	17 740	14 502

2020. aastal maksti 5 000 tuhat eurot (2019: 4 000 tuhat eurot) dividende, millega kaasnes tulumaksukulu 814 tuhat eurot (2019: 651 tuhat eurot). Sellega kaasneb võimalus maksustada 2021. aastal välja makstavaid dividende madalama maksumääraga summas kuni 16 333 tuhat eurot.

■ Lisa 13 Müügitulu

TUHANDETES EURODES	2020	2019
Konsolideeritud müügitulu geograafiliste piirkondade lõikes		
Eesti	124 836	131 520
KOKKU	124 836	131 520
Konsolideeritud müügitulu tegevusalade lõikes		
Soojus- ja elektrienergia tootmine ja müük	101 278	111 466
Taastuvenergia toetused	20 554	17 208
Muud müügitulud	3 004	2 846
MÜÜGITULU KOKKU	124 836	131 520

Võrreldes 2019. aastaga vähenes aruandeaastal soojusenergia müügimaht kõrgema välisõhutemperatuuri ja madalama soojusenergia hinna tõttu. Uus Mustamäe koostootmisjaam tõi küll kaasa elektrienergia tootmismahdade suurenemise, kuid koroonaviiruse ning rekordsoojade ilmadega seoses vähenenud elektrinõudlus tõi kaasa elektrihindade olulise languse Nord Pool elektriturul, mistõttu kontserni müügitulu tervikuna 2020. aastal langes.

■ Lisa 14 Muud äritulud

TUHANDETES EURODES	2020	2019
Kasum põhivara müügist	6	25
Saadud trahvid ja viivised	6	877
Laekunud lootusetud võlad (lisa 3)	5	11
CO ₂ saastekvootide müük	1 241	940
Tulu sihtfinantseerimisest	1 169	1 145
Muud äritulud	50	101
MUUD ÄRITULUD KOKKU	2 477	3 099

OÜ Utilitas Tallinna Elektri ja AS Utilitas Eesti müüsid aruandeperioodil kasvuhoonegaaside heitkoguse ühikute kehtiva kauplemisperioodi jäägi, kokku 45,1 tuhat tonni, keskmise hinnaga 27,52 eurot tonn (2019: 43,4 tuhat tonni, keskmise hinnaga 21,65 eurot tonn).

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus kaasrahastas 2020. aastal AS-i Utilitas Tallinn 4 investeeringuprojekti, summas 551 tuhat eurot (2019: 4 investeeringuprojekti, summas 763 tuhat eurot) ja AS-i Utilitas Eesti 5 investeeringuprojekti, summas 618 tuhat (2019: 4 investeeringuprojekti, summas 425 tuhat eurot ning osaliselt tagastati 2018. aastal väljamakstud toetust, summas 43 tuhat eurot).

■ Lisa 15 Kaubad, toore, materjal ja teenused

TUHANDETES EURODES	2020	2019
Tooraine, materjal ja ostetud energia	-49 093	-60 379
Energia, vee ja kemikaalide kulud	-2 955	-3 309
Remondi ja hoolduskulud	-3 156	-2 932
Õhusaastetasu	-303	-489
CO ₂ saastekvootide kulu	-1 056	-1 575
Hoonestusõigus, maamaks	-443	-402
Muud	-1 550	-1 382
KAUBAD, TOORE, MATERJAL JA TEENUSED KOKKU	-58 556	-70 468

Aruandeperioodil ostis AS Utilitas Tallinn CO₂ saastekvootide puudujäägi katteks 1 056 tuhande euro väärtuses (46,0 tuhat tonni) CO₂ saastekvoodi ühikuid. 2019. aastal ostis AS Utilitas Tallinn 1 575 tuhande euro väärtuses (70,6 tuhat tonni) CO₂ saastekvoodi ühikuid.

■ Lisa 16 Mitmesugused tegevuskulud

TUHANDETES EURODES	2020	2019
Mitmesugused büroo-, haldus- ja hoolduskulud	-1 101	-947
Uurimis- ja arengukulud	-30	-1
Välised nõustajad	-368	-301
Varakindlustuse kulud	-328	-295
Ebatöenäoliselt laekuvad arved (lisa 3)	14	13
Muud kulud	-1 144	-1 394
MITMESUGUSED TEGEVUSKULUD KOKKU	-2 957	-2 925

■ Lisa 17 Tööjõukulud

TUHANDETES EURODES	2020	2019
Palgakulu	-7 809	-6 999
Sotsiaalmaksud	-2 614	-2 338
TÖÖJÕUKULUD KOKKU	-10 423	-9 337
Töötajate keskmine arv taandatud täistööajale	257	249
Töölepingu alusel töötav isik	248	240
Juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige	9	9

■ Lisa 18 Laenude tagatised ja panditud varad

Kontserni investeerimislaenudega seotud kohustiste, mis olid 31.12.2020 seisuga 229 701 tuhat eurot (31.12.2019 seisuga 204 701 tuhat eurot; vt lisa 9), tagamiseks on:

1. Kommertspant kontserni vallasvaradele summas 173,5 miljonit eurot Kontserni varad, mida võib vallasvarana klassifitseerida on ostjatelt laekumata arved (lisa 3), varud (lisa 4) ja materiaalne põhivara, välja arvatud maa ja ehitised (lisa 6).
2. Hüpoteegid kinnistutele väärtusega 10 miljonit eurot bilansilise maksumusega 4,5 miljonit eurot (2019: 4,9 miljonit eurot) (lisa 6) ja hoonestusõigusele väärtusega 150 miljonit eurot (bilansiline maksumus määratlemata).
3. Tütarettevõtete aktsiad ja osad.

■ Lisa 19 Tingimuslikud kohustised

Võimalikud maksurevisjonist tulenevad kohustised

Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni kuuluvate ettevõtete maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahvi.

Kontserni emaettevõtte juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontserni kuuluvatele ettevõtetele olulise täiendava maksusumma.

■ Lisa 20 Tehingud seotud osapooltega

Aruandekohustuslase emaettevõtte nimetus: First State Core S.à r.l.

Riik, kus aruandekohustuslase emaettevõtte on registreeritud: Luksemburg

Kontserni nimetus, millesse kuulub emaettevõtte: First State Elio S.à r.l.

Riik, kuhu emaettevõtte kontsern on registreeritud: Luksemburg

OÜ Utilitas konsolideeritud aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

1. ettevõtte, millel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle;
2. tütar- ja sidusettevõtted (konsolideeritud aruannetes ei ole vaja avalikustada konsolideerimise käigus elimineeritavaid tehinguid tütarettevõtetega);
3. ettevõtte või tema emaettevõtte juhtkond ja ettevõtte eraisikutest omanikud, kellel on kontroll või oluline mõju ettevõtte üle, eelmainitud isikute lähedased pereliikmed ning kõigi eelmainitud isikute poolt kontrollitavad või nende olulise mõju all olevad ettevõtted.

Kohustised seotud osapoolte vastu

TUHANDETES EURODES	31.12.2020	31.12.2019
Lühiajalised kohustised emaettevõttele	0	924
sh intressikohustis	0	924
Pikaajalised kohustised emaettevõttele	229 701	204 701
sh saadud laenud (vt. lisa 9)	229 701	204 701

Ostud seotud osapooltelt

TUHANDETES EURODES	2020	2019
Emaettevõttelt saadud laenult arvestatud intressikulu	10 646	10 215
sh kapitaliseeritud intress	0	683

Lepingulised kohustised osta või müüa seotud osapooltelt / seotud osapooltele puuduvad.

Kontserni kuuluvate kõikide ettevõtjate juhatuse ja nõukogu liikmetele 2020. aastal arvestatud tasu oli 1 128 tuhat eurot, (2019: 1 245 tuhat eurot), millele lisandusid sotsiaalmaksud.

■ Lisa 21 Sündmused pärast aruandekuupäeva

Tallinna linn ja energiakontsern Utilitas sõlmisid 03.02.2021 kokkuleppe võrdsetel alustel AS Tallinna Vesi suuromaniku United Utilities Tallinn B.V osaluse ostmiseks ettevõttes. Tehing viidi lõpule 31.03.2021 ja selle tulemusel sai Tallinna linn 52,35 protsendiga AS Tallinna Vesi enamuosanikuks. Utilitas omandas United Utilities Tallinn B.V-lt 17,65 protsenti AS Tallinna Vesi aktsiastest ning võtab juhtrolli ettevõtte strateegiliste tegevuste koordineerimisel. United Utilities käest osaluse omandamisele järgneva ülevõtmispakkumise käigus ostetavad aktsiad jagatakse linna ja Utilitas vahel samuti 50/50 põhimõttel ja nii suureneb Utilitase osalus maksimaalselt kuni 32,65%-ni.

10.03.2021 omandas Utilitas 50% tuulepargi arendusest Lätis, Ventspils piirkonnas. Projekti suuruseks on planeeritud 58,8 MW ning valmimisajaks 2022. aasta lõpp, misjärel peaks tuulepark tootma ligikaudu 150 GWh taastuvat elektrit aastas.

■ Lisa 22 Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded

Emaettevõtte põhjaruanded on koostatud kasutades samu arvestusmeetodeid ja hindamisaluseid, mida on kasutatud konsolideeritud aruannete koostamisel, va tütar-ja sidusettevõtted, mida kajastatakse emaettevõtte konsolideerimata põhjaruannetes nende soetusmaksumuses.

Konsolideerimata bilanss

TUHANDETES EURODES	31.12.2020	31.12.2019
VARAD		
Käibevara		
Raha	689	1 540
Nõuded ja ettemaksed	1 671	1 935
KÄIBEVARA KOKKU	2 360	3 475
Põhivara		
Finantsinvesteeringud tütaretevõtetes	10 511	10 511
Muud pikaajalised finantsinvesteeringud	692	0
Antud laenud	233 560	209 560
Materiaalne põhivara	507	169
Immateriaalne põhivara	49	0
Põhivara kokku	245 319	220 240
VARAD KOKKU	247 679	223 715
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL		
Lühiajalised kohustised		
Võlad ja ettemaksed	2 402	2 483
Lühiajalised kohustised kokku	2 402	2 483
Pikaajalised kohustised		
Laenukohustised	229 701	204 701
Pikaajalised kohustised kokku	229 701	204 701
KOHUSTISED KOKKU	232 103	207 184
Omakapital		
Osakapital	7 650	7 650
Jaotamata kasum	7 926	8 881
OMAKAPITAL KOKKU	15 576	16 531
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU	247 679	223 715

Konsolideerimata kasumiaruanne

TUHANDETES EURODES	2020	2019
Äritulud		
Müügitulu	1 274	1 192
ÄRITULUD KOKKU	1 274	1 192
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-121	-98
Mitmesugused tegevuskulud	-659	-415
Tööjõukulud	-1 700	-1 250
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	-12	-12
Muud ärikulud	0	-1
Ärikahjum	-1 218	-584
Finantstulud ja -kulud		
Finantstulud ja -kulud investeeringutelt tütaretevõtetes	5 000	4 000
Intressikulud	-10 739	-10 274
Muud finantstulud ja -kulud	11 002	10 537
FINANTSTULUD JA -KULUD KOKKU	5 263	4 263
Kasum enne tulumaksustamist	4 045	3 679
ARUANDEAASTA PUHASKASUM	4 045	3 679

Konsolideerimata rahavoogude aruanne

TUHANDETES EURODES	2020	2019
RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST		
Ärikahjum	-1 218	-584
Korrigeerimised:		
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	12	12
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-642	343
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	989	400
Makstud intressid	-11 666	-10 277
Kokku rahavood äritegevusest	-12 525	-10 106
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST		
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-545	0
Tasutud muude finantsinvesteeringute soetamisel	-692	0
Antud laenud	-30 000	-12 622
Antud laenude tagasimaksed	6 000	12 622
Saadud dividendid	5 000	4 000
Saadud intressid	11 911	10 585
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-8 326	14 585
RAHAVOOD FINANTSEERIMISTEGEVUSEST		
Saadud laenud	25 000	0
Muud väljamaksed finantseerimistegevusest	0	-8
Makstud dividendid	-5 000	-4 000
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	20 000	-4 008
RAHAVOOD KOKKU	-851	471
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI ALGUSES	1 540	1 069
RAHA JA RAHA LÄHENDID PERIOODI LÖPUS	689	1 540

Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne

TUHANDETES EURODES	Osakapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2019	7 650	8 881	16 531
Aruandeperioodi puhaskasum	0	4 045	4 045
Makstud dividendid	0	-5 000	-5 000
Saldo seisuga 31.12.2020	7 650	7 926	15 576
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2020			
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus		-10 511	-10 511
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		96 982	96 982
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2020	7 650	94 397	102 047

Independent Auditor's Report

To the Shareholder of Osaühing Utilitas

Our opinion

In our opinion, the consolidated financial statements present fairly, in all material respects, the consolidated financial position of Osaühing Utilitas and its subsidiaries (together "the Group") as at 31 December 2020, and the Group's consolidated financial performance and consolidated cash flows for the year then ended in accordance with the Estonian financial reporting standard.

What we have audited

The Group's consolidated financial statements comprise:

- the consolidated balance sheet as at 31 December 2020;
- the consolidated income statement for the year then ended;
- the consolidated cash flow statement for the year then ended;
- the consolidated statement of changes in equity for the year then ended; and
- the notes to the consolidated financial statements, which include significant accounting policies and other explanatory information.

Basis for opinion

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing (ISAs). Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's responsibilities for the audit of the consolidated financial statements section of our report.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Independence

We are independent of the Group in accordance with the International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards) issued by the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA Code). We have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with the IESBA Code.

Other information

The Management Board is responsible for the other information. The other information comprises the Management report (but does not include the consolidated financial statements and our auditor's report thereon).

Our opinion on the consolidated financial statements does not cover the other information and we do not express any form of assurance conclusion thereon.

AS PricewaterhouseCoopers
Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn, Estonia; License No. 6; Registry code: 10142876
T: +372 614 1800, F: +372 614 1900, www.pwc.ee

Translation note:

This version of our report is a translation from the original, which was prepared in Estonian. All possible care has been taken to ensure that the translation is an accurate representation of the original. However, in all matters of interpretation of information, views or opinions, the original language version of our report takes precedence over this translation.

In connection with our audit of the consolidated financial statements, our responsibility is to read the other information identified above and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the consolidated financial statements or our knowledge obtained in the audit, or otherwise appears to be materially misstated. If, based on the work we have performed, we conclude that there is a material misstatement of this other information, we are required to report that fact. We have nothing to report in this regard.

Responsibilities of the Management Board and those charged with governance for the consolidated financial statements

The Management Board is responsible for the preparation and fair presentation of the consolidated financial statements in accordance with the Estonian financial reporting standard and for such internal control as the Management Board determines is necessary to enable the preparation of consolidated financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the consolidated financial statements, the Management Board is responsible for assessing the Group's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless the Management Board either intends to liquidate the Group or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

Those charged with governance are responsible for overseeing the Group's financial reporting process.

Auditor's responsibilities for the audit of the consolidated financial statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the consolidated financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these consolidated financial statements.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional scepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the consolidated financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Group's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by the Management Board.

Translation note:

This version of our report is a translation from the original, which was prepared in Estonian. All possible care has been taken to ensure that the translation is an accurate representation of the original. However, in all matters of interpretation of information, views or opinions, the original language version of our report takes precedence over this translation.

TEGEVJUHTKONNA ALLKIRJAD 2020. A KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE

- Conclude on the appropriateness of the Management Board's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Group's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the consolidated financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Group to cease to continue as a going concern.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the consolidated financial statements, including the disclosures, and whether the consolidated financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.
- Obtain sufficient appropriate audit evidence regarding the financial information of the entities or business activities within the Group to express an opinion on the consolidated financial statements. We are responsible for the direction, supervision and performance of the Group audit. We remain solely responsible for our audit opinion.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

AS PricewaterhouseCoopers

Tiit Raimla
Auditor's certificate no. 287

Oksana Popova
Auditor's certificate no. 633

19 April 2021
Tallinn, Estonia

OÜ Utilitas 2020. a majandusaasta aruanne allkirjastati 19. aprillil 2021.

Priit Koit
Juhatuse liige

Translation note:

This version of our report is a translation from the original, which was prepared in Estonian. All possible care has been taken to ensure that the translation is an accurate representation of the original. However, in all matters of interpretation of information, views or opinions, the original language version of our report takes precedence over this translation.

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

OÜ UTILITAS jaotamata kasum oli:

Kokku jaotamata kasum 31. detsember 2020 94 397 tuhat eurot

OÜ UTILITAS juhatus teeb osanike üldkoosolekule ettepaneku maksta kuni 31. detsembrini 2020 kogunenud jaotamata kasumist dividende summas 5 000 tuhat eurot.

Müügitulu jaotus tegevusalade lõikes

Tegevusala	EMTAK kood	Müügitulu (EUR)	Müügitulu %	Põhitegevusala
Valdusfirmade tegevus	64201	1262184	99.06%	Jah
Enda või renditud kinnisvara üürileandmine ja käitus	68201	12000	0.94%	Ei

Sidevahendid

Liik	Sisu
E-posti aadress	utilitas@utilitas.ee